

Domoljub

V Ljubljani, 23. decembra 1936

Leto 49 • Štev. 52

NAŠ SVETI VEČER

Sveti božični prazniki, zlasti pa sveti večer, so najlepši prazniki naših družin. Saj za te dni vsakdo tako rad pohiti na svoj rojstni dom, da poljubi svojo mater, stisne roko svojemu očetu in pokramlja z brati, sestrami in znanci, ki jih morda že leto dni ni videl. Kako lepo je te dni po naših slovenskih domovih!

Ko na božični večer zapoje zvonovi svojo slovesno pesem preko mrzlih poljan, pride mir in sreča v naše domove. Družina se zbere v topli sobi in spoštljivo pričakuje, da bo hišni gospodar opravil svetonočni blagoslov svojega imetja. V častnem kotu, kjer celo leto kraljuje Križani našim hišam, so postavljene jaslice. Skromna lučka gori pred hlevčkom, kjer Devica povija Dete in ga polaga v jasi. Kot da bi bili živi, se nam zde obrazi pastirčkov, ki jih obseva trepetajoča lučka. In ko gledamo angelske obrazke, se nam dozdeva, da bomo zdaj zdaj zaslišali prelepi slavospev »Slava Bogu na višavah...«. In kako prijetne so one urice, ki jih družina po opravljeni molitvi prebije ob topli peči, čakajoč, kdaj jih bo veliki zvon poklical k polnočnici v farno cerkev. Mnogo lepega, veselega, pa tudi mnogo žalostnega si imamo ob takih prilikah povedati:

Kakšen je današnji svet? Mnogo je še dobrih, poštenih, Bogu in Cerkvi zvestih, premnogo pa tudi onih, ki vse dobro sovražijo. Ko se bodo pri nas na sveti večer zbirale trume vernikov po cerkvah, bodo organizirani brezbožniki po nekaterih deželah prirejali bogoskrunske sprevede in branili dostop do cerkve. Hvala Bogu, da pri nas še ni tako, dasi bi take razmere nekateri tudi pri nas radi imeli. Spomnimo se ob jaslicah, ali morda tudi mi s svojim mrzlim krščanstvom ne kličemo nesrečo brezverstva v deželo.

Bogataši bodo sveti večer preživeli v vsem udobju: pri obilni hrani in pijači, ob plesu in bogatih darilih. Kako ga bo pa preživel brezposelni oče številne družine v podstrešni izbi ali skromni baraki, ko ga bodo sestradani otroci prosili za skorjico suhega kruha? Morda bo še našel tolažbe v svoji stiski ob pogledu na

Dete v jaslicah, morda ga pa bo pogled na bogato obložene mize bogatinov navdal z gnevom do današnje družbe, ki hoče biti na zunaj krščanska, in po napačnem sklepu tudi s sovraštvom do Cerkve in Boga. Spomnimo se na sveti večer, če nismo tudi mi sami med tistimi, ki

sami med tistimi, ki so pripravljeni v odločilnem trenutku pozabiti na veliko zapoved ljubezni do bližnjega.

Sveti večer je praznik ljubezni in miru. Kako nam tega manjka! Kako poln pa je svet sovraštva, ki je tako strupeno, da trosi smrt in pogin. Ko bodo pri nas peli božični zvonovi, bodo razvaline cerkva na Španskem samevale in po tej nesrečni deželi bodo divjali bratomorni boji. In tovarne delajo noč in dan velike množine morilnega orožja, ki je pripravljeno za novo prelivanje krvi, tako da kljub strašni nesreči, ki jo je prinesla svetovna vojska, ne mine leto, da bi se na več krajih sveta ne začenjale nove krvave

sovražnosti, ki groze, da bodo zopet izzvale svetovno klanje. Neke vrste vojsko mora bojevati vsakdo izmed nas. Kmet, ki ga je gospodarska stiska pritisnila k tlom, se s krvavimi žulji bori za obstanek na rodni grudi, za kosček kruha, ki ga rabi on in njegova družina. Kako trd je ta boj! Delavec kot suženj gara kapitalistu, da dobi konec tedna nekaj dinarjev, ki jih rabi zase in za otroke. Obrtnik išče obupno potov, kako bi mogel rešiti propada svojo obrt. Brezposelni inteligent po dolgih letih šolanja leta in leta čaka, kje bo mogel porabiti svoje znanje in si prislužiti skorjo kruha... In vendar je svet za vse dovolj bogat! Vsi bi bili lahko zadovoljno živeli, če bi hoteli razumeti, da smo bratje med seboj. - Zoper vse te tegobe našega časa svet mrzlično išče rešitve, pa je ne najde. Iz enega gorja pada v drugo. Današnji svet je podoben človeku, ki zatiska oči pred svetlobo in misli, da bodo njegovi koraki v temi bolj varni. Ne mara rešitve od tam, kjer edino je more najti — od Kristusa.

Naj bi letošnji sveti večer nas vse približal nebeškemu Detetu. Naj bi po Njegovih stopinjah hodili in se po Njegovih besedah ravnali. Le tako bo sreča prišla v naša srca in mir, ki ga želimo.

Popotnikove misli

Spet se oglašam. Popotnik sem. Večidel hodim sam. Samo moje misli hodijo z menoj. Marsikaj mi pride na misel. Vsega še povedati ne upam ne morem in ne sniem. Preveč bi se zameril na vse strani.

Sama zmeda

Kamor pogledam, povsod sama zmeda. Vsa Evropa plove po zelo razburkanih valovih. Kam jo bodo zanesli, lahko vsak po svoje ugiba. Marsikaj se godi v tej Evropi, kar bi se ne smelo goditi ne po božjih, ne po človeških postavah. Prepričan sem, da vsakdo hrepeni s srcem in z dušo po rešitvi iz teh nezgodnih zmot in zablod. Toda, kje je rešitev? To je veliko vprašanje.

Nekateri vidijo rešitev v novih vojskah. Kdor vidi rešitev iz sedanjih zablod v novih morijah in v novih ruševinah, ta je udarjen s slepoto. Spet drugi vidijo rešitev v samem komunizmu. Ne bom trdil, da bi v komunizmu ne bilo prav nič dobrega. Vsaj to mi je všeč, kar se o njem pripoveduje: če tam v Rusiji kdorkoli državo oškoduje s kako goljufijo ali poneverbo in s podobnimi grehi, zasluži kratkoma smrt na vislicah. Pri nas pa malo zabobnajo po časopisih, dvignejo malo prahu po gostilnah, potem je pa mir. Zločinec spada v tako imenovano boljšo družbo, zato ga treba varovati in štiti, kar se le da. Dokler bodo krivci iz tako imenovane boljše družbe imeli pred gospo tako potuho, toliko časa se nam o kakem redu na svetu niti sanjati ni treba. Bodisi stanu tega ali onega, če si zakrivil zločin, moraš zanj zadostiti! Ali tisto znano JNSarsko načelo: če si naš, si poštenjak, če tudi vsem božjim, cerkvenim in državnim postavam kljubuješ!

Res je tudi, da sovjetska Rusija izvršuje velikanska podjetja: elektrarna ob Dnepru, več sto km dolge moderne ceste, nove železnice... Drugod pa le bolj staro popravljajo in flikajo.

Duh iz Rusije nas ne bo rešil

Poglejmo komunizem še od druge strani! Kaj pa je prav za prav komunizem? Nič drugega, kakor absolutizem v najstrožjem pomenu te besede. Prenapolnjene ječe, vzdihni na Solovečkih otokih, redno se ponavljajoča lakota v tako izrazito poljedelski deželi nam da dosti jasno sliko divjega absolutizma. Veden moraš, moraš, moraš!

Malokdo zna danes naštetih sedem glavnih grehov, še manj se jih pa zna varovati. Napuh, lakomnost, nečistost, požrešnost, nevoščljivost, jeza in lenoba: vse to razjeda današnji čas posamezne ude človeške družbe, vlada prav tako tudi po vseh državah. Ko bi se znala Evropa varovati teh grehov, pa bi danes igrala vse drugačno vlogo na svetu, kakor jo sicer igra.

In zdaj hočejo nekateri, naj se Evropa spravi iz svojih zmed in težav, kamor je bila zabredla s pomočjo komunizma. Po mojem prepričanju to ne bo šlo. Vsa Evropa skoraj boleha na boleznih kapitalizma. Drugod po Evropi je kapitalizem v zasebnih rokah, komunizem v Rusiji je pa kapitalizem v državnih rokah. Izkoriščata pa oba: vsak po svoje in vsak v svoje namene.

Slišal sem praviti, da je Evropa svoj čas, pred več sto leti že tudi imela svoje vrste komunizem. Občine so poberali od svojih občanov ves dobiček v skupno blagajno. Pa se komunizem v tisti obliki ni obnesel in se tudi sedaj ne bo.

Komunizem in vera

Glavna napaka pri komunizmu je ta, da sta si z vero popolnoma nasprotna. Vera človeka krepi in ga dela plemenitega. Vera mu daje moč, ki jo potrebuje človek v bojih vsakdanjega življenja. Človek brez vere je ena sama velika ničla. Vzamete človeku vero, pa je ne samo zmožen, ampak tudi zrel za vsako hudobijo in nerodnost. Stara zgodovinska resnica je, da vera prenavlja in prenavlja ne samo človeka, ampak tudi vse njegovo obličje.

Seveda je današnji čas mnogo ljudi, ki imajo vero samo na jeziku. Na zunaj se mnogi kažejo kot najbolj pravoverni kristjani in katoličani, pa največ le zato, ker imajo od tega

Brezposelni stanujejo v kanalu.

dobiček. Zalostno je to, da se takile poimenukatoličani radi vsiljujejo na prva in vodilna mesta.

Svetu več vere! Danes je hudo na svetu. Brat se ne more več zanesti na brata, sosed ne na soseda. To je sad verskega polovičarstva, sad vere, ki jo imam in se nanjo sklicujem le, dokler mi koristi in pomaga. Ne potrebujemo vernikov, katerim naj bi bila vera dobiček, potrebujemo pa vernikov, katerim bo vera življenje.

Bistvo komunizma, kakršne vlada dandanes na svetu, je pa razbijanje in razdejanje, je divjaštvo in uničevanje... Kar pogledate, kamor hočete, pa boste našli vso resničnost moje trditve: Mehika, Rusija, Španija, vesoljni svet, kjer pride komunizem do besede. Čuditi se moram, kako morejo biti ljudje tako zaslepljeni, da vidijo v taki podivjanosti rešitev sveta!

Ljudje božji, ki tele vrstice berete, ali verjamete, da vam tele vrstice piše in pripoveduje izgubljeni sin slovenske matere, ki

so ga valovi in vrtinci življenja vrgli na ceto:

V veri je rešitev sveta, v komunizmu pa njegova polomija.

Beseda o brezposelnih

Še vprašanja brezposelnih naj se kratki dotaknem. Dregati v to vprašanje se pri skoraj dregati v srbenovo gnezdo. Toda, imajo drugi pravico, da iz svojega visokega stola gledajo na nas in nas obsojajo in prisojajo, naj ima tudi nas eden pravico, dvigne svoj glas in pove svetu svojo besedo in svoje mnenje o tem vprašanju.

Neka naredba pravi, da mora vsak brezposelni brez stalnega bivališča imeti razvidnico, ki mora biti na vsakih štirinajst dni nova. Po moji sodbi so te razvidnice sanjota in nekaj čisto nepotrebnega. S takimi razvidnicami lahko nekateri deset let hodi okoli brez posla in brez dela. Mnenja sem namreč, da je najboljša razvidnica žuljava roka in od oblasti potrjeno spričevalo v delavski knjižici. Če sredi poletja, ko je dela povsod preveč, zaloti kdorkoli kakega brezposelnega na cesti, ki je več ko šest tednov brez vsake zaposlitve, potem naj vsak ve, da je tak človek zrel za prisilno delavnico.

Treba bo pa vso stvar urediti tako, da bodo pri vseh javnih delih prišli povsod poštevi v prvi vrsti brezposelni brezdomci. In teh naj podjetje najame vsaj toliko, da ne bo treba delati vse nedelje. Država bi le ko posegla vmes in bi podjetja, ki ob nedeljah delajo, občutno kaznovala. Vsak tedenar naj bi porabila za vsakovrstna javna dela. Kmetijski sinovi naj pa raje pomagajo doma na očetovem gruntu. Zato je pa že tu čas, da pridelki naših kmetov dobe pred javnostjo primerne cene, ali bolje povedano: cene poljedelskih pridelkov in industrijskih pridelkov naj se primerno zenačijo. Na ta način bomo najprej očistili naše ceste nepotrebnih in povsod osovražanih brezposelnih.

Beseda občinskim možem

Še tole mi je prišlo na misel.

Pri občinskih volitvah je skoro povsod prišla na površje JRZ. Vsem tem, ki imajo opravilo občine vodilno besedo in kaj vpliva na srce Kristusovo besedo: »Ljudje svojega bližnjega kakor samega sebe.« Nikoli se pa ne držite tistega dandanes tako slavnega: »Vsak je samemu sebi najbližji.« Ne iščite v svoji časti in oblasti le svojih lastnih koristi. Imejte pred očmi blagor vseh občanov.

Ne dvigajte previsoko svojih glav, češ kaj nam pa kaj more: sedaj je oblast v naših rokah! Kolo časa se vedno vrti, to si zapomnite.

Kaj je nekdanj tako »močno« JNS najbrž vrglo in pokopalo? Bog sam je moral te ljudi udariti s slepoto. Zato so sleparili in goljufali na drobno in na debelo. Mislili so, da bodo za vedno ostali pri svojih krmilih. Zarili so v mnenje, da je ni moči pod soncem, ki jih mogla spraviti raz njih stoličkov. In zatker so si vtepli v glavo, da bodo na veljavladali, zato so začeli gospodariti tako, da. Padli so, in danes se vsi od kraja sramuje svojega nepoštenega JNS imena.

Vsem vam kličem: Pa brez zamere za o krivo besedo! In vsem srečnejše in veselej novo leto, kakor smo jih imeli doslej!

Eden izmed tisočeri

Pogled na naše gospodarsko življenje

Leto 1936 se bliža koncu. Dogodke, ki so nas vznemirjali med letom, sedaj ob koncu lahko mirno pregledamo. Napravimo si lahko pravo sodbo o preteklosti in vržemo lahko pogled v bodočnost. Ker je treba najprej živeti, če hočemo na raznih poljih uspešno delovati, je razumljivo, da je gospodarsko življenje za vse ljudi ena osnovnih stvari. Kako je bilo tedaj z gospodarstvom preteklo leto?

Se je hudo

Kot že dolgo vrsto let, je tudi letos moralo časopisje le preveč pisati o gospodarski krizi. Res se čuti tu in tam zboljšanje, vendar v glavnem ostaja gospodarska stiska tista, kot je bila. To čuti ves svet. Države omejujejo svoboden promet, zavarujejo svoje meje z vsemi mogočimi predpisi, da bi dvignile domače gospodarstvo, v celoti pa se svetovna gospodarska kriza ne izboljšuje. Našega kmeta je predvsem zadela gospodarska stiska s tem, da so padle cene njegovim pridelkom. In prav na tem polju ni pričakovati hitro izboljšanja. — Amerika, severna in južna, ter razne kolonije evropskih držav pridelujejo toliko in tako lahko, da naš kmet ne more držati z njimi koraka. Ogromne ravnine, ki so bile včasih pušče in prazne, so danes žitna polja, obdelana z najmodernejšim orodjem. To je vrglo cene k tlom in te se kot rečeno ne bodo mogle hitro zboljšati. Evropske države so širile med poprej divjaške narode tudi izobrazbo in šolstvo in ti na novo vzbujajoči se rodovi so danes največja konkurenca stari Evropi. Zato bo še naprej veljalo, da se bomo morali Evropejci v svojih potrebah omejiti. Le z mnogim delom in z naporom bomo mogli obstati. Predvsem pa bomo morali iskati povsod novih poti napredka in izobrazbe.

Sankcije

Italijanska vojna z Abesinijo je našim dežam prizadela ogromno škodo. Začele so se izvajati, da bi pritisnili na Italijo, tako imenovane sankcije. Zaprla so meje proti Italiji. Ker niso vsi držali, se je pokazalo, da so te sankcije sicer napravile Italijanom veliko škodo, niso pa jih ustavile na vojnem pohodu. Naša država sama se izvajanju sankcij ni mogla upreti. Društvo narodov v Ženevi sicer propada, toda sankcije so izvajale države, na katere bi se morali opreti, če bi prišlo do kakšnega mednarodnega spopada, zato si jih nismo mogli napraviti za sovražnike. Potreba je bilo ugrizniti v kislno jabolko. Trpela je zlasti Slovenija. Notranjska ni prodala nikakega lesa več, četudi v glavnem od tega živi. Prav tako so bile zadete druge doline po Sloveniji, ki izvažajo les. Imela pa je ta stvar tudi dobro stran, da se je namreč manj sekalo. Ne smemo izgubljati izpred oči, da se je na splošno pri nas preveč sekalo po gozdovih in premalo na novo pogozdovalo. V tej stiski, ki so jo prinesle sankcije, smo klicali, naj drugi deli države, ki niso tako prizadeti, pomagajo prizadetim. Pokazalo pa se je, da je bil tudi v tem slučaju resničen tisti ruski izrek, da je Bog visoko, car pa daleč. Naš klic je bil klic vpijočega v puščavi.

Valutne težave

Mnogo težav je našemu gospodarskemu življenju napravila tudi skrb raznih držav za svojo narodno valuto, za svoj denar. Omejitve, koliko denarja sme v tujino in koliko ne, so napravile trgovini mnogo težav in tudi izgub. Vsaka država je hotela čim več izvoziti in preprečiti uvoz tujih izdelkov v svojo državo. Tudi radi teh omejitev je slovensko gospodarstvo mnogo trpelo.

Vojna nevarnost je v mnogih državah gospodarsko delavnost pospešila. Velike države so na novo zaposlile sto in stotisoč delavcev v vojni industriji. Vprašanje seveda je, koliko časa bo to trajalo in če ne bo to vse končno prav tistim državam v škodo. Vprašanje je tudi ali to gospodarstvu samo po sebi koristi, kajti vse morajo spet gospodarski sloji iste države plačati. Breme je preloženo z ene rame na drugo. Ena se oddahne, druga se pod novim bremenom ukripi. Pri nas oboroževanje ni toliko, da bi vplivalo bistveno na razvoj gospodarstva.

Mednarodne težave v gospodarstvu so povzročile, da je to leto znova izgubljal denar na svoji vrednosti. Padla je vrednost tistih valut, ki so se naslanjale na zlato podlago in o katerih se je dolgo mislilo, da bodo vzdržale. Močno je pretreslo gospodarstvo, da je morala celo Švica in da je morala Nizozemska poleg Francije znižati vrednost svojega denarja. — Mnogi so vpraševali, kaj bo z dinarjem. Reči moramo, da zaenkrat ni nevarnosti, da bi padel na vrednosti.

Naši izseljenci

Svetovna gospodarska kriza je zaprla popolnoma tudi vir dohodkov, ki so ga imele naše dežele od izseljencev. Danes so zaprte prav

za prav vse tuje dežele. Če se kdo izseli, je to le posameznik, ki v celoti malo pomeni. Iz tega nastaja prav za naše slovenske dežele velika težava. Kaka s preostankom našega prebivalstva? Industrija se ne razvija tako hitro, da bi zaposlila vse delovne moči, ki jih ne more rediti kmetijska zemlja. Vedno več naših ljudi mora zato proti jugu. Naši obrtniki odpirajo svoje delavnice med južnimi brati. Rudniki po Srbiji se polnijo z našimi delavci. Naša dekleta morajo v Zagreb in Beograd za kruhom. To kaže brez dvoma na slovensko podjetnost in vztrajnost. Zato uspevajo Slovenci na jugu, ker so delavni in sposobni. To kaže na dobro stran slovenskega značaja. Pokazati moramo pa tudi na slabo stran tega izseljevanja proti

jugu, na to namreč, kako hitro se ti naši izseljenci izgube v tujem svetu. Manjka zavesti, da pripadajo slovenskemu imenu in slovenskemu pokolenju. Irski so se razkropili po vsem svetu. Več jih je v Ameriki kot doma na Irskem. Skoraj vsi so izgubili svoj jezik in govor angleško. Nobeden pa ni izgubil zavesti, da je Irec in da mora svoj irski narod in svojo irsko deželo ljubiti.

Denarna stiska

Velik del naše gospodarske krize je pomenila denarna stiska. Ze od leta 1931 je pri nas obtok denarja skoraj ustavljen. Denarni zavodi ne morejo izplačevati vlog in zato tudi ne dobe novih. Prizadete so bile zlasti naše kmetijske denarne zadruge, ki so imele denar zamrznjen v različnih naložbah in v kmetijskih posojilih. Ker se je stvar vlekla tako dolgo, je nezaupanje prišlo silno visoko in mnoge trdne in lepo vodene zadruge ne morejo ničesar izplačati in ne morejo na drugi strani dobiti nobenih vlog. Ker ne morejo dati nobenih novih posojil, se je že začelo pomalem tudi pri nas na deželi novo oderušvo. Kmet, ki pride v zadrego, ne dobi nikjer posojila po primerni obrestni meri in mora, če hoče do denarja, plačati oderuške obresti. Druge države so to vprašanje, ki je povsod nastalo v zmedah leta

1931, temeljito rešile. Pri nas se je to popolnoma zanemarilo.

Razdolžitev kmeta

Prisla pa je še nova težava za zadruga z ured. o znižanju kmetijskih dolgov. Kar izgube zadruge radi znižanja, sicer nadomesti država. Toda ne dobe tega denarja takoj. Zato je v blagajnah sedaj še manj gotovine, kot jo je bilo poprej. Kmetije imajo od uredbe stvarno veliko ugodnosti. Po približnem računu se bodo znižali dolgovi kmetijskih dolžnikov na Slovenskem za kakih 300 milijonov. S tem znižanjem pa bodo seveda združene tudi težave, ker bodo morali pač plačevati sedaj kmetije svoj dolg, oziroma ostanek dolga naravnost davkarji. Mnogi dolžniki zato naravnost prosijo, da ne bi prišli v oblast državne banke, ampak da bi ostali pri zadrugah.

Težave našega združništva

Naše združništvo tedaj trpi ogromno radi teh dveh težav: radi pomanjkanja denarnega obtoka in radi nove uredbe. Toda nič ne dvomimo, da bo tudi ta težava srečno prestana. Kot so vse druge države morale to vprašanje rešiti, tako ga bo morale tudi naša. Veliko je zamujenega, vendar se da polagoma vse popraviti. Država bo morala gledati, da kmeta ne izroči znova odušitvi, da vrne vlagatelju zaupanje, da znova poživijo delo kmetijskih denarnih ustanov. Mnogo slabega nam je prineslo letošnje leto, prineslo pa nam je tudi upanje, da se bo prav ta velika težava v prihodnjem letu odpravila. Vlagatelji bodo spet lahko dvignili svoj denar v denarnih zavodih, prišlo bo pomirjenje in novo zaupanje. V denarne zavode bo pritekel zopet nov denar in s tem novim denarjem bo spet mogoče pomagati kmetu in drugim.

Ali bo bolje

Če pogledamo na drugih poljih, izgleda, da gremo vendarle počasi, počasi izboljšanju naproti. Rekli smo že, da gospodarska stiska ne bo tako hitro minila, toda izboljšanje prihaja. Živina je zrastle v ceni. Tudi cena lesa se polagoma dviga. Treba je priznati, da se vlada mnogo trudi, da bi zvišala izvoz iz naše države. Sklepajo se nove trgovske pogodbe, ki naj bi olajšale pot našemu blagu v tujino. Prva stvar v gospodarskem življenju je, da se nikdar ne obupuje, kadar je hudo, ampak da se išče z vztrajnostjo in pridnim delom novih poti, kako priti iz zadreg in težav. Naj je bilo v zadnjih časih še tako hudo, z božjo pomočjo se bomo izkopali iz prepadov, v katere nas je pahnila svetovna kriza.

Korupcija

Naj pri tem omenimo eno stvar, ki se je v gospodarstvu moramo bati. To je nepoštenje in napačna pota, kako priti do dobička. Le svojemu slovenskemu poštenju se imamo zahaliti, da ni pri nas tako hudo kot drugod. Varujmo se, da nas zgledi drugih ne pokvari in da tudi k nam v gospodarstvo ne pride tista grda, pa obnem v svojih posledicah strašna beseda: korupcija. Modri Sirah je v starem zakonu zapisal premodro besedo: »Izurnjenost v hudobiji ni modrost in zvižanost grešnikov ni razumnost.«

Življenje našega delavca

Pred par desetletji je bila naša Slovenija še popolnoma kmetijska dežela. Par tovarnih in rudnikov, ki smo jih imeli, tega utisa ni kvarilo. Toda v teku teh desetletij so se razmere v Sloveniji tako zelo spremenile, da ne moremo govoriti več o Sloveniji kot do cela kmečki deželi. Da, še ima kmet večino in še so cele pokrajine brez tovarniških dimnikov. Vendar pa se je industrija, obrt in trgovina v naši domovini že tako razvila, da si že velik del našega ljudstva služi svoj kruh v teh gospodarskih panogah.

Koliko delavcev je v Sloveniji

Mnoge občine, posebno na Gorenjskem ter okoli Celja in Maribora, so postale že popolnoma delavske, še več pa je mešanih, kmečko-delavskih občin.

Zadnja gospodarska kriza je povzročila, da je število delavstva v zadnjih štirih letih padalo. Toda če pogledamo številke zaposlenega delavstva za 20 ali 30 let nazaj, tedaj vidimo, da število delavstva pri nas stalno narašča in da je kmečkega ljudstva vedno manj.

Pravijo, da spada v naši državi 86% ljudstva kmečkemu stanu, dočim spada v Sloveniji samo 63% prebivalcev k temu stanu. Vsi ostali seveda niso delavci, ker jih nekaj spada tudi v pridobitne in proste poklice. Vendar je ogromna večina od preostalih 37% slovenskega prebivalstva iz delavskega stanu. Številke, ki jih objavljajo razni strokovnjaki in razne ustanove, ki imajo opravka z delavci, kažejo na to, da je v Sloveniji zaposlenih v industriji, obrti in trgovini ter v gospodinjstvu okoli 110.000 delavcev in nameščenecv, javnih nameščenecv je okoli 11 tisoč, poljedelskih delavcev pa okoli 20 tisoč.

Delavsko vprašanje - važno vprašanje

Gornje številke so za nas velikega pomena in silno napačno bi storil tisti, ki bi pri nas delavskega vprašanja in delavskih potreb ne hotel poznati in priznati in ki ne bi hotel razumeti, da je usoda Slovenije in Slovencev tesno združena z usodo tega velikega delavskega stanu.

Dobro se moramo zavedati, da ni delavsko vprašanje samo zadeva nekaterih delavskih voditeljev in socialnih delavcev, ampak je to zadeva naše duhovščine, naših javnih in političnih delavcev vseh naših organizacij ter zadeva, ki mora zanimati tudi naš kmečki stan.

Vsi stanovi so danes — bolj kot kdaj prej — tesno med seboj povezani. Usoda enega stanu, njegov napredek, pa tudi njegovo nazadovanje vpliva v veliki meri tudi na usodo drugega stanu. Saj vemo, če delavec in uradnik nimata denarja, tedaj tudi kmet nima komu prodajati svojih pridelkov.

Delavski zaslužek je majhen

Kar danes delavca pri nas najbolj tara, kar ga dela nezadovoljnega in včasih tudi revolucionarnega in kar tvori prav za prav pri nas in povsod vso težavnost delavskega

vprašanja, to so nezadostne, neprimerne in krivične delavske plače. Le poglejmo, koliko zasluži danes delavec pri nas! Iz poročil Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani izhaja, da je mašal povprečni zavarovani zaslužek še nedavno nekaj nad 22 Din na dan. Kako se da s takim zaslužkom živeti, to bi znal povedati samo tisti, ki sam okuša tak grenki kruh. S takim zaslužkom si ni mogoče privoščiti dostojnega in zdravega stanovanja, tople in trpežne obleke ali pa še celo kakega poštenega razvedrila.

Kako daleč je ta sramotno nizka plača v primeri z ono pravično plačo, kakršno bi moral imeti delavec po besedah papeža Pija XI, ki pravi, da naj delavec prejema tako plačo, da bo lahko primerno živl on in njegova družina.

Letos so se pri nas razmere nekoliko boljšale

Letos je bilo zaposlenih pri nas v Sloveniji okoli 10 tisoč več delavcev kot prejšnja leta in letos so se prvič po petih letih padanja zopet začele dvigati delavske plače. Delavska povprečna zavarovana mezda znaša v zadnjem času že blizu 23 Din. Seveda to še ni dovolj. Vendar nam to dviganje daje up, da gremo pod vodstvom naših narodnih voditeljev, ki posvečajo vso skrb tudi našemu delavskemu stanu, boljšim časom nasproti.

VINA dolenjska, štajerska in splošna vseh vrst, kupite pri **CENTRALNI VINARNI v Ljubljani**

Število brezposelnih se je v zadnjem letu precej znižalo. In na borzah dela ni več tistega navala, kot je bil včasih. Toda s tem še ni rečeno, da je brezposelnost ponehala. Brezposelnosti je še vedno veliko, čeprav se vsi ti brezposelni ne prijavljajo pri borzah dela. Seveda se klati po Sloveniji tudi mnogo delamržečev, ki postajajo vedno bolj nadležni. Ti delamržeči postajajo za našo javnost vedno težje vprašanje, ki pa ga bo treba posebej reševati in ne v zvezi s pobijanjem brezposelnosti.

Za pobijanje brezposelnosti sta potrebna dva ukrepa: uvesti zavarovanje za brezposelnost in izvajati čimveč javnih del. Vemo, da je v teh časih začeti z novim zavarovanjem silno težavna zadeva. Toda če se hočemo smatrati za kulturno državo, ki smatra tudi delavce za ljudi in polnopravne državljane, potem bo treba čimprej pristopiti k izvedbi zavarovanja za brezposelnost.

Tudi precej javnih del smo imeli

Brez dvoma smo imeli v letošnjem letu toliko javnih del v Sloveniji, kakor morebiti nikdar prej. Naše ljudstvo je prešlo v letošnjem letu nad 80 milijonov Din za javna dela, ki so obstojala iz najrazličnejših del, kot n. pr. naprava in popravilo raznih cest, regulacija rek in potokov, zgradba hudournikov, zgradba mostov, kaplne in vodovodov, nizke kanalizacije itd.

Javna dela so gotovo najboljši pripomoček za odpravo brezposelnosti, ker je gotovo boljše dajati ljudem delo kot pa podporo.

Vendar se moramo zavedati tega, da z javnimi deli ni mogoče zaposliti prav vseh brezposelnih in zlasti še ne brezposelnih izobražencev.

Toliko mezdnih gibanj kot letos še ni bilo v Sloveniji

Prejšnji režimi delavstvu niso dajali svobode in niso delavstvu dovolili nobenih učinkovitejših mezdnih gibanj. Stavke so bile takorekoč prepovedane. V letošnjem letu pa smo imeli priliko videti, da ima delavstvo polno svobodo pri borbi za izboljšanje svojega položaja. Še nikdar ni bilo v Sloveniji toliko stavk in mezdnih pogajanj kot ravno v letošnjem letu. Delavstvo se je torej te svobode v veliki meri in po večini z vso resnostjo posluževalo. Vendar pa so to svobodo skušali nekateri izrabiti v svoje temne namene, ker jim ta svoboda ni šla v račun. Vtihovali so se med delavstvo in ga hujskali k raznim nedovoljenim dejanjem. Toda delavstvo je pokazalo toliko treznosti in discipline, da se razen v enem ali dveh primerih ni dalo nikjer premotiti od raznih temnih elementov, ki so želeli svobodo izrabiti za to, da bi prišlo do prelivanja krvi. Hvala Bogu, da je to težko preizkušnjo slovenski delavec preстал tako hitro, tako lepo in brez vsakih slabih posledic.

Socialno zakonodajo bo treba spopolniti

Ze zgoraj smo rekli, da je potrebno resno misliti na to, da se čimprej izvede zavarovanje za brezposelnost. Enako nujno, ali mogoče še bolj nujno pa je starostno in invalidsko zavarovanje našega delavstva, ki ga bomo po zadržanju naših voditeljev kmalu dobili. Dalje je nujno potreben zakon o najmanjših ali minimalnih mezdah, s katerimi se bo uredila pravična višina naših delavskih plač.

Treba bo tudi urediti obvezno sklepanje kolektivnih pogodb, obvezno razsojanje v mezdnih sporih, zavarovanje našega poljedelskega delavstva.

Ko bo naša socialna zakonodaja izpopolnjena z naštetimi zakoni, potem smemo biti prepričani, da bodo nastopili za naše delavstvo novi in lepši časi. In če bodo nastopili za delavstvo lepši časi, bo s tem pomagano tudi drugim stanovom, zlasti našemu kmetu.

V organizaciji je rešitev in moč

Kakor drugi stanovi, tako se tudi naše delavstvo dobro zaveda, da leži njegova usoda v največji meri v njegovih lastnih rokah. Če se delavec ne bo sam zavedal svojih pravic, svoje veljave in svojega pomena in si po svojih močeh sam sebi ne bo pomagal, tedaj mu tudi nihče drugi ne bo pomagal. Tudi naše delavstvo se te resnice dobro zaveda in v vedno večji meri sledi klicem naših socialnih papežev Leona XIII. in Pija XI., ki pozivljata delavstvo, naj se organizira.

V letošnjem letu pa se je pri nas zgodilo v tem pogledu nekaj prav čudnega. Katoliško delavstvo, organizirano v naši katoliški delavski organizaciji v »Zvezi združenih delavcev« je prijavilo svojo organizacijo Delavski zbornici v Ljubljani, da jo vpiše v imenik delavskih in nameščenskih organizacij.

Samo eden je Radion!

Samo Radion vsebuje dobro Schichtovo milo. Zato je Radion tako blag in izdaten ter najbolj primeren za pranje vseh vrst perila.

Samo

Schichtov **RADION**

VSEBUJE SCHICHTOVO MILO

To je namreč Delavska zbornica po zakonu dolžna storiti. Toda Delavska zbornica naše Zveze združenih delavcev ni hotela vpisati, tako da se je morala ta pritožiti na ministra za socialno politiko v Beograd, ki je potem naročil Delavski zbornici v Ljubljani, da mora vpisati tudi »Zvezo združenih delavcev« v svoj imenik.

To dejanje meče čudno luč na našo Delavsko zbornico in na tiste, ki imajo danes v tej zbornici glavno besedo, glavno besedo pa imajo danes v Delavski zbornici socialisti vseh treh barv, t. j. rdeče, bele in plave, ki so se utraščili odločne katoliške delavske organizacije in ji zabranili vstop v Delavsko zbornico. Toda slovensko delavstvo spada, tako kot ogromna večina slovenskega naroda, v katoliški tabor in katoliške organizacije in ni dvoma, da bo dalo v prihodnosti tudi raznim delavskim ustanovam in zavodom belj slovenski značaj, kot ga dajejo sedaj združeni socialisti, med katerimi tvorijo prav žalostno vlogo tako zvani »krščanski« socialisti.

»Vigred«, ženski list, izhaja mesečno. Naroča se pri upravi »Vigreda«, Ljubljana, Masarykova cesta 12. — Letna naročnina 25.— Din. Kdor težko zmora celoletno naročnino naenkrat, jo lahko poravnava v dveh obrokih.

Nekaj navodil našemu delavstvu

Delavčev glavni sovražnik je moderni, brezsrčni kapitalizem. O tem ni nobenega dvoma in zoper tega je naperjena vsa delavska borba. Toda delavec ima še druge sovražnike. Eden prav velik delavski sovražnik je tudi nevednost in nezavednost. Pri nas živi cela vrsta delavcev, ki o svojih pravicah prav malo ve, ki naše socialne zakonodaje skoraj ne pozna in ki je zato izpostavljeno neusmiljenemu izkoriščanju s strani našega domačega in inozemskega kapitalizma. Pa tudi mnogo nezavednosti je med našimi delavci, ki se kaže v tem, da se pustijo hujskati od raznih tujih agitatorjev, da se nočejo organizirati ali pa da se tu in tam zapisujejo v organizacije, ki so slovenskemu katoliškemu mišljenju popolnoma tuje.

Skraini čas je, da se slovensko delavstvo dvigne v zmagovito borbo za svoje pravice, da se pri tem oklene svojih slovenskih in katoliških strokovnih organizacij ter v skupnosti z drugimi slovenskimi stanovi, izvojuje bolj človeško življenje, kot pa ga ima sedaj.

R. Smersu.

★

Položaj kmečke žene

(Misli iz govora predsedice Zveze absolventk kmet. gosp. šol. ge. Brodarjeve na zborovanju v Kranju.)

O kmečki ženi malo govore in malo pišejo. Skromno in tiho se drži v ozadju in vrši velike dolžnosti v hiši in družini, žal pa zadnje čase vedno bolj in celo preveč v gospodarstvu. Moramo reči, da so to junakinje dolžnosti, junakinje žrtev in dela. Toda to junakstvo je samo po sebi umevno, je nezapaženo, je dolžnost kmečke žene. Je pač narobe svet današnje javno mnenje, ki proslavlja razne športnike, nima pa mesta da vsaj sem in tja privoščiti besedo priznanja žrtvam in delu kmečke žene. To, česar bi se hoteli poseben dotakniti, je vedno slabši položaj v katerega prihaja kmečka žena radi gospodarske krize. Kmečka žena bi morala biti žena, mati in gospodinja. Pod težkimi razmerami pa te njene bistvene in prvenstvene naloge morajo stopiti v ozadje, so použlane na drugo mesto, na prvem mestu pa je žena vedno bolj delavka je dekla v gospodarstvu, ki se ne sme ustrašiti tudi najtežjih del. Zavedamo se, kako važne naloge ima žena v družini, kot prva veroučiteljica otrok, kako važne so njene socialne in kulturne naloge, saj je dom vendar prva šola in najboljša šola za vzgojo v socialnem in kulturnem pogledu.

Toda, ko to uvidevamo in cenimo, pa na drugi strani pritrjujemo, da so razmere močnejše in vsled teh razmer mora žena najprej vršiti naloge dekle in delavke in šele, kolikor ji ostane časa in sil, tudi naloge v domu in družini. Žena ima trajen in dober vpliv na moža, da postane obziren, usmiljen in odjeln. Vpliv žene mora pri možu izgledati kar je robatega, obrusiti kar je ostrega in pruhudega. Značaja žene in moža se morata izpolnjevati vzajemno in v tem vzajemnem izpolnjevanju je vpliv žene velik, dasi ga je mogoče manj opaziti. Bodimo odkriti in priznajmo to, kar nam kažejo izkušnje. Marsikateri fant, znan kot divjak, surovež, pretepač, prepirljivec, klašča, je pod vplivom žene postal dober, pošten, dostojen mož, pa se je vasa okolica čudila izpreobrnjenju. In kdo je to dosegel? To je dosegla dobra žena s svojim trajnim vplivom na moža. Toda tudi za tako delo mora žena imeti časa in sil in take naloge ne bo mogla vršiti, če jo bo iz zore do mraka zaposlilo pretežno delo na polju, v hlevu pri avinjaku in tako naprej. Še važnejši je seveda vpliv žene na otroke. Mati je rediteljica in rediteljica zdravega kmečkega naraščaja. Mati je tudi vzgojiteljica otrok. Mojevo sodelovanje pri vzgoji je omejeno bolj na pomoč, ker ga v prvi vrsti večje gospodarske dolžnosti. Smatramo, da je potrebno, da bi šele dokazovali velik pomen materine vzgoje za vse življenje otrok. Moramo pa poudariti eno, da ženam ne preostaja zadosti časa niti sil, da bi mogle v zakonu in družini vršiti svojo prvo in najvažnejšo nalogo, kakor smo jo zgoraj opisali. Pomankanje kmečkih delavcev in delavk, premajhnost dohodki iz posestiva za plače poslom, nepriljubljenost mladih deklet, da bi vstopile v službo kot dekle pri kmečkih posestvih in še drugi vzroki vedno bolj in bolj trgajo kmečko ženo in mater od njenega poglavitnega poklica in jo vklepejo v težko delo.

Kje so vzroki tega neprirodnega, nezdravega stanja, ki povzroča veliko škodo v verskem, narodnem, kulturnem in socialnem pogledu? Predvsem pomanjkanje delavcev na kmetih. Vse sili v mesto in tovarne, kjer je lažje delo in kjer se lažje živi, kjer se dnevno dela le 8 ur in kjer se naposled živi tudi bolj svobodno v verskem in нравnem oziru. Tudi moda prinaša svoj delež. Kdo bo še delal danes v hlevu, pri prešičih, na polju, kdo bo kidal gnoj in bredel blato, ko pa današnja obleka in obutev po modni tega več ne prenesel. In vse to tudi ni potrebno in se je lahko temu izogniti, če gre dekle v mesto ali v tovarno.

Dalje je tudi zelo majhna donosnost kmečkega gospodarstva, ki je posledica prenizkih cen za kmečke pridelke. Ta majhna donosnost ne daje gospodarju možnosti, da bi mogel najeti posle in jim nuditi primerno plačo. Tudi bolezensko neugodno, in starostno zavarovanje ni izvedeno, dočim imajo vse te stvari delavci v mestu in v tovarnah urejene, izvzemši starostno zavarovanje.

Kmečko delo, kmečki dom in kmečka zemlja ni več tako v časti kot bi bilo treba. Nekdanja lepa naša noša, lepi stari običaji, lep način dela, da se delo vrši v družabni skupnosti mnogokrat s pesmijo ali pripovedovanjem, vse to vedno bolj izginja ali pa je že skoro izginilo. Vrnimo čast in zavest kmetu, kmečki družini, kmečkemu domu in kmečkemu delu! Naj se zaveda ves narod, da je kmetijstvo vendar le temelj narodnega življenja in gospodarstva. Naj zlasti pomislijo naša mesta in industrijski kraji, da bi brez dotoka ljudi s kmetov ne rastle več in se ne širili, ampak bi hitro nazadovali in izumirali. Naj se zavedajo tudi naša mesta in naše oblasti, da je najboljši del inteligence izšel iz kmečkih domov. Za kmečko zavest, za kmečki ponos mora vsled tega delati naša prosvetna organizacija, zato mora pisati naš tisk.

Da se bo mogla naša kmečka žena posvetiti svojim bistvenim in najvažnejšim nalogam, je treba tudi izboljšati donosnost kme-

tijstva. V ta namen se morajo preurediti gospodarske razmere in preusmeriti naša gospodarska politika. Industrija danes ni za nas bomo državo več blagoslov. Industrija ne sme biti malik, kateremu se žrtvuje blagostanje številnejšega in najvažnejšega stanu v državi: kmeta.

Z boljšo prodajo kmečkih pridelkov se bo vrnilo na kmete vsaj nekoliko blagostanja, ki bo kmečki ženi dalo zopet možnost, da v prvi vrsti dela kot žena, mati in gospodinja. Seveda ni naloga žen, da preuredijo in preusmerjajo, temveč je to naloga naših vodilnih mož. So pa ravno naše žene na kmetih na tej preureditvi gospodarstva najbolj prizadete.

Vrnitev blagostanja v kmečko gospodarstvo je pogoj, da se bo mogla kmečka mati vrniti v svoj pravi delokrog, v katerem jo čakajo tako važne in lepe naloge. V tem delokrogu pa žena prinaša tudi znatne gospodarske koristi kot dobra gospodinja. Lepo je to povedal naš narodni pregovor, »da dobra gospodinja tri vogale podpira«.

Naloga gospodinje je, da uredi in pripravi prijeten dom, da se bo mož po naporu delu oddahnil rajši doma, v krogu družine, kot pa v gostilniški družini. Prijeten dom je potreben, da bodo tudi sinovi, ko dorastejo, radi ostali doma in ne bodo postajali žrtev slabe oštarijske družine. Ko je naš dr. Krek delal za gospodinjstvo šolstvo je imel pred očmi ravno to, da mora gospodinja urediti prijeten dom, in da je to najbolj zanesljiva pot, kako pogniti može in fante iz gostilne ter jih obvarovati pred alkoholizmom in slabo družino. V modernem gospodarstvu vedno bolj pridobivajo panoge, pri katerih gospodinja v znatni meri sodeluje. Perutnina ima za našo malo kmetijo večji pomen, ker te išče domači trg in se tudi izvaža. V osredje pri človeški prehrani stopa sadje, najsi bo sveže, sušeno ali vkuhan. Mlekarstvo je v mnogih krajih važen čimnik v kmečkem gospodarstvu in pri mlekarstvu žena mora odlično sodelovati. Res, da se doma več ne tke in ne prede, zato pa je vedno važnejše da ima vsaka kmečka hiša živalni stroj in se obleka doma kroji in šiva. To so obsežne gospodinjske naloge, ki jih ima vršiti gospodinja poleg svojih materinskih in vzgojiteljskih dolžnosti.

Za gospodinjske in gospodarske naloge, za poklic matere in žene pa se mora kmečko dekle pripravljati. Zato moramo vedno bližje iti k uresničenju zahteve: vsako kmečko dekle mora napraviti gospodinjstvo šolo. Seveda ne zato, da bi šla v mesto za kuharico ali da se bo poročila s financarjem ali uradnikom, ampak zato, da se čim temeljiteje pripravi za bodoče naloge, ki jih bo imela kot žena, mati in gospodinja na kmečkem domu. Ne le gospodinjke šole, tudi naše ponavljalne šole morajo pripravljati dekleta in jih izobraževati za te bodoče naloge.

In na koncu še eno! — Če hočemo vrniti kmečko ženo njenim materinskim in gospodinjanskim nalogam, morajo pri tem sodelovati kmečki možje in fantje. Oni morajo biti vzgojeni in izobraženi, da bodo res kavalirji, poštenovalci in pripravljeni vršiti sami vsa težja kmečka dela zato, da bo imela žena časa in sil, da izvrši svoje materinske in gospodinjske naloge.

Nekaj misli o naši politiki

To leto, ki se pravkar nagiba k zatonu, je bilo za naše državno življenje izredno važno in razgibano leto. Začelo se je v ostrem boju sil, ki so odločale v preteklih šestih letih v državnem življenju s silami, ki hočejo naše državno življenje pripeljati mimo ostrih prepadov zopet k rednemu življenju in pomirjenju. Naravno je, da mogotci, ki so se dolgo vrsto let držali z nasiljem na vladi in z nasiljem tiščali zdrave ljudske sile v Sloveniji, na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji k tlom, niso mogli pozabiti svojih zlatih časov, pa so v tem letu vse poizkusili, da bi zadušili probujoče se novo politično življenje. Upanje vseh teh protiljudskih sil je bil general Živković. Ta mož je ves čas po nastanku naše države usodno vplival na politično dogajanje v našem notranje-političnem življenju. Dolgo časa je stal v ozadju in izza sten nevidno razvrščal ljudi, ki so po njegovih navodilih izvrševali njegovo voljo in voljo okolice, ki ga je obdajala. Mnogi so se čudili, da se naša demokracija, ki bi morala v parlamentarni državi imeti usodo politike v svojih rokah, ni mogla uveljavljati in izživljati. Vlade so padale izven parlamenta, četudi so se v parlamentu naslanjale na velike večine.

„Mečna roka“

Ti nevidni vplivi so se prav posebno čutili od l. 1924. dalje. Že takrat so šušljali, da so vplivne sile na delu, ki skušajo izključiti parlament in ljudsko zastopstvo in naše odločanje v državnem življenju. Govorili so o močni roki, ki hoče vzeti vodstvo v roke in svojevoli po lastni uvidevnosti reševati naša notranja politična vprašanja. Veščemu opazovalcu so kazali sledovi vedno v isto smer, to je bil g. Živković in njegova okolica. 6. januar, ki je odpravil državljanske svoboščine, parlament in politične stranke, ni prišel tako nepričakovano, kakor si nekateri mislijo. Naj kdo o rajnem Pašiču, predsedniku radikalne stranke, misli to ali ono, eno mu mora vsak stvarno misleč človek priznati, da je hotel demokracijo in vlado, ki bi se opirala na poslance, izvoljene od ljudstva. In njegova veljavnost je bila tako velika, da je bilo skoro nemogoče misliti na uvedbo diktature, dokler je on živel. Z njegovo smrtjo je pa padel najmočnejši stebel demokracije in dogodki so se začeli hitreje razvijati. Te nevidne sile so se od dneva do dneva vidneje uveljavljale. Stopile so na dan 6. januarja 1929. leta in zavladatale z diktaturo.

Centralizem — vir vsega zla

Tedaj je dospela borba za težka vprašanja, ki jih je sprožila Vidovdanska ustava, svojo največjo zaostrenost. Očetje Vidovdanske ustave so proti volji Slovencev in Hrvatov vsilili naši državi centralizem in centralistično upravno ureditev države. Že takrat je zavladata v odločilnih glavah in pri pomočnikih, ki so se prostovoljno za male osebne in strankarske koristi udinjali belgrajskim mogotcem, nesrečna misel, da je mogoče želje, težnje, zahteve in življenjske potrebe narodov izvrševati s silo. Dalekovidni politiki so pa že takrat napovedovali težke borbe, ki jih bo v našem državnem življenju izzvala nasilna Vi-

dovdanska ustava. Med onimi, ki smo prosili, rotili in protestirali proti centralistični ustavi, je bila tudi naša stranka. Naleteli smo povsod na gluha ušesa. Napovedi so se izpolnjevale in država je živeła ves čas do 6. januarja v mrzličnem stanju bolnika, ki jemlje zdravila, noče pa vzeti pravega zdravlila. Tudi 6. januar z vsemi svojimi zakoni, odredbami, nasilnimi metodami konfinacijami, s sodiščem za zaščito držav, s svojimi nasilnimi vladami in preganjanji, ni bil nikako zdravilo za težko bolezen, izvirajočo iz usodepolnega glasovanja za Vidovdanko ustavo.

Od tedaj naprej so se zbirali državljani v dva tabora. En tabor se je koščeno držal ustave in jo skušal v vsem našem državnem življenju izvajati. Drugi tabor se je zbiral na strani onih, ki so zahtevali spremembo ustave. Določba Vidovdanske ustave je ta tabor čutil kot jarem, ki žuli in mu ne da poleta v izživ-

Dr. Anton Korošec

ljanju, v uveljavljanju pravic, ki so mu po priradi dane. Prvi tabor je imel v rokah oblast in vsa državna sredstva, drugi tabor pa so nočile zdrave sile ljudstva, ki so organizirane in strnjene stale za njim in ga podpirale. Ni bilo nobenega dvoma več, da mora ta drugi tabor zmagati, če država zaživi svoje polno življenje. Ne bo odveč, če osvežimo spomin, kako so v Sloveniji, Hrvaški, Bosni in drugod nas, ki smo hodili pravo pot, razglašali za protidržavne, separatiste in škodljivce države. Zaradi teh očitkov so tisoči in tisoči trpeli težko škodo na premoženju, ugledu, časti. Tisoči in tisoči so bili preganjani in niso mogli dobiti državnih služb. Po tem merilu so tudi odmerjali davke in cenili njegovo zanesljivost in državljansko poštenost. Tako se je godilo pred diktaturo, tako se je godilo v diktaturi.

S temi očitki so opravičevali svojo oblast, utemeljevali svoje nasilne metode in dokazovali, da so za obstoj države nujno potrebni. Dogodki so se razvijali in s svojo odkrito stvarnostjo postavljali na laž.

Naloge sedanje vlade

Prejšnji mogotci so padli in so brez oblasti. Prišla je nova vlada dr. Stojadinovića, ki je prevzela nase silno breme in nove naloge. Med najtežjimi nalogami je bila pač ta, da popravi razvaline, ki jih je zapustila diktatura in pripravi pot novi vladi. Njeno delo je zadelo na izredne težave in le premišljenosti, vztrajnosti in potrpežljivosti vladajočih članov vlade se moramo zahvaliti, da je vse te težave prebrodila in si polagoma krčila pot v novo življenje. Na tem potu so jo pri vsakem koraku ovirali prejšnji mogotci. Zgubili so sicer svojo oblast, niso pa spremenili svoje miselnosti in ne opustili neugasljive želje, da se zopet polaste oblasti. V ljudstvu niso imeli ti ljudje nikdar zaslombe, pač pa so se opirali na gospodarsko močne kroge in visoke osebe v državni upravi. Med široki sloji prebivalstva so skušali vzbujati misljenje, da njihove slave še ni konec in da se kmalu zopet povrnejo na oblast. Zato smo morali od junija lanskega leta poslušati na vseh potih in na vseh cestah oznanilo, češ vlada dr. Stojadinovića ima kratko življenje. Le nekaj tednov še in bo morala pobrati šila in kopita in oditi s svojega mesta. Te govornice so bile tako trdovratno širjene, da so v resnici mnogi v to verovali in verujejo še danes. Niti dogodki, ki jih postavljajo vsak teden na laž, jih ne morejo prepričati, da so vse te govornice prazne. Vse to je mišljeno s tem namenom, da bi dalje volilce zadrževali pod svojim vplivom. Mnogo jih je v resnici še, ki so tako otročji, da se dajo preslepiti. Pri zadnjih volitvah predsedstva zbornice za TOI se je pokazalo, da so celo nekateri zastopniki naših gospodarstev kaj preprosti ljudje. Dva svetnika sta se namreč po volitvi tolažila, češ da sta si pri volitvi prihranila eno delo. Govorila sta, da ne bi volila sedanjega predsednika te zbornice, če ne bi bila prepričana, da bo v kratkem vlada padla in bi v tem primeru bil še kandidat odstavljen.

Nazaj ne

Zakaj naj bi sedanja vlada odšla? Ali morda zaradi tega, ker je že dovršila svojo nalogo? Zakaj naj bi se povrnil prejšnji oblastniki zopet na oblast? Ali morda zaradi tega, ker si ljudstvo želi povrnitev prejšnjega stanja? Tega, kar je bilo, si nihče več ne želi nazaj. Gorje državi in državljanom, če se bo to zopet povrnilo! To je nemogoče! Zato se tudi nekdanji oblastniki ne bodo več v doglednem času povzpeli na oblast. Sedanja vlada je v trdnem delu, v hudem boju in z velikim trudom dovršila del svojih nalog. Posrečilo se ji je, da so naši notranji politiki zavili v novo smer, ki je v popolnem nasprotju s smermi diktatorskih vlad. Ni šlo z naglimi koraki naprej in tudi sedaj si vlada počasi in premišljeno krči pot do svojega cilja. Večkrat smo že povedali, da je glavno delo te vlade, da zboljša v državi gospodarsko stanje, ustvari pomirjenje in pripravi tako možnost za splošen sporazum v državi. V tem pogledu mora vlada znanomavati znaten uspeh. Politične strasti so se pomirile. Ni več one napetosti med širokimi plastmi naroda, kakor smo jo poprej imeli. Političnih potresov ni več. Vidnejši politični ljudje se ne preganjajo. Političnih emigrantov v dobi te vlade ni. Doživeli smo celo to, da so se začeli emigranti vračati. Javni shodi so

RAZGLED PO SVETU

Bratomorno klanje v Španiji

Anglija in Španija si zelo prizadevata, da bi prišlo v španski meščanski vojni že o Božiču do premirja in potem do miru. Vendar se zdi, da bo njiju trud zamanj, kakaj tako rdeči kakor nacionalisti premirje odklanjajo. Italija in Nemčija sta se že preveč izpostavili, pa tudi za vojno žrtvovali, da bi pomagali v Španiji do komande zopet — rdečim boljševiskom. General Franco pa je izjavil: »Ne more biti kompromisa med nami in izdajalci države in vere. Vojna se lahko zaključi samo z zmago dobljeno z bajoneti in brezpojojno predajo rdečih. Izgleda, da v inozemstvu ne računajo v polni meri s tem, da gre v meščanski vojni v Španiji za gotova temeljna narodna in verska načela, ki ne poznajo kompromisa.«

Po italijanskem in nemškem mnenju se na španskem bojišču odigra boj med fašizmom in komunizmom. V Rimu pravijo, da je trenutek za zmago nad komunizmom silno ugoden, ker je Rusija vezana zaradi dogodkov na Daljnem vzhodu, zlasti na Kitajskem. Na noben način pa ne moreta Nemčija in Italija dopustiti, da bi bil general Franco premagan.

Madriidska rdeča vlada dobiva še vedno veliko pomoč iz tujine. Na pomoč prihajajo rdečim četam vedno novi prostovoljci ter šteje mednarodna brigada, ki se bori za zmago španskih komunistov že 50.000 mož, med njimi je menda kar 20.000 Rusov.

Katalonska vlada je baje pripravljena skleniti z generalom Francem mir, če Franco prizna neodvisnost Katalonije. Najbrže bo Franco na to pristal, če se bo čutil — slabega.

Francoska vlada je prepovedala, da se zbirajo in odpošiljajo francoski prostovoljci za Španijo »v množicah«, drugače pa je odhajajo-

nje francoskih prostovoljcev v Španijo dovoljeno. Francoski komunisti s tem vladnim sklepom niso zadovoljni, oni hočejo, da pošlje Francija španskim komunistom na pomoč vso svojo veliko armado.

Madriidska vlada ima, kakor znano, sedaj svoj sedež v Valenciji; ker pa vlada v tem mestu huda napetost med anarhisti in komunisti, se Largo Caballero rdeča vlada tam ne počuti preveč varno in menda hoče premestiti sedež vlade v Cartagena.

Marokanske čete generala Franca so te dni izvršile velik napad proti Malegi. Borbe, ki so se razvile med marokanskimi četami in rdečimi milicniki, so divjale celih 24 ur z vso neizprosnostjo. Ko so rdeči milicniki odbili napad marokanskih čet, so izvršili takoj protinapad in so rdeče čete napredovale za 3 kilometre od svojih prvotnih postojank, ter zdaj menda resno ogrožajo zvezo s četami generala Franca pred Madridom.

General Franco pa sporoča: Pri Almeidevari smo zavzeli važne postojanke in premagali zelo odpornega nasprotnika. Na biskajskem bojišču se vršijo še nadalje manjši boji tudi s topovi. Pri Escalonu smo odbili napad nasprotnika, ki je imel mnogo izgub. Na madriidski fronti smo izvršili oster napad na Villanuevo de la Canada in na okoliške postojanke ter jih po napeti borbi zavzeli. Na bojišču pri Soriji smo s uspehom izvršili več izvidniških pohodov. Na fronti okrog Cordobe smo prodrli znatno dalje in zavzeli vas Malensuelo.

Najvažnejša madriidska trdnjava Escorial, ki jo že šest tednov oblegajo nacionalne čete, se nahaja v težkem položaju. Med 200 mož močno posadko rdečkarjev je izbruhnila na-

kalci in Hrvatje, take stvari, ki morajo pravovernega jutrova osupniti. Ko smo mi pri ustavni debati l. 1921 v tem svojem ustavnem načrtu poudarili, da naj se vrhovni državni upravi prepuste samo neobhodno potrebni posli, vse ostalo pa naj se prenese na pokrajine in pokrajinske vlade, tedaj so nas razglasili za »protidržavne«, separatiste. Pod vplivom javnega mnenja pa sedaj tvorci centralistične ustave, ki so imeli svojega najboljšega zagovornika v ljubljanskem »Jutru« pisajo tako, kakor bi bili prepisali naš ustavni načrt. Treba je bilo 16 let dragih preizkušenj in silnih gospodarskih žrtv, da se je naše stališče plošno uveljavilo in smo mi dobili svoje zadoščenje. Večkrat smo mi pokazali na dejansko škodo in silne dajatve, ki jih zahteva od Slovenije centralistična ureditev države. Dokazovali so nam, da pretiravamo in celo da neresnico govorimo. Danes zopet doživljamo zadoščenje, da morajo centralistični liberalni krogi to priznavati in celo plačati o tem ter podčrtavati, da ima Slovenija toliko dohodkov, da bi sama stajala svoje gospodarske potrebe urejevala. (Bomo še pisali!)

dovoljeni, seveda v mejah zakona. Nedeľjo za nedeľjo se vršijo v pokrajinah, kjer se popreje že dolgih 6 let ni slišala svobodna beseda, velikanska zborovanja, na katerih voditelji ljudstva svobodno razpravljajo v vseh naših notranjih političnih vprašanjih. Na javnih zborovanjih odkrito razpravljajo o potrebi sporazuma in o načinu, kako bi do sporazuma prišlo. Nič več ni obsojen in ne pride pred sodišče za zadržito državo, še izlije svojo jezo nad centralizmom in pogubonosnimi posledicami, ki so jih nam podarili očetje centralizma. Tako daleč smo v razvoju političnega javnega mnenja napredovali, da se nihče več ne upa braniti centralizma. Vsi vprek priznavajo hrvaško vprašanje. Z drugimi besedami povedano, se to pravi, da moramo priti do stanja v državi, ki ga bodo ustvarili sporazumno Srbi, Hrvati in Slovenci. Pred poldrugimi letom si bil že zaprt, če si samo namigaval, da je centralizem neurečen, da so Hrvatje in Slovenci tudi v državi in da se mora z njimi računati in jih tudi vprašati za mnenje. Danes pa beremo v najbolj centralistično namerjenem listu »Jutro« v Ljubljani, ki je največ gnojnice zlit na separatiste »protidržavne elemente«, »sovražnike države«, kakršni da so »slovenski kieri-

ljiva bolezen. Število smrtnih slučajev raste iz dneva v dan. Vladna letala neprestano spuščajo na Escorial zdravila, da preprečijo preveliko umrljivost, vendar pa je veliko vprašanje, če bodo že itak oslajeni in izčrpani branilci zdržali do božičnih praznikov.

FRANCIJA

s Posnemajte! Te dni je razpravljal francoski parlament o državnem proračunu. Razprava o proračunu za gospodarsko ministrstvo je trajala deset ur, zato pa so bili pospodje poslanci pri drugih proračunskih oddelkih mnogo krajši: parlament je sprejel proračun ministrstva za vojsko in mornarico v dveh minutah, proračun letalskega ministrstva v dveh minutah in proračun zunanega ministrstva v petih minutah.

NEMČIJA

s Vrnitev kolonij zahtevajo. Nemški gospodarski minister dr. Schacht je nedavno v velikem govoru poudaril, da je Nemčija zašla v težak gospodarski položaj, ker ji primanjkuje surovin, katere je nekoč dobavljala iz svojih kolonij. »Nemčija ne more več preživljati Nemcev, zato je vrnitev nekdanjih nemških kolonij vprašanje, čigar rešitev ne more biti odvisna od milosti nekaterih gospodujočih sil«, je minister zaključil svoj govor, ki je vzbudil seveda veliko pozornost v Angliji in Franciji.

ČEŠKOSLOVAŠKA

s Iz pastirskega pisma češkoslovaških škofov. Cerkevni knazi Češkoslovaške so izdali pred kratkim poslanico, ki pravi med drugim tudi sledeče: »Danes propoveduje armada oblastiteljnih brezbožnikov s satanskim sovraštvom boj proti Bogu samemu. Vso krivdo za razdejane prilike vali komunizem zavestno na katoliško Cerkev, ki je z ljubeznijo premagala paganstvo in se vedno postavila za pravice ubogih, slabih in zatiranih in ki je gradila prve bolnišnice, domove za ubožne in starčke. Komunizem pa ji to vrača s nevaležnostjo, zasledovanjem, razlastitvijo cerkvenega premoženja, z ubijanjem duhovnikov in redovnic.« Pastirsko pismo zaključuje: »Ne pustite se zapeljati po nikemur, da bi sodelovali z brezbožnim komunizmom!«

s Med mrliči je prenočila Iz Olomuča poročajo, da je v tamkašnji bolnišnici ležala 9 let stara deklica Marija Panak. Imela je davico ter je že več dni bila v bolnišnici. Nekega dne pa je otrok dobil tako silno vročino, da je nazadnje telo onemoglo ter je deklica umrla. Malo trupelce so odpeljali na

BANKA BARUCH

ii, Rue Aubert, Paris (9^e)

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kursu.

Vrši vse bančne posle najkvalitetneje

Poštati uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. BELGIJA: No 2064-64 Bruxelles. FRANCIJA: No 1127-64 Paris. HOLANDIJA: No 1435-35 Ned. Dienst, LUXEMBURG: No 1067 Luxembourg.

Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice

ročnem vozičku v sobo za pregled mrličev. Na vse zgodaj zjutraj pa je prišla otrokova mati, ki je vsa žalostna hotela videti mrtvega otroka. Peljali so jo v dotično dvorano, kjer so ležali mrliči, pokriti z belimi rjuhami. Ko pa je mati stopila v dvorano, je zagledala na takem vozičku sedeti svojo hčerko. Deklica je mater takoj veselo pozdravila: »Poglej no mamica, vsi drugi še spe in so kar pokriti, samo jaz sem že dolgo zbujena.« Deklico so takoj odnesli nazaj v bolnišnico, kjer se še naprej zdravi ter niti ne ve, kje je tisto noč prenočevala.

AVSTRIJA

s Te in ene. V Celovcu pri uršulinkah je umrla s. Monika Kropivnik. — V Dobu pri Logu vesi je preminul Valentin Straus, p. d. Uštin. — V Fischlovi tovarni pri Zrelcu se je hudo ožgal monter Vigočnik iz Zrelca. — Na Biatrici v Rožu je odšla v večnost Marija Kibel, roj. Incko. — V Gorikah pri Tinjah je zapustil solzno dolino 70 letni posestnik Glančnik, p. d. Turk. — Na Krčanjah so pokopali Andreja Cemerja, p. d. Modreja. — Pogorelo je gospodarsko poslopje hotelirja Knessa v Logu pri Vrbi. — V Šmarjeti v Rožu so pokopali: Cipovo mater iz Kočuhe, Juršovo mater in Matevža Rusa, p. d. Ripeja iz Dul.

HOLANDSKA

s Kako so socialisti po svetu cenotni. Holandski socialisti glasujejo za vojni proračun v zbornici pod pretezo, da jih k priznanju vojske in oboroževanja sili njihovo prepričanje, dokler Zveza narodov ne osnu-

je svoje armade. Isti čas pa zahtevajo francoski socialisti odpravo armade in obvezne vojaške službe. Torej so socialisti po vsem svetu v svojih idealih enotni...

AMERIKA

s »Balkan se je preselil v Ameriko. Enournna bitka med policijo in razbojniki se je pred nekaj dnevi razvila v sredini ameriškega Njujorka. Tam je okrog 150 policistov s strojnimi obkrožilo hišo, kjer se je zbirala neka glasovita zločinska tolpa. Nazadnje so hišo z bombami zažgali.

ANGLIJA

s Je preskrbljen. Bivši angleški kralj Edvard VIII. ostane tudi za bodoče brez vladarskega prestola najbogatejši Anglež. Pred vsem mu pripadajo tekoči osebni dohodki iz grofij Cornwall in Lancasters. Razen tega poseduje še veliko premoženje, katero mu je pripadlo po smrti njegove babice kraljice Viktorije, ki je vse svoje osebne prihranke zapustila ljubljenu nočaku. Ta dedščina znaša nad tri milijone funtov. Osebnih dohodkov kralja Edvarda cenijo dnevno na 500 funtov. Končno mu bo še angleški parlament zagotovil dosmrtno prejemke, ker se je prostovoljno odrekal prestolu.

s Važne izjave angleškega zunanjega ministra. Angleški zunanji minister Eden je imel v Bradfordu velik zunanji političen govor. Med drugim je rekel: Anglija ne sodi drugih držav po njih ustavnih oblikah, temveč po njih udanosti miru. Z Nemčijo želi Anglija sodelovanja. Nedotakljivost Belgije bo Anglija branila. S Francijo hodi Anglija

isto pot. Z Italijo je pripravljena Anglija skleniti sredozemski sporazum, toda ne bo dopustila nobene spremembe sedanjih državnih mej.

DROBNE NOVICE

Papežev zdravstveno stanje se je zopet poslabšalo.

Vilo je kupila Simpsonova v zalivu Hamlet, 50 km od Tunisa v Afriki.

Novemu angleškemu kralju ni hotel pri-sei v parlamentu komunistični poslanec Gallagher.

Shode francoske socialne stranke je pre-povedala Blumova vlada, ki ima sicer polna usta besed o svobodi.

Več sto narednih socialistov in komuni-stov so zaprili pretekle dni na Dunaju.

Protest proti zatiranju svobode govora in zborovanj so poslali socialistični vladi bivši francoski bojovniki.

Dan za dnem se začenjajo nove stavke v Ameriki. Zdaj štrakaajo vse ameriške ste-klarne.

V čast mater mnogih otrok je Italijan-ska vlada priredila velike svečanosti v Rimu.

Zvezo vseameriških republik je predla-gala kolumbijska vlada na vseameriški skup-ščini v Buenos Airesu.

Proti zasledbam tovarn po delavstvu je govoril te dni francoski ministrski predsed-nik Blum.

Demokracija je zmagala v Jugoslaviji pri zadnjih občinskih volitvah, pišejo francoski listi.

Odpoved francosko-sovjetskega dogovora so zahtevali na velikem zborovanju francoski desničarski poslanci in senatorji.

RAZNO

Otrokova spanja. — V splošnem velja pravilo, da potrebuje otrok od 6. do 12. leta 12 ur spanja, od 12. do 20. leta 9 ur. Vendar ne smemo pozabiti, da so narave, ki si odpotujejo že z manj spanja, in takšne, ki ga zahtevajo še več. Slabotni otroci potrebujejo na vsak način več spanja. Otroci, ki hodi v šolo, mora vsaki zjutraj tako zgo-daj, da ima dovolj časa za oblačenje in sajtrk, to-rej vsaj eno uro prej, nego se odpravi v šolo. Zato pa mora zvečer tudi zgodaj spat, do 12. leta najkasneje ob 7. in po 12. letu najkasneje ob 8. ali ob pol 9. zvečer.

»Cvetka smrtic. 5000 dolarjev je dal neki mil-lionar in gojitelj orhidej za cvetlico te vrste, ki jo znana samo v nekoliko eksemplarjih in so jo imenovali »cvetka smrtic. Mil-lionar je dal cvetlico prepeljati z vsami var-nostnimi ukrepi v New-york. Za prevoz so upo-rabili oklopni avtomobil in četo oboroženih mož. Raš ti ukrepi pa so men-da v bližini newyorškega podzemlja zbudili misel, da ne gre za prevoz cvet-

W. Hauff — I. O.

Pravljice

Ta dva skromna človeka sta imela lepega dečka prikupnega obličja, lepe rasti in za svojih osem let že precej velikega. Sedel je po navadi pri materi na zelenjadem trgu in ženskam in kuharjem, ki so bili pri čevljarjevi ženi kupili, včasih tudi odnašal del sočivja domov. Le redkokdaj se je vrnil s take poti brez lepe cvetke ali novega ali kosa kolača; zakaj gos-poda teh kuharjev je rada videla, če so pripeljali lepega dečka s seboj v hišo in so ga vedno bogato obdarili.

Nekega dne sedi čevljarjeva žena zopet kakor navadno na trgu; imela je pred seboj nekaj košar s vohrovtom in drugim sočivjem, vsakovrstna zelišča in semena, v mali košarici pa tudi zgodnje hruške, jabolka in marelice. Mali Jakob, tako je bilo dečku ime, je sedel poleg nje in klical z jasno donečim glasom: »Senkaj, gospodje, le pogledite, kako lep je vohrov, kako prijetno diše ta zelišča; zgodnje hruške, gospe, zgodnja jabolka in marelice, kdo kupi? Mati jih da poceni.« Tako je klical deček. Pa pride stara ženska preko trga; njena obleka je bila nekoliko raztrgana in razcefrana; imela je majhen, šiljast obraz, ves na-guban od starosti, rdeče oči in zakriviljen, šiljast nos, ki ji je visel proti bradi. Hodila je ob dolgi palici, pa se vendar ni moglo reči, kako je hodila; zakaj šepala je in drsala in omahovala, zdelo se je, kakor bi imela kolesa v nogah in se bo zdaj zdaj prevrnila in s šiljastim nosom udarila ob tlak.

Čevljarjeva žena je pozorno ogledovala to žensko. Že šestnajst let je sedela dan za dnem tukaj na trgu

in še nikoli ni opazila te čudne postave. A nehote se je zdrznila, ko je starka prišepala k njej in pri njenih košarah obstala.

»Ali ste vi Hana, branjevka?« vpraša stara žen-ska z neprijetnim, hrešččim glasom, pri tem pa ne-prestano miga z glavo.

»Da, jaz sem,« odvrne čevljarica; »ali vam mo-rem s čim postreči?«

»Bomo videli, bomo videli! Rož'ce pogledjmo, rož'ce pogledjmo; če imaš, kar rabim?« odgovori starka, se pripogne pred košarami, seže s temnorjavimi grdimi rokami v košaro z zelišči, prime rožice, ki so bile lepo in lično razložene, s svojimi dolgimi, pajku po-dobnimi prsti, drugo za drugo pomoli pod svoj dolgi nos in jih voha od vseh strani. Čevljarjevi ženi je hotelo skoraj srce počiti, ko je videla, kako stara žen-ska gospodari z njenimi redkimi zelmi, a ni si upala nič reči; zakaj kupec je imel pravico, blago presku-siti. Razen tega jo je obhajala čudna groza pred to žensko. Ko je le-ta vso košaro prebrskala, je mrmrala: »Slabo blago, alabe, zeli, nič tega, kar hočem; je bilo mnogo boljše pred petdesetimi leti. Slabo blago, slabo blago!«

Tako govorjenje pa je razdražilo malega Jakoba. »Čuj, ti si nesramno, staro ženišče,« vzkligne neje-voljen; »najprej segaš s svojimi grdimi, rjavimi prsti med lepa zelišča in jih stiskaš, potem pa jih držiš pod svoj dolgi nos, da jih ne mara nihče več kupiti, kdor je to videl, in zdaj se še obregaš ob naše blago, da ni za nič, in vendar kupuje sam vojvodov kuhar vse pri nas!«

Stara žena pogleda postrani srčnega dečka, se zoprno nasmeje, in s hripavim glasom spregovori:

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Vodstvo ljubljanske policije je 16. decembra prevzel novoimenovani upravnik policije dr. Lovro Hacin, dosedaj okrajni načelnik v Litiji.

d Za ravnatelja I. drž. realne gimnazije v Ljubljani je postavljen profesor dr. Karel Capuder.

d Za novega načelnika prosvetnega oddelka kralj. ban. uprave v Ljubljani je postavljen dr. Lovro Sušnik, profesor II. real. gimnazije v Ljubljani. Dosedanji načelnik J. Breznik je imenovan za ravnatelja ženske realne gimnazije v Ljubljani.

d Za novega generalnega ravnatelja Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je izvoljen Slovenec Radovan Matjašič, doslej pomočnik generalnega ravnatelja.

d Z enim glasom večine je bil izvoljen za predsednika zbornice TOI ljubljanski veletržec Ivan Jelačin, ki je dobil 29 glasov, njegov protikandidat Ivan Avenek pa 28 glasov. Za podpredsednike so bili izvoljeni Ivan Ogrin, Konrad Elsacher in Rihard Skubec.

d Iz ruskega ujetništva se je vrnil po 20 letih Anton Pristovnik iz Črešnjic pri Frankolovem.

DOMAČE NOVICE

d Ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu se zahvaljuje: Kmetijski šoli na Grmu je bilo za njen zlati jubilej poslanih toliko čestitk od absolventov in drugih prijateljev, da je nemogo-

če zahvaliti se vsakemu posebej. Zato ravnateljstvo tem potom izreka prisrčno zahvalo vsem, ki so se spomnili jubilarke z iskrenimi voščili. Iskreno pa se zahvaljuje tudi vsem 350 absolventom in čez 70 drugim odličnim prijateljem Grma, ki so se proslave osebno udeležili in s tem največ pripomogli do njene sijajne izvršitve. Hvala vsem in na zopetno svidenje ob železnem jubileju! — Ravnateljstvo.

d Vse postopake v koncentracijska taborišča Ono soboto sta napadla neznana moška Gregorja Lešeka, posestnika v St. Janžu pri Teharjih. Neznanca sta prišla do hiše ter mu sporočila, da sta prinesla pošto. Res je šel Lešek iz hiše pogledat, kaj da je novega; ko pa je prišel ven, ga je eden udaril s topim predmetom po glavi tako močno, da se je Lešek jgrudil. Napadalec je zahteval od njega denar ter mu grozil s smrtjo. Hčerka Ana Lešek je hotela priskočiti svojemu očetu na pomoč, vendar je bilo že prepozno, ker je tudi ona dobila udarec po glavi, tako, da se je zgrudila na tla. Slednjič je prišla še žena Marija vsa razburjena zaradi tega dogodka ter zavpila

Jezus Marija, kaj pa je to? Napadalec pa ji je ukazal, naj poklekne in molči. Zahteval je tudi od nje denar. Res je šla žena Marija na podstrešje, kjer je imela shranjenih 600 Din, ter borni prihranek izročila napadalcu. Obenasilneža sta neznano kam izginila.

d Iz belgrajske čaršije. Pred nekaj dnevi je zbudil v javnosti mnogo hrupa samomor-turantinje Mile Dimitrijevič, katero je zapeljal inženir Svetozar Stanojevič, potem jo pa pustil na cedilu. Ta inženir je bil tip ljudi, kakršnih je v Belgradu veliko. Ker je stvar obetala postati kočljiva, je Stanojevič nagovarjal zapeljano dekle, naj se ubije. Dekle je dejansko to storilo. Stanojeviča so zaprli in ga na sodišču zasliševali. Pretekli teden pa je oče pokojne Mile, Zika, višji inšpektor ministrstva za pošto, užaloščen in užaljen zaradi sramote, ki jo je bil inženir prizadejal njegovi hčeri, da se je poslovila od življenja, pridrvel na sodišče prav tisti trenutek, ko je preiskovalni sodnik zasliševal inženirja. Dimitrijevič je mimo vratarja vdrl v sobo in ko je vstopil, je brez besed potegnil revolver in oddal tri strele na zapeljivca. Takoj nato pa je obrnil morilno orožje proti sebi in si prav tako pognal tri strele v prsa.

d »Vzgojitelj« slovenske mladine. Pred nedavnim smo pisali o šolski nalogi, ki jo je na-

Naročnikom, bralcem in prijateljem »Domoljuba« želimo

blagoslovljene božične praznike!

**Uredništvo in uprava
»Domoljuba«**

»Sinko, sinko! Torej ti ugaja moj nos, moj lepi, dolgi nos? Ga boš tudi imel sredi obraza čez brado dol!« Ko je tako govorila, je zdrsnila k drugi košari, v kateri je bil razložen vohrovit. Jemala je najlepše bele zeljnate glave v roke, jih stiskala, da so pokale, potem pa jih vrgla v neredu zopet v košaro in dejala tudi tukaj: »Slabo blago, slabo zelje!«

»Le ne migaj tako grdo z glavo,« zakliče deček bojazljivo, »tvoj vrat je tenek kot zeljnato steblo, lahko se prelomi in tvoja glava pade potem v košaro; kdo bi še hotel kaj kupiti?«

»Ali ti ne ugajajo dolgi vratovi?« zamrmra starka med smehom. »Nič ne boš imel vratu, glava mora med pleča, da ne pade z malega telesca!«

»Ne biebetejate takih neumnosti z malim tukaj,« pravi nazadnje čevljarjeva žena, ki jo je dolgo brskanje, premetavanje in vohanje spravilo v nevoljo, »če hočete kaj kupiti, se požurite, saj mi odganjate druge kupce.«

Dobro, naj bo, kakor praviš,« je dejala starka in jo jeznost pogledala, »kupila bom teh šest zeljnatih glav; toda glej, opirati se moram na palico in ne morem ničesar nositi; dovoli svojemu sinčku, da mi nese blago domov, ga bom za to poplačala.«

Deček ni hotel iti z njo in se je jokaj, kakaj groza ga je bilo grde ženske. Toda mati mu resno zapove, ker je mislila, da bi bilo greh, če bi stari slabotni ženi sami natorila to breme. Ihteč stori deček, kakor mu je mati velela, spravi zeljnate glave v culo in gre s staro ženo preko trga.

Hodila ni preveč hitro in je rabila skoraj tri četrt ure, dokler ni dospela v prav oddaljen del mesta in slednjič obstala pred majhno, napol podrto hišo. Tam

je potegnila staro, zarjavelo kijuko iz žepa, jo vtaknila spretno v malo luknjo v vratih, ki so nenadoma zabreščala in se odprla. Kako pa je bil mali Jakob presenečen, ko je vstopil! Notranjščina hiše je bila sijajno okrašena: iz marmorja je bil strop in stene, oprava iz najlepše ebenovine, z zlatom in brušenimi dragulji vložena, tlak pa je bil iz stekla in tako gladek, da je malčku nekolikokrat spodrsnilo in je padel. Starka pa potegne srebrno piščalko iz žepa in zapiska, da je šlo skozi ušesa in je odmevalo po vsej hiši. Takoj prihitijo nekaj morskih prešičkov po stopnicah dol; Jakobu se je kaj čudno zdelo, da so hodili pokoncu po dveh nogah, da so namesto čevljev nosili na nogah orehove lupine, bili oblečeni kot ljudje in imeli celo klobuke po najnovejši modi na glavah. »Kje imate moje opanke, malopridneži?« zavpije starka in mahne s palico po njih, da so zajavkali in poskočili kvišku; »kako dolgo naj še tu stojim?«

Skočili so hitro po stopnicah kvišku in so prišli zopet z dvema lupinama kokosovega oreha, ki so bile z usnjem preoblečene, pa so jih starki spretno natakali na noge.

Zdaj je bilo konec šepanja in drsanja. Vrgla je palico od sebe in brzela z veliko hitrostjo po steklenem tlaku ter vlekla malega Jakoba za roko s seboj. Slednjič obstane v neki sobi, opremljeni z vsakovrstnim posodjem; ta soba je bila podobna kuhinji, čeprav so mize iz mahagonijevega lesa in divani, pregrjeni z bogatimi preprogami, bili bolj prikladni za sprejemno dvorano. »Sedi,« veli starka prav prijazno, pa ga potisne na divan v kot in postavi predenj mizo, da ni mogel več ven. »Sedi, saj si moral težko nositi, človeške glave niso lahke — niso lahke.«

ke, temveč za prevoz velike vsote denarja. Na nekem samotnem kraju je začela skupina možkarjev hipoma strejati v avto. Njegovo moštvo je odgovorilo s strojnimi. Vodja razbojniške tolpe je padel, njegovi pajdali so se razbežali. Orhideja je prišla nepoškodovana novemu lastniku v roke. Kravci dogodek je dal njenemu imenu prav.

Po naziranjih Empedokla, ki ga navaja Aristoteles, sestoji kosti iz dveh delov zemlje, dveh delov vode in štirih delov ognja, oziroma zgorajšnjih snovi.

Blijuvanje. Če si moral blijuvati, tedaj privošči telesu predvsem miru. Po možnosti se vlezi in se spravi ničesar vase. Zelo pomirila a tem, da položiš nanj tople obkladke ali ogrevalke. Če se te loti žej, kar se po navadi zgodi, ne pij ničesar, oplakni si usta s sodavico, mrazim čajem brez sladkorja ali kakšno ustno vodo. Šele po dveh ali treh urah smeš kaj piti, kajti prej razburjeni želodec ne preneha tekočin in ti povzroči novo blijuvanje.

Papige ukajajo povprečno starost 60 let.

pisal učenec večrazredne šole nekje na deželi. V tej nalogi, ki je pač taka, kakršno g. učitelj zahteva, je bilo rečeno, da so matere naših otrok Jugoslovank, ne pa Slovenke. Skratka, ta naloga je bila taka, da je vsakdo lahko videl, kako učitelj uči učence tajiti svoj materni jezik. Na isti šoli se je pa sedaj zgodilo še nekaj zanimivega. Učenci 3. razreda so narisali ter s tušem in zlato barvo prevlekli črke Slomskovega izreka, ki pravi: »Želim, kakor hvaležen sin svoje ljube matere, da, kakor je bila moja prva beseda slovenska, tako naj bo tudi slovenska moja zadnja beseda.« Šolarji so ta napis dejali v okvir (nad 2 m dolg) in ga v ponedeljek 30. novembra skupno z razredno učiteljico pritrdili na prazno steno šolske sobe v svojem razredu. Tako visoko so pritrdili ta napis, da bi ga brez lestve nihče ne mogel sneti. V isti šolski sobi pa poučuje svoj razred znani »prijatelj« slovenskega jezika, o katerem govorimo zgoraj. Dne 4. decembra je šolski napis izginil, vsi drugi napisi v razredu so pa ostali. Kaj naj rečemo k temu? Slovenci smo užaljeni, da naši učitelji tako ravnaajo z našim jezikom in da tako vzgajajo naše slovenske otroke. Če jim je slovenski jezik tako odevč, jim svetujemo, da naj gredo svoj kruh služiti kam drugam. Ne bo pa odevč, če pripomnimo, da jezika naših bratov onstran naših državnih meja ne preganjajo nič bolj, kot ga preganjajo nekateri ljudje od tam tu med nami. V pojasnilo velike »ljubezni« in »nemaščevalnosti« naj povemo še to, da je dotična učiteljica takoj prejela »zasluženo plačilo« na ta način, da je bil dovoljen ji dopust za 1 dan na mah preklican. Brez ozira na to, kdo je odstranil ali dal odstraniti napis, pa se vprašajmo: Kaj bi se zgodilo s človekom, ki bi med Srbi ali med Hrvati tako podlo zaničeval njihov jezik?

Ali pa med Francozi ali Nemci ali Angleži ali pa med Albanci ali Grki? Ali naj samo Slovenci mirno prenašamo take ljudi in se jim na cesti morda še odkrivamo kot »šolnikom«? d Na posredovanje slovenskih ministrov in poslancev JRZ so kraljevski namestniki podpisali ukaz, s katerim se nepopolna realna gimnazija v Murski Soboti pretvori v popolno šolskim letom 1937-38.

d Zanimiva razzodba stola sedmorice. Naše najvišje sodišče, stol sedmorice v Zagrebu, je dokončno te dni rešilo sledeče: A. je posodil osebi B. znesek 100.000 Din in sicer v obliki hranilne knjižice I. hrvatske stedionice. V tozadevni pogodbi je bilo izrečno določeno, da bo posojiljemalec vrnil v gotovem roku posojilo v napisani vrednosti, torej v znesku 100 tisoč Din. Ker dolжник tega v pravem času ni storil, ga je upnik tožil na izplačilo zneska 100.005 Din s pripadki. Vsa tri sodišča pa so se postavila na stališče, da je tožba neopravičena in da je dolжник dolžan sicer vrniti knjižico, kakršno je dobil, vendar pa ni dolžan vrniti posojila v gotovini. Stol sedmorice utemeljuje to stališče takole: pogodbeno določba, da bo vrnil dolжник kar je napisano, je prisilnopravnega značaja; kajti po zakonskih predpisih so dopustne pogodbe o posojilih le za gotovino ali za državne vrednostne papirje, ne pa za zasebne zadolžnice, kakor je n. pr. hranilna knjižica. Pri dajanju državnih papirjev pa je dopustno vračanje po tečaju, ki je bil na dan dajanja posojila. Zadolžnica, na katero oslanja tožnik svojo tožbo, je nična tudi radi tega, ker je zahtevak po povračilu gotovine v nasprotju s smislom pogodbe o posojilu, ker zahteva tožba nekaj drugega, kakor povračilo onega, kar je bilo posojeno. Po teh utemeljitvah more torej v našem primeru tožnik zahtevati le vložek napi-

sane vrednosti, ne pa gotovino v napisani vrednosti vložne knjižice.

d Slovenske jaslice. — Valentin Sršen, po domače Hršov Tine, iz Depale vasi pri Trzinu je našim fantom po deželi res lahko za vzgled. — Napravil je velike, prav originalne slovenske jaslice. Pred hlevom v osredju vidimo sv. tri Kralje s številnim spremstvom ter pastirčke, ki so se prišli pokloniti malemu Jezuščku v bornih jaslicah. Za ozadje je napravil zaraščen hrib, kjer se pase množestvelna čreda. Pot se vije po hribu navzgor mimo razkošne cerkve do blestečega gradu z mnogimi razsvetljenimi okni in stolpi, ki naj predstavljajo betlehemske mesto. Razvrščene številne

Tvornica vitaminov. V Leningradu so pričeli graditi prvo rusko tovarno za izdelovanje vitaminov. Pridobivali jih bodo v zgoljeni obliki elasti iz zelja ter storžev iglastih dreves.

Krompir in protin. Kodanjski zdravnik doktor Hindhe je prišel po mnogih poskusih do prebrljanja, da ima krompir med vsemi živili največjo sposobnost za odpravo sočne kisline, ki ima pri protinu tolikšno vlogo. Sledita Grahomov kruh in sadje, morda je priporočljiv tudi majhen dodatek mleka. Zdravljenje s krompirjevo, krušno ali sadno hrano je poceni in učinkovito. Hindhe pravi, da je morda izvrsten pripomoček zoper protin tudi voda, v kateri se je krompir kuhal. Že dolgo jo pijejo v ta namen. — Ugovor, da je krompir težko prebavljiv, zavrača danjski zdravnik a tem, da ga običajno pač ne prežvečimo zadosti, in priporoča, da ga na krožniku vedno zmečkamo s vilicami. To ni posebno gosposko, toda zdravje volja več nego takšna pravila.

Celo osebi se ne zadene dvakrat ob isti kamen.

»Toda žena, kaj govorite tako čudno?« pravi deček. »Truden sem sicer, a to so bile zeljate glave, ki sem jih nesel, kupili ste jih pri moji materi.«

»No, kaj ti vse veš?« se smeje ženska, dvigne pokrov košare in privleče iz nje človeško glavo, ki jo je držala za lase. Jakob se je silno prestrašil; ni mogel razumeti, kako se je vse to zgodilo, toda mislil je na mater. Če bi kdo kaj izvedel o teh človeških glavah, si je mislil, bi gotovo zaradi tega njegovo mater tožili.

»Zdaj pa ti moram tudi nekaj dati za plačilo, ker si tako vljuden,« zamrmra starka, »potrpi malo, hoda ti pripraviti juhico, da jo boš svoj živ dan pomnil.« Tako je dejala in zopet zapiskala. Pa je prišlo najprej mnogo morskih prešičkov v človeških oblačilih; imeli so kuhinjske predpasnike in za pasom kuhaličnice in kuhinjske nože. Za temi je priskakljala množica veveric; imele so široke turške hlače, hodile pokoncu, na glavi pa so nosile zelene čepice iz baržuna. Bile so menda kuhinjski vajenci; zakaj plezale so z veliko urnostjo po stenah in znašale ponve in skleda, jajca in maslo, zelišča in moko in nosile na ognjišče. Tam pa je držala stara žena v svojih opankah iz kokosovih orehov neprestano sem ter tja in mali je videl, da se skrbno trudi, da bi mu kaj dobrega skuhalo. Zdaj je ogenj više zaplapolal, zdaj se je kadilo in vrelo v ponvi, prijeten duh se je razširjal po sobi, starka pa je dirkala gori in doli, veverice in morski prešički za njo, in kadar je prišla mimo ognjišča, je s svojimi dolgim nosom pokukala v lonec. Nazadnje je začelo vrvtati in slišati, para se je dvigala iz lonca in pena je tekla v ogenj. Pa je lonec odstavila, nalila iz njega v srebrno skodelico in jo postavila pred malega Jakoba.

»Tako, sinko, tako,« veli, »le pojej to juhico, pa boš imel polem vse, kar ti je na meni tako ugajalo. Postaneš tudi spreten kuhar, da boš vsaj kaj, toda rožice, ne, rožice nikdar ne najdeš, zakaj pa je tvoja mati ni imela v košari?« Jakob ni prav razumel, kaj je govorila, tem pazljiveje pa je srkal juho, ki mu je šla izborna v slast. Mati mu je bila pripravila že marsikako slastno jed, toda tako dobro mu ni še nič doslej teknilo. Vonj finih zeli in dišav se je dvigal iz juhe, pri tem pa je bila sladka in kislasta obenem in zelo močna. Medtem ko je srebala še zadnje kapljice izvrstne jedi, so zažgali morski prešički arabsko kadilo, ki je v modrikastih oblakih plavalo po sobi; oblaki so se vedno bolj gostili in se vlegali po sobi, vonj kadila je omamljal malčka; naj je še tako klical, šel, ga je vedno zopet objel spanec in nazadnje je res zaspal na divanu stare žene.

Čudne sanje je imel. Zdelo se mu je, da mu je starka slekla njegova oblačila in ga ognila z veveričino kožo. Že je znal skakljati in plezati kakor veverica; bil je v družbi z ostalimi vevericami in morskimi prešički, ki so bili zelo vljudni ljudje lepega vedenja in je bil z njimi vred v službi pri stari ženi. Najprej ga je uporabljala le za značilca ževljev; ko da mora nazaj k materi; kadar se je ojunčil, da bi kosove lupine namoč, ki jih je žena nosila namestu opankov, je moral z oljem mazati in potem drgniti, da so se svetile. Ker je moral v očetovi hiši večkrat opravljati podobne posle, mu je šlo to urno izpod rok. Čez leto dni, se mu je sanjalo dalje, je bil določen za boljša dela; moral je namoč on in še nekaj drugih veveric loviti sončni prah, in kadar ga je bilo zadosti, presejati skozi silno tenko sito iz las. Žena je namoč smatrala sončni prah za najfinejše na svetu, in ker

živali in pastirci so izrezani iz lesa ter se premikajo in gibljejo s pomočjo električnega motorčka. Zvezda-vodnica nad hlevčkom ter številna okna v gradu in cerkvi žare v ba'ni svetlobi mnogostevilnih in raznobarnih malih žarnic. Ko pa začne delovati motorček — vse oživi; nad sto različnih lesenih figur se začne gibati in premikati. Jaslice, ki so res nekaj posebnega, pričajo o bujni fantaziji ter veliki vztrajnosti in delu slovenskega mladeniča. — Do Svečnice se jih lahko vsakdo ogleda v gostoljubni in prijazni slovenski hiši pri Hršu v Depali vasi št. 9. — Tine pa, ki je lahko ponosen na svoj trud in delo, zvezano z ne malimi stroški, bo skrbel, da bo pri jaslicah vedno vse v redu delovalo. — Oglejte si torej naše slovenske jaslice — ne bo vam žal!

d Na 500.000 Din globe so bili obsojeni neki zagrebški draguljarji zaradi tihotapstva in prodaje nepravega zlata.

d Hiša, last učiteljskega združenja v Sarajevu, je zgorela. Društvo je imelo v njej tudi svoje prostore.

d Nekaj številic iz našega združništva. Število združenih zvez, ki so včlanjene v naši državi, je ostalo neizpremenjeno. Skupno število krajevnih zadrug, včlaničenih v zvezah, je naraslo od 8526 na koncu leta 1934 na 8738 na koncu 1935, dočim je število zadrug, včlaničenih v zvezah, ki so članice Glavne zadrugne zveze, naraslo od 6952 na 7254. Vse zadruge se razdele sledeče (v oklepajih podatki za 1934): kreditne 4567 (4604), nabavne 1901 (1783), zdravstvene 108 (100), mlekarke in sirsarske 197 (193), vinarske itd. 102 (98), žitar-ske 117 (122), oljarske 29 (27), sadijarske 38, živinorejske 405 (387), ribarske 112 (70), agrarne zajednice kot zadruge 418 (482). Včlanjene zveze so imele obratne glavnice 832.0 (1934

775.9) milij., lastna sredstva so znašala 206.7 (2094), posojila 465.76 (45.54), hranilne vloge 335.05 (307.4), blagovni promet 257.16 (283.8) milij. itd.

d Nevzdržno stanje v ljubljanski bolnišnici. Pretekli teden je število bolnikov, ki so bili do sedaj sprejeti v bolnišnico, prekoračilo prvič, odkar bolnišnica sploh obstoja, število — 28.000. Popoldne je bolnik, ki je bil še sprejet, dobil številko 28.120. Trenutno je v bolnišnici nad 1100 bolnikov. Vsi oddelki so natrpani. Polna je kirurgija, poln je oddelk za notranje bolezni, polni so vsi drugi oddelki. Bolniki leže na tleh, po trije v eni postelji, po hodnikih. So pa samo taki bolniki, ki so nujno potrebni oskrbe v bolnišnici, ker vse druge, ki prenesejo zdravljenje na domu, bolnišnica takoj odpusti. Zaradi prenatrpanosti je bolnišnica pričela danes odklanjati sploh vse bolnike in bo to stanje trajalo še nekaj časa, preden se najde prostora vsaj za take, ki so najbolj potrebni oskrbe v bolnišnici.

d Drage slike bivšega gospoda bana. Založniško podjetje v Beogradu »Narodno djelo« toži sarajevsko bansko upravo za lepo vsoto 300.000 Din. To vsoto mu imenovana banska uprava dolguje še iz časov banovanja za JNS in g. Jeftića mnogo zaslužnega g. Velje Popovića, ki je pri omenjenem podjetju naročil slike svojega obraza in postave za podrejene občine. Banska uprava je pri tem naročilu prevzela subsidiarno poročstvo, slike pa je občinam prodajala po 600 Din, čeprav so po ocenitvi sarajevske »Pravde« vredne največ po 60 Din. Pravda teče pred sarajevskim sodiščem, sedaj gre za ugotovitev, kakšne narave je poročstvo kr. banske uprave in v čem je utemeljeno.

d Če je žena sama doma. V Vrbavcu pri Samoboru se je kmet Martin Belka zgodaj zju-

traj odpravil na postajo, ker je bil namenjen v Zagreb. Ko je mož odšel, je žena ugasnila luč in legla nazaj. Nenadoma pa se je pred njo pojavil neznanec. Žena je začela vpiti na pomoč, neznanec pa je skočil proti njej in jo začel z nekim trdim predmetom tolči na žive in mrtve. Zaradi vpitja so se zbudili tudi mali otroci. Pri-tekli so desetletni sin, osemletna hčerka in naj-majša štiriletna hčerka. Neznanec je planil proti otrokom in jih prav tako pretolkel. Naj-majšo je pobil na tla, da je v nekaj trenutkih izdihnila. Neznanec, ki je hotel hišo najbrž oro-pati, se je vika in krika ustrašil ter pobegnil.

d Predlog o uvedbi obvezne delovne službe je stavil na seji Narodne skupščine opozicijski poslanec Sekula Zečević. Moškim naj bi se po njegovem predlogu naložilo 6 mesecev take službe, ženskam pa dva. V imenu vlade pa je minister dr. Rogić odklonil nujnost, rekoč, da se vlada sama bavi s takimi načrti in da je tak zakon potreben posebnega pretehtavanja.

d »Vse za družine.« Zagrebški občinski svet je sklenil, da podeli za Božić svojim usluž-bencem nagrade. Oženjeni uradniki bodo do-bili po 500 dinarjev, neozženjeni pa po 300 di-narjev. Delavci pa bodo dobili od 100 do 200 dinarjev po višini svoje plače.

d Naravnost pod avto je skočila. V nedeljo, 13. decembra, se je pripetila v bližini Ptuja avtomobilska nesreča, ki bi kmalu zahtevala mla-do človeško življenje. Ob navedeni uri je pri-vozil skozi Budino proti Ptujju neki ptujski avto. Kakih 20 korakov pred avtom se je po-javila na cesti 10 letna Roza Samec, hčerka že-lezničarja v Budini, in korakala po desnem ro-bu ceste proti Ptujju. Šofer, ki je vozil istotako pravilno po desni strani, je dal pravilno znak, toda dekle, namesto da bi šlo naprej po svoji poti ali se še bolj izognilo ob rob ceste, je

ni mogla dobro gristi — imela ni namreč nobenega zoba več — si je dala peči kruh iz sončnega prahu.

Ko je zopet minilo leto, je bil premeščen k slu-žabniku, ki so zbirali za starko vodo, ki ji je služila za pijačo. Ne mislite, da si je dala za to izkopati kapnice ali postaviti sod na dvorišče, da bi si nalovila deževnice vanj; o to je bilo vse bolj fino; verice in Jakob z njimi, so morali z lešnikovimi lupinami za-jemati roso iz rož in to je bilo vodo, ki jo je pila starka. Ker pa je zelo veliko pila, so imeli donašalci vode težko delo. Po enem letu je bil postavljen za notranjo službo v hiši; imel je namreč opravilo, da je snalil tlak. Ker pa je bil le-ta iz stekla, v katerem se je poznal vsak dih, ni bilo snajenje lahko delo. Tla so morali krtačiti, si privezati cunje na noge in s temi umetno po sobi dirkati. V četrtem letu je bil naposled premeščen v kuhinjo. Bilo je to častna služba, do katere se je moglo priti šele po dolgi pre-skušnji. Jakob je služil tam od kuhinjskega vajenca naprej do prvega izdelovalca pastet in je postal tako neverjetno spreten in izkušen v vsem, kar se je tikalo kuhinje, da se je moral pogosto sam sebi čuditi; naj-težje stvari, pastete iz dvesto esenc, zeliščne juhe iz vseh zeli na zemlji, vse to je znal hitro in močno narediti.

Tako je preteklo nekako sedem let v službi stare žene. Nekega dne, ko je sezula kokosove čevlje in vzela košaro in palico v roke, da bi šla ven, mu je zapovedala, naj oskube pišče, ga napolni z zelišči in potem lepo rjavkasto in rumeno speče, dokler zopet ne pride. Stori! je to po vseh pravih kuharske umet-nosti. Zavil je piščetu vrat, ga poparil v vreli vodi, mu spretno popukal perje, nato pa mu postrgal kožo, da je bila gladka in fina ter vzel drob iz njega. Nato

je pričel zbirati zelišča, s katerimi je bilo treba pišče polniti. V sobi, kjer so bila zelišča, je pa to pot opazil stensko omarico, katere vrata so bila napoln priprta in ki je poprej še nikoli ni bil videl. Šel je radovedno bliže, da bi pogledal, kaj je notri, in glej, tam je stalo mnogo košaric, od katerih je prihajal močen, prijeten vonj. Odprl je eno teh košaric in našel v njej rožico prav posebne oblike in barve. Steblo in listi so bili modrozeleni in so nosili zgoraj majhen cvet ognjenordec barve z rumenim robom; zamišljen je ogledoval cvetko, jo povohal in cvetka je razširjala prav tisti močni vonj, ki ga je imela nekoč juha, ki mu jo je bila starka skuhal. A tako močan je bil ta vonj, da je začel kihati, vedno huje je kihal in — na-zadnje se je kihajoč prebudil.

Tu je ležal na divanu stare žene in gledal začu-deno okoli sebe. »Le kako se more človeku tako živo sanjati!« je dejal sam pri sebi. »Saj bi bil zdajle prisegel, da sem bil borna veverica, tovariš morskimi prešičkov in druge golazni, pa sem pri tem postal ve-lik kuhar. Kako se bo mati smejala, ko ji vse to po-vem! Toda ali se ne bo tudi jezila, da v tuji hiši zaspim, namestu da bi ji na trgu pomagal?« S to mislijo se je dvignil, da bi odšel; še so bili njegovi udje od spanja vsi trdi, posebno pa tilnik, zakaj glave kar ni mogel premikati; tudi se je moral sam sebi smejati, da je bil še ves pijan od spanja, zakaj na vsak korak se je nehote zadel z nosom ob omaro ali ob steno ali, če se je hitro obrnil, udaril z njim ob podboj pri vratih. Veverice in morskimi prešički so le-tali cvileč okoli njega, kakor bi ga hoteli spremljati. Ko je bil na pragu, jih je tudi res povabil, da naj gredo z njim, zakaj bilo so ljubke živalce; toda pla-

»Svetovnac družina. V francoskem Maroku živi Francoz, ki se lahko po-baha s tem, da je poču-var »svetovnac družine. Prvi otrok se mu je ro-dil v Parizu, drugi v Bra-ziliji, tretji v Maroku v Afriki, sedaj pa se na-merava preseliti v Azijo. Ker pričakuje njegova žena četrtega otroka, bo po Evropejcu, Amerikan-cu, Afrikancu četrti otrok sedaj Azijec. Verjetno, da so bo peti otrok rodil že nekeje v Avstraliji.

Niš ni nevarnega ob neumnosti, ki ni več ne-dolga.

Angleški kralj Henrik VIII. je dal v enem sa-mem letu obesiti 3000 beračev.

Tudi slon se zna ma-ževati V enem največjih londonskih cirkusov ka-žejo slona Kadiksa, ki je med gledalci zelo priljub-ljen. Vendar se je našel nekoč med njimi surovež, ki je žival, ko se je pri-bližala pregradi, zbežal z bučico v konec rila, kjer je slon, kakor znano, naj-bolj občutljiv. Kadiks je pokazal, da je dobro vzgojena žival, mirno je izvajal pred razprodanim cirkusom svojo umetniš-ko in dal videti, da čuti bolečine. Ko je pa končal

skočilo, ko je slišalo trubaški znak, v sredino ceste naravnost pod avtomobil, ki jo je podri pod seboj. Dekle je šofer pobral, jo naložil na avto in prepeljal v ptujsko bolnišnico. Ponesrečenka ima poškodbe po vsem telesu.

d Smuško šolo za skoke so otvorili 15. decembra 1936 v Planici. Namen šole je vzgojiti dobre smučarje za ta najlepši smuški šport in posvetiti posebno pažnjo naraščanju, osobito šolski mladini v okoliških vaseh. Zato bo poslovala šola preko tedna predvsem za šolsko mladino in tiste smučarje, ki se prijavijo za stalno vezbo. Ob nedeljah in praznikih pa bo v glavnem na razpolago onim smučarjem, ki radi zaposlitve ne morejo ostati dalje časa v šoli, temveč žele le enodnevno vezbo. Šola deluje brezplačno in je vsakomur mogoč vstop. Vendar pa je potrebno za uporabo skakalnic izpolniti prijavnico in se prijaviti vaditelju, sicer uporaba ni dovoljena. Zahteva se strog red in pokoravanje vaditelju, ki lahko zabrani nadaljnjo uporabo skakalnic vsakomur, ki ne bi upošteval predpisov vodstva in vaditelja. Prijava v naprej pa ni potrebna. Vezbanje bosta vodila dva vaditelja in sicer najboljši naš skakač Albin Novšek in norveški, ki pa prispe šele po božiču. Šola v smuških poletih prične šele v januarju ter bo pravočasno objavljena. Vodstvo šole je v hotelu Jalovec v vasi Rateče-Planica. Pismena pojasnila daje Zdrženje smučarjev, izvršni odbor v Ljubljani.

d V papirnici Vevče pri Ljubljani je stopilo v stavko 500 delavcev. Pred nedavnim je potekla doba kolektivne pogodbe, sklenjena med zastopniki delavstva in podjetjem. Delavci zahtevajo ponovno sklenitev ozir. podaljšanje te kolektivne pogodbe. Razen tega pa zahtevajo, da sprejme podjetje zopet nazaj one starejše delavce, ki jih je podjetje v zadnjem času od-

pustilo. Kako bo mezdno gibanje končalo, je sedaj še težko reči. Želimo delavstvu, da bi stavko uspešno dokončalo in čim prej!

d Skalnate predele so začeli pogozdovati na dalmatinskih otokih. V ta namen so dobili od države denar in podpore. Pri nas v Sloveniji je v tem pogledu že vse v redu.

d Zopet žrtve alkohola. Prav žalostno je končal sicer vesten in marljiv hlapec, Idričan Suligoj Anton, ki je bil zaposlen že nad 15 let pri posestniku in kovaču Ivanu Poljanšku na Selu pri Žireh. Dne 6. decembra je popival z raznimi ljudmi. Ko se je vračal proti gospodarjevemu domu v spremstvu svojega prijatelja, sta oba padla v bližini gostilne Milana Poljanška v potok. Njegov spremljevalec se je s težavo rešil, Suligoj pa je utonil. Njegovo truplo so čez pol ure našli in mu ni bilo več mogoče pomagati.

d Najmlajši župan v Sloveniji je brčkone vodiški župan g. Janko Jerala. Star je šele 27 let in je dovršil kmetijsko šolo na Grmu.

Jugoslav.
F. Batorsdorf & Co. d. n. o. j.
Maribor

d Dekletom, ki potujejo v Zagreb v pomislek. Zagrebška policija je razkrila pred tednom razpredeno trgovino z dekleti. Niti so se gale tja v Split in njegove nočne lokale. Prijeli so neko izučeno »učiteljico« baleta, ki pa ji je ta naslov služil le za krinko, da je lahko nabavljala dekleta za svoje splitske znanke. Kmalu za to afero je bila odkrita še druga, v katero pa je vpleten lastnik splitskega nočnega lokala Sanghaj, Mariborčan Alojzij Mijavšek. Tudi ta si je dobavljala dekleta iz Zagreba. Mijavšek in njegovi kompanjoni pa niso izvajali dekleta pod pretvezo »baleta«, temveč enostavno za blagajničarke. Mijavšek je tako spravil v svoje lokale pet Zagrebčank, ki jih je še prej temeljito poučil, kako morajo ravnati z gosti, da bodo čim več zapili in zapravili. Ti trgovci z belim blagom so imeli zlasti piko na mlade in neizkušene deklice. Policija je prišla v zvezi s to afero več ljudi. Da bi se omejevalo in preprečevalo tako gnusno trgovanje, se je policija obrnila na ženska dru-

in mu je občinasto burno ploskalo, je stopil do suroveža, ga mahoma zgrabil z rileem in ga treščil s takšno silo v sredino arene, da je mož obležal nezavesten. Med gledalci je nastal strah, toda Kadiks se je dal mirno odvesti po svojih strefajih.

Ura je premoga. Vojaž invalid Borussak iz Heidelberga je izdelal uro, ki vzbuja med ljudmi veliko zanimanje. Sestavljena je namreč iz samih premogovnih kosov in kosčkov, ki jih je Borussak primerno obdelal. Navzile čudnemu materialu pa gre ta ura prav dobro in točno, kakor ura iz kovinskih delov.

Babilonski stolp je bil samo dve tretjini tako visok, kakor je danes visok Eifflov stolp v Parizu.

Minile je 55 let, odkar je Billroth (29. jan. 1881) izvršil prvo uspešno operacijo želodca, in sicer zaradi raka. Ta operacija je bila začetek vse, danes tako obsežne želodčne in črevesne kirurgije.

Pri kartah. »Kako? Drznete si trditi, da sem slepar? Je to žalitev ali žalje?« »Žalitev.« »To je vaša ureča, zakaj šale ne razumem.«

nile so na svojih orehovit lupinah hitro v hišo nazaj in slišal jih je le še v daljavi tuliti.

Precej oddaljen je bil del mesta, kamor ga je bila starka peljala; komaj se je spoznal v ozkih ulicah. Tudi je bila tam velika gneča, zakaj moral se je, kakor se mu je zdelo, pravkar pojaviti v bližini neki pritlikavec; povsod je slišal vzklike: »Le pogledjte grdega pritlikavca! Odkod se je pritlikavec vzel? Le kakšen dolg nos ima in kako mu tiči glava med pleči in te rjave, grde roke!« Oh kakem drugem času bi bil tudi on tekel za množico, zakaj za vse na svetu je rad gledal velikane ali pritlikavce ali čudne tuje noše, zdaj pa se je moral podvizati, da pride k materi.

Bilo mu je prav tesno pri arcu, ko je prišel na trg. Mati je še sedela tam in je imela še precej zelenjave v košari. Dolgo torej ni mogel spati, vendar pa se mu je zdelo že oddaleč, kakor da je zelo žalostna; ni namreč klicala mimoidočih, da bi kupili pri njej, ampak si je glavo podpirala z roko, in ko je prišel bliže, je menil tudi, da je bolj blede kakor sicer. Obotavljal se je, kaj naj bi storil. Slednjič se opogumi, splazi se za njo, položi ljubeznivo svojo roko na njeno in pravi: »Mamica, kaj ti je? Ali si huda name?«

Zena se obrne k njemu, pa se naglo odmakne in prestrašena krikne:

»Kaj hočeš od mene, grdi pritlikavec,« je vzkliknila. »Proč, proč od menel Ne morem trpeti takih norčij!«

»Toda mati, kaj pa ti je vendar?« vpraša Jakob ves prestrašen; »gotovo se dobro ne počutiš; zakaj hočeš svojega sina zapoditi od sebe?«

»Povedala sem ti že, poberi se mile odvrne go-spa Hana jezno. »Pri meni si ne zaslužiš denarja s svojimi glumami, ti grda spaka.«

»Resnično, zmešalo se ji je!« pravi Jakob žalostno sam pri sebi; »kaj naj zdaj storim, da jo spravim domov? Ljuba mamica, bodi vendar pametna; tak pogled me vendar natanko; saj sem tvoj sin, tvoj Jakob.«

»Ne, zdaj mi je pa šale zadostil« zakliče Hana svoji sosed. »Le pogledjte grdega pritlikavca, tu stoji in mi gotovo odžene vse kupec; še moji nesreči se drzne posmehovati in mi pravi: saj sem tvoj sin, tvoj Jakob — nesramnež!«

Pa so se vzdignile sosedice in začele zmerjati, kar se je dalo — in branjevke, saj veste, znajo zmerjati — in mu očitala, da se norčuje iz nesreče uboge Hane, ki ji je bil pred sedmimi leti ukraden njen zali deček, in so mu grozile, da se bodo vse skupaj vrgle nadenj in ga razpraskale, če se takoj ne pobere.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA«, JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILK LISTA NA OGLED.

štva, naj po postajah postavijo kolodvorske misijone, ki bodo skrbeli za potujoča dekleta in jih obvarovali pred mrežami takih trgovcev.

d 100.000 Din je zapustil Matiji Hrvatski bivši zagrebški veliki župan dr. Tončić.

d »Ja, ko bi bili mi na krmilu«. Električna napeljava hitro napreduje, dasi je svet okrog Krškega zaradi obcestnih kamenolomov zelo neugoden. Tudi po Krškem že stojijo drogovci in delavci napeljujejo žico. Tako je upanje, da zasveti vsaj na nekaterih poslopih, če bo vreme še ugodno kot te dni, nova luč že za praznik božje Luči. Bil bi to res Krčanom razveseljav božični dar. — So pa seveda še vedno neverni Tomaži, ki hudomušijo, da bodo pač že za svečnico vsaj cerkve razsvetljene. Kaj pa, če bodo nekateri celo tedaj, ko bo elektrika svetila, še vedno neverno menali oči češ: »Saj to ni prava elektrika, ker ni prave vlade. Ja, ko bi bili mi na krmilu, potem že...«

d Ljubljanska občinska uprava pod vodstvom župana dr. Adlešiča ima za seboj eno leto trdega dela, zvezanega z velikimi uspehi. Uredili so zavožene finance, spravili v upravni tir »Velike Ljubljane« in ozdravili Mestno hranilnico, da že sedaj lahko izplačuje vloge do 5000 Din. Dr. Adlešičeva občinska uprava je uredila odplačevanje starih dolgov tako Ljubljane, kakor priključenih občin, v težkih gospodarskih razmerah in dozidala veliko šolsko poslopje za Bežigradom. Nova uprava je uredila važno vprašanje smodnišnic in rešila Trgovsko akademijo, ki ji je grozila propast! Zelo mnogo je izvršila nova ljubljanska obč. uprava na socialnem polju in ravno kar pričinja mestna občina pod dr. Adlešičem veliko akcijo za preskrbo dela potrebnim brezposelnim. V kratkem bo sezidana mrtva-

ška veža v Ljubljani in bo podaljšana tramvajška proga do pokopališča. Izvršena so bila in še bodo razna druga gradbena, kanalizacijska in cestna dela. Prejšnja korupcija na magistratu združena neredno z zlorabami, ponerebami in podkupovanjem je zaradi ostrih ukrepov novega župana dr. Adlešiča zatrta. Ustanovljen je nadzorstveni urad, ki bo skrbel, da bodo na magistratu vladali v vsakem pogledu vestna delavnost in poštenje za vsako ceno. Sleherni pošteni prebivalec mesta Ljubljane mora priznati veliko delo, ki ga je nova občinska uprava z županom dr. Adlešičem na čelu v teku kratkega leta izvršila v korist Ljubljane.

d Dajte nam železniško zvezo Slovenije z morjem. Promet v javnih in svobodnih carinskih skladiščih na Sušaku stalno raste ter je znašal v prvih 11 mesecih 1934 108,8, l. 1935 619,5, v prvih desetih mesecih 1936 pa že 1137,7 milijona stotov. Če bi bile še železniške zveze Sušaka boljše, bi Sušak imel še znatno večji promet. Nujnost železniške zveze Slovenije z morjem postaja vsak dan večja.

d Prvi obrok je treba plačati. Opozarjajo se dolžniki-kmetje, katerih dolgovi so z uredbo o likvidaciji kmetijskih dolgov odstopljeni Privilegirani agrarni banki, da se, če tega že zdaj niso sklenili, brez odloga odzovejo pozivom, ki so jih dobili od svojih dosedanjih upnikov, denarnih zavodov in kreditnih zadrug, in da na podlagi sprejetega obračuna prvi dolžni obrok takoj pošljejo neposredno PAB-u po čekovnem računu Poštne hranilnice, Beograd, št. 51.200. V kolikor teh pozivov še niso dobili, imajo dolžniki, katerih dolgovi denarnim zavodom in kreditnim zadrugam presegajo 25.000 Din, poslati PAB-u del svojega dosedanjega dolga na račun prvega od-

plačila, ostali dolžniki naj pa pošljejo deseti svojega na polovico znižanega dolga. Dolžniki lahko pošljejo PAB-u takoj tudi večje zneske od prvega obroka, ali celo izplačajo ves dolg. Na hrbtu poštne položnice (naj napišejo kratio ime in priimek pošiljalca (in očetovo ime, nijo kot dokaz o plačilu obroka, ker banka prejmu denarja ne bo izdajala posebnih potrdil. Vsi dolžniki se opozarjajo, da bodo, ne bodo tako ravnali, kakor plačilni pozivi zahtevajo, enkrat za vselej izgubili pravico olajšav te uredbe. Od takih nerednih dolžnikov bo PAB brez odloga zahtevala izterjave vsega zneska po prisilni poti preko davčnih uprav. Tako bodo dolžniki morali plačati še kazenske obresti in stroške izvršilnega terjanja davčnih uprav, kar gre vse s tem njim v škodo.

d Akt o Bafini koncesiji je izginil? Ze d leti se vleče tožba, ki jo je naperila tvrdi Bafa, jugoslovanske tvornice gume in obute Borovo d. d., proti Francu Kristanu, čevljar-skemu mojstru v Ljubljani, zaradi žaljenja št. Zaradi govora, ki ga je bil 7. oktobra 1936 obtoženi Kristan na velikem manifestacijskem zborovanju Narodne odbrane v unione dvorani, se je čutila tvrdka Bafa močno prizdeto in žaljeno. Prva razprava se je vršila la 9. januarja. Obtoženi Kristan je izjavil: »N čutim se krivega. Vse je resnično. Na lastkoži občutim hudo krizo naše obrti, ki jo povzročil Bafa. Čevljarjem in njih obrti ni v obstanda.« Kristan je nastopil dokaz resnic Zbral je ogromno dokazno gradivo. L. 1932, časa režima Pere Živkovića, se je Bafa posr-

L. Ganghofer:

Martini kloster

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

Oziralta sta se naokoli. »Tam, gospod, glej!« je začeljal oglar in pokazal proti gostemu ruševju, ki je med golimi skalnimi stenami in niže ležečimi pašniki pokrivalo pobočje. Mogočen brkati ser je plul počasi, glasno frfotaje, nad rušjem; cepetajoči gamzji kozliček, ki ga je držal v krempljih in vlekel čez gugajoče se veje, ga je zdel oval pri poletu. Toda vsak zamah s krili ga je zanesel višje in že je dosegel svobodni zrak. Tedaj se je pojavila izmed grmovja kraj pašnikov jahalka; rdečkasti lasje so ji vihrali okoli zatilnika, drveči konj je očitno poslušal kar na besedo, ker ni držala za povodce, temveč je imela v dvignjenih rokah napeti lok s puščico ob škrti. Tedaj je konj nenadoma obstal, za hip je bila postava mlade lepe ženske videti negibna, kakor iz bronast ulita — potem je jasno zabrnela tetiva.

Ser se je v letu sunkoma okrenil in izpustil plen, da je živalca treščila na tla; glasno tožče se je pobrala ter se opotekajoč sem in tja zavlekla med grmovje; ser je omahoval in krillil v zraku, bil je očitno smrtno zadet; z vso močjo se je še upiral, da ne bi padel, toda vedno bolj so mu popuščale peroti, vedno nižje je letel, sedaj je počevno držeč izginil za vzhoklino na pašniku — za njim se je z vriskajočim vzkrikom in vihrajočimi lasmi pognala jahalka s tako divjo, silovito naglico, da se je zdelo, kakor da se mora konj zdaj pa zdaj prekopicniti na kamnitim pobočju. Iz rušja sta šinila dva lisasta

braka in sta hripavo bevskaje iskala poti, po kateri je bila izginila njuna gospodarica.

Ebervajn si je šel z roko čez oči. Utrip srca mu je zastajal in slednji živec drhtel, ob divje lepi podobi tega nenavadnega kova, ki je bil kakor pošastna prikazen zdrvel mimo njega. »Ajgel! Kdo je bila ta ženska?«

»Rdeča Reka, Vacemanova hči. Sedem sinov ima in to edino dekle. Toda ljudje govore, da ni pravo človeško bitje. Njen oče je res da človek... in kakšen! Toda njena mati da je bila vila! In verjamem to tudi jaz sam. Kajti dekle ima ogenj in veter v krvi! Kakor zraščena je s svojim konjem. Zanj ni noben gozd pregrd, nobena gora previsoka, vsepovsod pride, kakor da bi imela čarovne peroti na telesu.

Ebervajn je med vzdihom zmajal z glavo. »Vute in vedomci, čari in vile... skoro nisem čul še nobene druge besede od tebe! Ajgel, Ajgel, na slabih nogah stoji tvoje krščanstvo!«

»Da da, gospod, utegneš imeti res prav!« je menil oglar skrušeno. »A od kod naj vzamem boljšega? V Melinji log in Saleburg mi je pot predolga, in česar se človek v Gadenu nauči od Vacemana in njegovih sinov, to je vse prej, samo ne krščanstvo. Toda pojdiva, gospod... pogledj, kako visoko stoji sonce... podvizati se morava, da prideva v pravem času zopet doli v dolino!«

Ajgel je utiral pot skozi gosto ruševje in Ebervajn je hodil za njim. Ko sta prišla na plano in dobila razgled čez obširno pobočje, je Ebervajn obstal in oprezovaje gledal naokrog. »Ne vidim je več, očitno je dospela že do gozda.«

»Kdo neki? A tako, rdeča!« Oglar se je zasmejal se mežikaje z očmi ozrl proti svojemu spremljevalcu. »Gospod, pred to se varuj! In če te zopet areča, tedaj se

R A Z N O

Bog gleda in čaka. Universal, znameniti mesečni časopis, je priobčil zanimiv in poučen članek, ki se bavi z mehiškim vladnim ukrepi zopet krščansko vero in poudarja, da pomeni vrnitev k pravi krščanski kulturi. V velikim napisu javlja Pravi krščanski kulturo, to kresovanje. Piše: »V državnih šol je na pozicijah ministrstva za javni pouk obhajalo »praznik Tezotipoca«. S to svečanostjo so praznovali nekdo A teki (prvotni mehiški pribivalci) tisti dan, ko se sonce na najvišji točki točno opoldne se je začela slavnost na razvalinah Semeniške ul. Deč in deklice, oblečeni v bele, starinske obleke, so pisali »pies trakove« in »oboževanje sonca«. hipo, ko je stalo sonce zenitu, so zažgali grmo do in izstrelili saive nebo.« — Podobno t vračajo Nemci k paganismu, a Bog gleda in čaka.

Nova palača Zvez narodov v švicarski Z nevi bo opremljena vsemi udobnostmi. Seje dvorane so prostrane opremljene s telefon

čilo dobiti le delno koncesijo o izdelovanju gumijastega blaga. Koncesijo je podpisal takrat minister trgovine dr. Albert Kramer. Okrajno sodišče je pristopilo k izvedbi od obrambe predlaganih dokazov. Obrnilo se je na trgovinsko ministrstvo s prošnjo, da da sodišču spisa o Batini koncesiji na razpolago. Po dolgem času je prišel odgovor, da akta ni v trgovinskem ministrstvu in da je bil izročen predsedništvu ministrskega sveta. Predsedništvo pa je na zahtevno zaprosilo sodišča kratko odgovorilo, da akt ni tam vpisan v protokol. Akt o Batini koncesiji je torej najbrž izginil. Kam in kako? Nobeden ne ve! Ali noče vedeti! Sodišče je sedaj za 8. januarja razpisalo glavno razpravo, za katero vlada med čevljarji veliko zanimanje.

d Koliko so dolžni kmetje zadrugam. Glavna zadruga zveza objavlja v svojem letnem poročilu za 1935, ki je bilo podano na občnem zboru zveze, podatke o kmetijskih dolgovih pri zadrugah v naši državi. Za našo banovino je slika naslednja: ter bo skoraj gotovo najbolj popolna: deleži 3.235.000, rezerve 73.468.000 Din, skupno 76.703.000, število vlagateljev znaša 232.018 za 1.411.3 milj., dočim znaša število dolžnikov samo 54.820 za 478.014.000 dinarjev, zaostale obresti pa je ceniti na 37.748.000 dinarjev.

d Tudi med notarji so grešniki. Na šest mesecev zapora je sodišče v Sremski Mitrovici obsodilo javnega notarja, ker si je pridrževal denar, ki so mu ga izročili kmetje za plačanje vknjiženih dolgov in brisanje obremenitev v zemljiški knjigi. Dr. Georgijević je tako delal več let, svoje stranke pa znal vleči na vse mogoče načine.

d Prva jugoslovanska šola za sestre pomočnice v Zagrebu je praznovala 15 letnico obstoja. Do takrat sploh ni bilo izobraženih in

izučeni bolniških pomočnic, ker so vse te posle izvrševale le usmiljene sestre. V petnajstih letih se je izobraževalo za bolniško postrežbo 700 deklet, med njimi pa tudi mnogo usmiljenih sester. Do sedaj pa je z uspehom končalo šolo le 395 učenk. Sedaj se bori ta šola za lastno zgradbo in notranjo opremo.

d Smeti morajo sežigati. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je izdalo odredbo o čistoči in higijeni v Ljubljani. Peta točka te odredbe se glasi: »Smeti, ki so določene za odvoz, se morajo, v kolikor so gorljive, najprej v štedilniku

Prvič v svojem življenju gleda jaslice...

sežgati in šele potem ohlajene spraviti v za boje ter postaviti ob določenem času v vežah poslopij, od koder jih strese smetar v voz za smeti. S sežiganjem se napravijo smeti zdravstveno neskojdljive, ker se s tem uničijo tudi morebitne kužne kili, zmanjša se pa tudi količina smeti, kar olajša njih odvoz. — Ponovno se opozarja prebivalstvo, zlasti lastniki mesnic, trgovin v živili in delavnic, da so dolžni sami preskrbeti za odvoz večjih količin mesnih odpadkov, pokvarjenih živili in zelenjave ter drugih organskih ter hitro se razkrajajočih odpadkov, katere morajo na primernem od človeških bivališč čim bolj oddaljenem kraju (vrtovih, njivah, travnikih) zakopati v zemljo ali pa odložiti v pravilno zgrajeno tesno pokrito kompostno jamo. Ravno tako morajo stranke same poskrbeti za odvoz ozir. odstranitev poginulih mačk, psov in drugih domačih živali po mestnem konjaču.

d Za brezposelne. Na predlog uprave za posredovanje dela je minister za soc. politiko na podlagi § 42 z dne 26. novembra 1927 izdal spremembno in dopolnilno naredbo o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 15. decembra 1935. Po teh spremembah in dopolnitvah se je § 160 odst. 1. omenjene naredbe spremenil in se sedaj glasi: Do 30. junija 1937 morajo uprave za posredovanje dela v primeru dolgotrajne brezposelnosti in velikega pomanjkanja nezaposlenim delavcem poleg rednih podpor, ki jih predvideva § 93, naredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev, dajati dodatne obroke poleg rednih podpor in to osebam, ki uživajo podporo po dva tedna, še en tedenski obrok; osebam, ki uživajo redni obrok po 3 tedne; osebam, ki uživajo redni obrok 5 tednov, vajo redni obrok 4 tedne, še en obrok za 3 tedne; osebam, ki uživajo redni obrok 5 tednov,

radio- in projekcijskimi aparati in seve potrebni mi zelenimi mizami. Velike stopnice v prvem dvorišču so iz mramorja, na vrtu je krasno izdelan vodomet. Poleg dvoran so v palači tudi mali, slikoviti saloni, katere krasijo orientalske preproge, drage slike ter portreti znamenitih umrlih članov Zveze narodov. Gradbeni stroški so seve precej visoki in bodo h kritju prispevale posamezne države po posebnem ključu. Ostane le še odprto vprašanje, ali se bo v novembru tudi rešnično naselili v to lepo »mirovno palačo« duha pravice in miru.

Grozde in seboje. - Dr. Hoffmann priporoča, da si se po zauživanju grozdja vedno izplaknili usta s dvojno ogljikovo kislino, ker vsebuje grozde 0,5 do 1,4 odst. organskih kislin. Topi občutek na zobeh in lahko izboljša občutek po mnogem grozdju izvirata istotako od sadnih kislin. Preden ležemo spat, si moramo usta na vsak način izplakniti, ker potem ne stegnejo škodovati zobem samo kisline, temveč tudi ogljikovi hidrati v grozdnem soku.

ne ogleduj po njej! Veš, tak pogled čez ramo, že dostikrat je bil kriv prav grdihi reči.

Ebervajn je namrščil obrvi in krepkeje stisnil palico v roki. »Zelet bi, da bi mi še danes križala pot. Volja me je, da bi ji dal naročilo za njenega očeta.

Popotnika sta utonila v globel. Ko sta prišla zopet na višji avet, je ležala tista grmada zoglenega tramovja pred njima. »Ajgel! Kaj se je tu dogodilo?

»Gernrajter, ki ima spodaj pri Planišci svojo domačijo, je postavil tu svojo planšarsko koč. Toda Vacemanovi sinovi so menili, da odjeda Gernrajterjeva živina jelenom preveč paše, in so zato spustili rdečega petelina na bajto. Lansko poletje je bilo. Troje živinčet in Gernrajterica, ki je planšarila tu gori, je zgorelo s kočo vred.

Ebervajn je bledega očrta strmel v oglarja. »In ste pustili, da se je to zgodilo, vi v Gadenu! In ko se je zgodilo, se niste pritožili?

»Pač pač, gospod! Gernrajter je tožil. In na letnem veču v Grafengadenu je sulbaški gospod izrekel sodbo. Gospod Vace je moral plačati brambnino za ženo... in vse je bilo dobro! Vse dobro! Oglarjeve oči so se iskriale in pod njegovimi rokami je škrtala gorjaka. »Pa veš, gospod, kaj pravijo ljudje? Pravijo, da ni bila trava za jelene in gamze kriva... le maščevati so se hoteli nad žensko. Pri njej Vacemanovi sinovi niso naleteli na pravo. Enega je udarila s pestjo v obraz in drugega vrgla čez mostovž dol, da je nosil tri tedne dolgo na licu modro liso. Da bi bile le vse, kakor je bila ta! Potem bi bilo teh grdobij v Gadenu kmalu konec. Toda tako! Nobena ženska ni varna. Vsaka mati, ki ima dekletke zaloga obraza, mora trepetati sleherno uro. Sedem sinov in eno hčer... več jih ne boš našel v Vacemanovi

hiši. Toda pojdi okoli po Gadenskem... na vsaki stezi in poti se boš spotaknil ob vacemanskega otroka!

Ebervajn je zgrabil oglarja za roko in ga stresel. »Ajgel, Ajgel, ali je resnica, kar čujem?

»Resnica, gospod? Kakor da bi to ne izkusil na samem sebi! Precej nad trideset let utegne biti od tega, tedaj sem poznal dekleta... negotovo je zvenel oglarjev glas, »obrazek je imela, tako topel in svetel ko rdeči kamen, če sije nanj sonce. In lepo rasla ko mlado drevo, in lasje zlati tako ko vlakno. In če si ji pogledal v oči, si menil, da gledaš v samo nebesno modrino. In tako dobra je bila, tako zvesta in odkritega srca! Pa njena ljubezen do mene je bila zanjo vse na svetu. O kresu, gospod, sem ji za oblubo nateknil na roko »osodeno zapestnico, ki jo je nosila moja mati... in drugi teden nato bi se vzela. Kak dan prej sem odšel na Gel in nabral zanjo venec planik. Večirilo se je že, ko sem se vrnil domov in ji ga hotel prinesiti. Toda Salmude, tako ji je bilo ime, gospod... Salmude ni bilo doma. Njena mati in jaz, čakala sva in čakala, znočilo se je, eno uro za drugo sva poslušala. Nazadnje me je prijel strah, begal sem okoli in povpraševal pri vsakem sosedu. Vso noč sem bil na nogah in dušo bi bil skoraj izgubil iz telesa. Salmude nisem ne videl, ne o njej čul.

»Toda ko se je zdanilo, je prišla?« mu je segel Ebervajn z drhtečim glasom v besedo.

Hripav smeh. »Ko se je zdanilo, sem stekel proti Unterštajnu, ker sem se že bal, da bi bila utegnila Salmuda v temi pasti v kako Vacemanovo medvedjo jamo. Tedaj, ko tečem proti brvi čez Aho, mi prijezdi nasproti gospod Vace. Stopil sem na stran, kajti pot je bila ozka; toda ko jezdi mimo mene, me pogleda, in smeh mu spreleti obraz. S pestjo je udaril konja po vratu, da jo

še obrok za 4 tedne; osebam, ki uživajo redni obrok 6 tednov, še obrok za naslednjih 6 tednov.

d Trgovinsko pogodbo sta podpisali te dni v Belgradu naša država in Madjarska. Nova trgovinska pogodba, ki urejuje plačilni promet z Madjarsko ter olajšuje način medsebojne trgovine, stopi v veljavo 1. januarja 1937.

d Državno policijo so dobile Jesenice na Gorenjskem. Deset stražnikov je 17. decembra stopilo tam v službo. V območje policije pride tudi sosednji Javornik.

d Evharistični kongres v Dalmaciji. Dubrovniški škof je razposlal pastirski list, v katerem napoveduje Evharistični kongres za dubrovniško škofijo, ki bo v Dubrovniku v dneh 15., 16., 17. in 18. julija 1937. V listu se poudarja, da naj bo ta kongres kot krona uspešnih dekanijskih kongresov in izpolnitev želje, ki je bila izrečena lansko leto na velikem Evharističnem kongresu v Ljubljani. Sestavljen je že glavni odbor, ki ima 15 pododborov, s pomočjo katerih naj izvede vse potrebne priprave za to veliko versko prireditve. Ob tej priliki bodo v Dubrovniku tudi velike katoliško-kulturne razstave in prireditve, med katerimi bo mogoče največjastna glasbena prireditev misterija »Abrahamova daritev« od Sirole, ki se bo zaključila s Händlovim »Aleluja«.

d Ker je bil za poroka pri zobozdravniku. Nenavaden dogodek se je pripetil pred kratkim v Mariboru. Ljudje, ki so se nahajali na ulici, so opazovali, kako je neki moški pričakal žensko, ki je prišla po cesti, jo nenadoma napadel, zgrabil z eno roko za vrat ter jo stisnil, da je zakričala in odprla usta, potem pa z naglico segel z drugo roko v odprta usta, ji izdrl umetno zobovje ter zbežal. Dogodek se je odigral z bliskovito naglico, da je napadena žena za-

čela kričati na vse grlo žele potem, ko je mož že izginil. Stvar je pojasnila policija: Moža so prijeli, pa je povedal, da je bil ženski za poroka pri zobozdravniku, da ji je napravil umetno zobovje. Računal je 500 Din za tako čeljust. Ženska pa se za plačilo ni zmenila. Zobozdravnik je potem prijel zaradi tega poroka ter od njega zahteval 500 Din. Mož pa je bil hud in je sklenil namesto denarja nesti k zdravniku zobovje in je zato žensko napadel ter ji odvzel neplačano blago.

d Naša lesna industrija je z veseljem sprejela trgovinsko pogodbo med našo državo in Francijo, ker ji bo sedaj mogoče drva in les izvažati tudi v Francijo. Največja zapreka živahnejši trgovini s Francijo, zlasti pa za izvoz lesa, so bile visoke carine, ki jih je Francija nalagala na naš les. Plačevati so morali 64 frankov na vsak kubični meter lesa. Odslej pa bodo plačevali samo 8 frankov. Upajo pa tudi, da bodo velike količine lesa izvažali v Španijo, ko se bo končala državljanska vojna. Zadnje čase pa se v ministrstvu pripravlja uredba, da bo država ukinila vse pogodbe za izsekavanje lesa in bo sama vršila ta posel.

d Za zasebne nameščence so merodajni predpisi obrtnega zakona. Zagrebska mestna občina je pred nekaj meseci v smislu navodil finančnega ministra znižala plače ne samo uradnikom v svojih uradih, temveč tudi uradnikom mestnih podjetij. Ti pa so smatrali, da se jih ti predpisi ne tičejo in da so bili odtegljaji nezakoniti. Po svojih zastopnikih so tožili mestna podjetja šodišču, ki je razsodilo, da se morajo uradništvu odtegljaji povrniti. Šodišče je namreč potrdilo stališča uradnikov, ki so dejali, da so zanje kot zasebne nameščence merodajni predpisi obrtnega zakona in ne upravnih oblasti. Občina mora nositi tudi vse

pravdne stroške, ki pa so na srečo še majhni, ker je le nekaj uradnikov tožilo. Če bi tožili vsi, bi prešli stroški prav gotovo vsoto 200.000. Če podjetja ne bodo vsem uradnikom povrnila stare plače, bodo tudi ostali nastopili isto pot.

d Potrošnja konjskega mesa v Zemunu je bila letos trikrat toliko kot lani.

d Kadilci, pozor, da ne bo kazni. Uprava državnih monopolov javlja, da je kajenje cigaret za izvoz (z napisom »Eksport«) — tihotapstvo. Kogar bodo finančni organi zalotili, da kadi te cigarete tostran meje, bo kaznovan kot tihotapec.

d Božični prazniki v Narodnem gledališču. Za božič bodo igrali v drami Gregorinovo božično igro »Kralj z neba«. Snov igre je zajeta iz evangelija in tistega časa. Razdeljena je na sedem znamenj, ki se gode ob času rojstva Kristusa Kralja. Znamenja so povezana z branjem besede božje. Sedem znamenj nosi sledeče naslove: 1. »Marija«. Godi se pri Devici Mariji v galilejskem mestu, ko ji pride nadangel Gabrijel oznaniti Jezusovo rojstvo. — 2. »Preroki«. V tej sliki, ki se godi na Herodovem dvoru, je orisana Herodova krutost in strah pred prerokbami, ki naznanjajo rojstvo in kraljevanje Odrdešenikovo. 3. »Jasli«. Na betlehemskih pašnikih vidimo pastirje, ki pokažejo Jožetu in Mariji skalno votlino, kjer lahko prenočita in kjer se isto noč rodi Zveličar. Naslednja slika: »Zvezda«, se godi zopet pri Herodu, ko Trije kralji vprašujejo po novorojenem kralju. 5. »Kadilo«. Tu prihajajo sv. Trije kralji, pastirji, matere z otroki k jaslicam ter se poklonijo Jezusu. 6. »Otroci«, se dogaja pri Herodu, ki je dal nalog pomoriti otroke in prikazuje njegovo smrt. 7. »Tempelj«, kjer vidimo 12 letnega Jezusa med pismouki. Prizori na Herodovem dvoru so učinkoviti in dramatični.

poskočil in se pogljal naprej, kakor bi gorelo za njim. Tedaj mi je na mah kričnilo v duši: Če hočeš najti Salmudo, ki moraš iskati v Vacemanovi hiši! Divje sem se pogljal skozi gozd in gori proti Falkenštajnu. Most je štrlel kvišku, vrata so bila zapahnjena. Toda ko klopč sem se prilepil na zid in sem zlezal na vrh. In zgoraj, kar so mi dala pljuča, sem zavpil: »Salmuda, Salmuda!« Štiri, pet hlapcev je skočilo proti meni, toda iz hiše se je začel krik in ko pogledam kvišku, vidim v podstrešni lini Salmudin obraz. Dvgnil sem še roke v vis, tedaj me je Vacemanov hlapec sunil s kopjem v prsi, da sem padel vznak čez zid. Gelfrat, Zigenotov oče, me je našel in mi iznil kri in od tiste ure nisem ne besedice več čul o Salmudi in svoj živ dan je nisem več uzrl z nobenim pogledom. Oglarju so stale solze v očeh, vendar se je smejal. »Bo pač tam, kamor je morala Gernrajterjeva žena!« Pogledal je proti daljnemu gorskemu krnu in njegov hripavi smeh se je izgubil v momljanje. — »Gospa Frideruna, menim, pozna pot, po kateri je šla Salmuda!«

Ebervajn zadnjih besed ni čul. Stal je visoko vzravan in njegove plamtice oči so napeto gledale čez sončno dolino in iskale v zasenčeni dalji Falkenštajn in Vacemanov dom. Dvignil je stisnjeno pest in zgubani rokav je razgalil ožgano mišičasto roko. »Gospod Vace! Obračunala hova med nama! Pojdi, Ajgel, vodi me v dolino!«

Z burno naglico je stekel Ebervajn pred starcem po rebri navzdol. Iztečka ga je dohitel oglar in zmajal za glavo. »Ne smeš se tako žuriti, gospod! Na gorska pota sodijo počasne noge, in »Strpnol« pozdravljajo pri nas ljudje, če se komu le tako hudo mudi. Ne ženi se prehudo, sicer se boš prehitro upehal in ti bo zmanjkalo sape.«

Ebervajn je umeril korak in globoko dihal. »Hvala, stavec, za ta svet! Na potih, ki me čakajo, bom potreboval predvsem enega: potrpljenja in mir! Pojdi!« Krenila sta dalje.

2.

Le redki žarki jutrnjega sonca so se kradli v gosti, bohotno zarasli pragozd, po katerem sta Ebervajn in Ajgel na težavnih stezah hodila navzdol. Lahka sapica, vlažna in hladna, je vela med drevjem in svežila vroči čeli obeh potnikov. Nobene besede nista spregovorila. Ajgel je moral z vso pozornostjo paziti, da je med gostoto se križajočimi prirodnimi stezami, med zmedo ovijalk in podrastka ubiral pravo pot. In Ebervajn je bil pogreznjen globoko v misli. Kar je videl in zvedel v teh zadnjih urah, mu je vršalo skozi srce in dušo ko vihar. Čakal ga je hud boj, toda z zmagovito veseljem pogumom je zrl vsemu nasproti.

Gozd se je zredčil in zelena trata je zablestela skozi med drevjem. »Tu je doma Gernrajter,« je spregovoril oglar.

Ebervajn se je zbudil iz svojih misli. »Mož tiste nesrečne žene? Pelji me k nje!« Dospela sta na rob gozda. Prostrana sončna livada je ležala pred njima in sredi nje velik ograjen z gostim, skoraj za dva moža visokim plotom, tako da se je od sprhele mahovite bišne strehe v ogradi videl komaj še ozek pas. »Plot kakor okop!« je rekel Ebervajn.

»Da, da, gospod, tako visoka mora biti ograja, da pozimi, kadar leži debel sneg, ne morejo skakati čez njo volčje!«

Približala sta se in čula krutež svinje in smejoča se glaska dveh otrok. Ko sta obšla plot na prelomu, sta zapazila dva dečka kakšnih štirih in petih let, ki sta se

ukradeno vrnili čez 25 let. Neka družina v Duisburgu v Ameriki je doživela to dal nepriljavno presenečenje. Prejela je po pošti srebrni namizni pribor, sestojel iz 24 kosov. Pribor ji je bil ukraden pred 25 leti poleg nekaterih drugih predmetov, ki jih je tak sedaj tudi poslal ukradeni družini. Priložil je pošiljatelj pismo, v katerem pravi, da mu ukradeni predmeti niso dali mira.

Koliko tehta črna svinčnik? V modernih laboratorijih imajo danes merilne aparate, ki so čezdesetni po svoji zmogljivosti in občutljivosti. Z toplota, ki jo izžareva človeško telo, lahko vpliva na tehtnice, ki jih morajo zato varovati s steklom. Pred kratkim so napravili naslednji poskus: na skodelo takšne tehtnice so dali vizitko in jo stehali. Nato so napravili črto s svinčnikom na vizitko in skodela njo se je vidno znižala. Ugotovili so, da je črna svinčnikom povečala težo vizitke za stotičinske grama.

Na angleški obali ob leži vsako leto približno 40 kitov, ki pripadajo po zakonitih določbah Britskemu muzeju.

ter slikajo ves blesk in sijaj Herodovega dvora v kontrastu z ostalimi znamenji, ki kažejo tlačeno ljudstvo, vzdihujoče pod Herodovim jarmom in pričakujoče svojega Odrašenika. Dejanje spremlja zvonjenje, glasba, petje. Nastopa čez 70 oseb. Krasni prizori. Slikovite obleke. Igro vodi pisatelj igre gosp. Edvard Gregorin sam. Prva predstava bo v sredo, 23. dec. ob 8 zvečer, na Božić 25. in v nedeljo, 27. dec., pa bo ob 3 popoldne. Konec pred 6. uro. Obisk teh predstav lepo priporočamo.

d Živ pokopan. V vasi Kružanj blizu Mostarja je ležal že več tednov v postelji težko bolan muslimanski kmet Mujan Ačkar. Pred nekaj dnevi je padel v globoko nezavest. Njegova rodbina je mislila, da je gospodar mrtev in je vse uredila za pogreb. Po stari muslimanski navadi so Ačkarja pokopali še pred mrakom. Pol ure kasneje je šla mimo pokopališča neka stara ženica. Zelo se je prestrašila, ko je zaslišala čudne glasove, prihajajoče iz zemlje. Hitela je v vas in o vsem tem obvestila ljudi. Več vaščanov je ohitelo na pokopališče in odprlo Ačkarjev sveži grob. Ačkar je samo navidezno umrl in se je v grobu prebudil iz omotice. Vendar je Ačkar zaradi strahu in pomanjkanja zraka tako oslabil, da je že čez dve uri resnično na veke zaspal.

d Ob 40 letnici Mestne hranilnice v Radovljici. Dne 8. decembra 1936 je bila na slovesen način otvorjena in blagoslovljena po prizadevanju hranilnične uprave zgrajena palača. V njej bo udobna restavracija, 17 lepih sob za tujce, prostorna dvorana za predavanja in predstave. Prostora pa bo tudi za druge urade — pošta n. pr. se je že vselila. Pred blagoslovitvijo je prisotne zastopnike oblasti in ob navzočnosti mnogobrojnega občinstva nagovoril g. dekan Jakob Fatur, ki je v svojem govoru po-

jasnil pomen in potrebo cerkvenega blagoslov-a. Pevec so zapeli Jenkovo »Molitev«. Hranilnični ravnatelj in mestni župan Fran Resman je podal zgodovino stavbe, ki se bo imenovala »Mestni dom«, in se pri tem spomnil pokojnega vrliga župana Vinka Resmana. V daljšem govoru je omenil napore in težkoče tudi ban dr. Natlačen. Popoldne so otvorili hranilniško razstavo.

d Nekaj plemenitega. Hrvatje iz bogatejših krajev sprejemajo na svoj dom otroke revnih rodbin. Te otroke bodo potem vzeli za svoje, jih poslali v kmetijske šole, nakar jim bodo po dovršenem 20. letu darovali nekaj zemlje. Tako bodo otroci revnih družin postali samostojni gospodarji.

d 100 milijonov Din dobe letos za slive kmetje drinske banovine. Letos so doslej izvozili 1900 vagonov suhih sliv, pripravljenih pa je še okrog 700 vagonov.

d Ne pozabite staroupokojencev tobačne tovarne! Nešteto prošnji in drugih korakov so ti siromaki že podvzeli na merodajnih mestih, toda do danes brez vsakega uspeha. Vsi ostali državni upokojenci so v teku let dosegli zboljšanje svojih prejemkov, le upokojenci monopolne uprave se že 15 let zamaž borijo za svoje pravice. Ali bo državi v čast, če bodo morali od vsega hudega v največji bedi in pomanjkanju umirati, ker so po 40 let vršili svojo delavsko dolžnost tako, kakor je od njih zahtevala država-delodajalec? Novi pravilnik o pokojninah monopolnega delavstva, ki je seveda mnogo modernejši in pravičnejši od prejšnjega, zagotavlja bodočim monopolnim upokojencem vsaj do nekam dostojno starostno preskrbo. Onih, ki so bili upokojeni pred veljavnostjo tega pravilnika, niso vzeli nikjer v poštev, niso jim zboljšali »miloščine«, ko da jih ni. Stari

avstrijski zakon o pokojninah je tobačnemu delavcu po 35 letih službe priznal 80 zlatih kron. Nasledstvene države, kakor Českoslovaška, Avstrija, Madžarska, so obračunale teh 80 zlatih kron v novo valuto in po tem obračunu prejemajo zdaj tam tobačni upokojenci, kar jim gre. Ali bi ne bilo pravično, če bi tudi naša država tako storila? Vsaj to naj bi storila, če jih je že v novem pravilniku docela prezrla.

IZ DOMACE POLITIKE

d Predsednik narodne skupščine o hrvatskem vprašanju. Na shodu v Novem Sadu je predsednik narodne skupščine Stevan Čirić rekel tudi tole: »Trebja je, da je na obeh straneh ista zavest enakopravnosti in če se ta izvede, bo ta rešitev prav lahka. Zato je treba stopiti odkrito na dan in priznati drug drugemu brezpogojno enakopravnost. Za svojo osebo izjavlja, da veruje v poštenost dr. Mačka ter da želi tej državi samo dobro ter da bi Hrvati iz okvira te države dobili vse, kar jim pripada. Čirić zahteva zato popolno odkritost pri reševanju tega vprašanja in zato je poklicana tudi JRZ. Za svojo osebo izjavlja, da je prepričan, da so Srbi in Hrvati en narod, vendar pa ne smemo nikogar proglasiti za proti narodnega in protidržavnega, ki o tem drugače misli. Ob koncu poziva Čirić Srbe, da naj se še bolj zedinijo v tej stranki, kakor so to storili že Slovenci in muslimani.

d Kar je res, je res. Okrajno načelstvo v Brezicah je še izza časa JNS-arskega režima obsodilo g. Ferenčaka, Josipa, češ, da je z besedami ... »da je postopanje žandarmerije razbojniško in barbarsko« kršil zakon o notranji upravi, na precejšnjo denarno oziroma zaporno kazni. Banska uprava je to razsodbo

Kako se ubranimo komunizmu. Ubrani se ga moremo samo z resnično demokracijo, ki dejansko priznava ljudske svobodine in pravice, s pravo narodnostno idejo, ki goji velike narodnostne vrednote ter za nje navdušuje mladino, in predvsem s pravim, dejavnim krščanstvom. Samo kršč. načela pravičnosti in ljubezni morejo preobraziti svet ter rešiti narode in države jarma brezsrčnega kapitalizma in jih hkrati obvarovati brezna komunističnega barbarstva. Samo povratek k Bogu in njegovim zapovedim nas more rešiti te šibe!

Trakulja se razvije v Slovaškem črevesju iz lker svinjskega mesa in doseže po 11 do 12 tednih dolžino 3 do 4 metre.

Pametni Turki. Turška vlada je pred kratkim odredila, da se smejo oženiti samo osebe, ki znajo brati in pisati. Tako se nadeja, da bo znižala število nepismenih. V Turčiji so uvedene tudi šole za odrasle, kjer zamore vsak brez vseh stroškov zadobiti najpotrebnejšo izobrazbo branja, pisanja in računanja. Poročajo, da so številni starih učencev po odred-

med veselim trganjem valjala po travi; vsa njuna obleka je bila temna ogorelost, ki jima jo je vžgalo na kožo sonce; in da bi bila utegnili biti ustvarjena voda tudi še za kaj drugega, kakor samo za pijačo, na to se oba frkovca, če sta sploh kdaj vedela, očitno že dolgo nista spomnila. Ko sta slišala bližajoče se korake, sta prestrašena dvignila svoji skuštrani glavi in debelo zazijala v meniha, ki jima je smehljaljoč se stopil nasproti in molil roko v pozdrav. »Pozdravljena, otročička!« Ali preden je bil Ebervajm izgovoril, je mlajši obeh fantičkov na vse grlo zavpil in zbežal proti plotu; tedaj je omagala tudi blede hrabrost starejšega bratca, kričaje je stekel za njim, v slepem strahu sta podrla drug drugega in padla. Za trenutek so se videle štiri nožice v zraku, otroka sta se zopet pobrala med krikom in vikom izginila v ogradi in zaloputnila za seboj vrata. Zdaj je njuno kričanje onemelo in čulo se je, da je zaškripal leseni zapah.

Ebervajm je bil v zadregi, Ajgel se je smejal; potem je oglaš stopil k vratom in stresel mostnice Gospodar! Hoj, gospodar!« je zavpil glasno, toda z dvorišča ni bilo čuti nobenega odgovora. »Gotovo je odgnal živino na pašo. In otroka ne bosta več odprla.«

»Le kaj ju je tako prestrašilo?«

»Poglej si obleko! Strahovi in duhovniki, oboji imajo dolga krila, in otroci pač ne umejo delati razločka.«

Ebervajm se je nasmehnil. »To dela pogosto tudi odraslim preglavice.« Še enkrat se je ozrl po vratih in ogradi. »Dvoje si bom moral priboriti: strah pri volkovi in zaupanje pri mojih ovčicah.«

Krenila sta po izhojeni stezi, ki je vodila čez travnik navzdol proti gozdu. Ajgel je že stopil v šumo; tedaj je Ebervajm obstal in segel po svoji usnjati torbi, ki mu je visela na pasu; snoči jo je bil videl v Vampotvih

rokah — torej gotovo ni bila prazna. Odprl je torbo. Najprej se je prikazal njen navadni gost, drobna, v svinjino vezana knjižica; potem je sledil bel kruh, kos pečene divjačine in peščica rdečih črešenj. Ebervajm je stekel nazaj k ograji, se spustil na kolena in je skozi ozko špranjo pod vrati porinil na dvorišče kruh, meso in črešnje. Začul je plahi glas šepetajoče otroške govore: »Vasli, pogledj tja...«

Smehljaljoč je vstal Ebervajm. »Za otroško pamet mora tudi božja ljubezen izbirati umljivo govorec.« In pospešil je korake, da bi dohitel oglarja.

Gozd, ki je sprejel vase potnika, je bil čimdalje bolj prijazen. Krvave steze so ga križale sem in tja — med bukvami je bilo dosti sočne paše — in ponekod so pričali štori z ivermi, da je tod že pela sekira. Globlje iz gozda je zamolko šumelo. Vedno bliže se je čulo, in ko je steza, po kateri sta hodila, zavila na vrh strmo padajočega gorskega hrbita, se je odprla pred Ebervajmovimi očmi globoka tesen, kjer je v njej penasto šumela voda. »To je Planišča,« je rekel Ajgel.

Steza ni več zapustila roba tesni; zdaj se je vila mimo ozkih prepadov, kjer je na dnu bilo tako temno, da je bela voda komaj še motno odsevala, zdaj zopet je vodila okoli širokih kotlov, v katerih je bučal potok čez visoke skalne pragove, ali se pa stekal v velike, tihe tolmune, kjer se je zrealila zaplata modrega neba in v soneu se kopajoči vrhovi bukev. Na nekem ovinku je oglaš obstal. »Danes pa vsa gora kar mrgoli ljudi,« je rekel in pokazal doli v tesen, »zopet je tu eden. In sodim, da je ribič.«

»Oni Zigenot?« je vprašal Ebervajm in stopil urno Ajgla ob stran. Globoko v soteski onstran potoka, ki je šumel tu v širši strugi okoli skalnih kleč, je stal s trunkom v roki mlad mož visoke, močne postave. Rjavi

kljub tehtnemu ugovoru potrdila. G. Ferenčak se je pritožil na upravno sodišče v Celju, ki je sedaj izdalo zanimivo razsodbo in ga oprostilo vsake kazni. V svoji razsodbi navaja sodišče, da ni bilo vzroka obsoditi g. Ferenčaka po čl. 78 zakona o notranji upravi, ker se njegove izrečene besede nanašajo na postopanje žandarmerije in okrajnega načelstva v Brežicah, katerih postopanje je bilo z razsodbo tukajšnjega sodišča dokazano nezakonito ob priliki shoda prejšnjega poslanca JNS za brežiški okraj g. Ureka l. 1934 v Brežicah in pa na postopanje iste ob priliki zadnjih parlamentarnih volitev na Hrvaškem (petomajskih volitvah) — s tem ni navedel nič neresničnega, temveč samo gola dejstva, zato ga je oprostiti. — To je eden izmed žalostnih spominov prejšnjega JNS-arskega režima, ko so ob priliki shodov JNS njihovi nacionalni pristasi pretepali in vihteli svoje pendreke nad glavami poštenih ljudi, nato pa še oblastva zapirala in kaznovala z visokimi denarnimi globami. Dobro bi bilo, da bi sedaj, ko Ti ljudje mirno, tudi pri nas, uživajo svojo politično svobodo, občutili vse to na svoji koži!

d Po notah so bili tepeni, zdaj pa pišejo o nasilju. V savski banovini se na veliko delijo neki letaki, ki na dolgo in na široko opisujejo nasilja, ki naj bi se po krivdi pristasev, oziroma samega vodstva JRZ, godila ob občinskih volitvah. Današnja »Samouprava« se obširno peča s tem letakom in v dolgem članku izpodbija njegove trditve, kraj za krajem, dogodek za dogodkom, kakor so navedeni v letaku. Res bi bilo čudno, če bi bile največje nerednosti ravno v savski banovini, kjer je sorazmerno JRZ postavila kandidatne liste v manj občinah kakor v drugih banovinah, o katerih si pa mora samo JNS izmisljati nasilja in po-

manjkanje svobode, da vsaj na ta način nekoliko opere svoj obraz. Če torej v Savski banovini, ki je po splošnem mnenju večidel v dr. Mačkovem taboru, kar JRZ prav nič ne moti, v kaki občini volitve niso potekle tako kakor bi morale, bo najbrž krivda na tistih straneh, ki so se potožile za prvenstvo, ne pa na strani JRZ ali njenih uradnih predstavnikov.

d Moč Jug. nac. stranke v belgrajski skupščini in v — narodu. Dr. Kramerjeva in Puceljeva Jugosl. nac. stranka JNS ima v skupščini 120 poslancev in senatorjev. Pri zadnjih občinskih volitvah je v devetih banovinah dobila 29 občin, od katerih sta se v Bosni dve priključili JRZ. Na JNS odpadejo v vsaki banovini 3 občine ali ena občina na pol milijona volilcev. Na vsako JNS občino pridejo 4 poslanci in senatorji. Po številu občin bi smela imeti JNS v skupščini komaj tri poslance.

d Sneli so krinko. V Mariboru izhaja zelo dober delavski list »Delavska fronta«. V Mariboru so pa začeli tiskati nov teden »Neodvisnost«. Kako je »Neodvisnost« neodvisna in nestranska, kaže njena druga števila. Tam med drugim čitamo sledeče: »Mi ne prejemamo nobenih navodil iz Moskve, kakor jih prejema gospodje okoli »Delavske fronte« iz Vatikana, ampak samo iz svojih slovenskih src, iz skrbi za slovenski narod in Jugoslavijo! Po teh navodilih bomo pisali kljub vsej zlobi in kristijana ne vrednemu podtikavanju »Delavske fronte«. In v tem je med nami in med vami velika razlika: nam sta prvo narod in država, vam pa je prvo vaš svetovni nazor in potem dolgo, dolgo nič drugega.«

d Marksisti povsod enaki. Hrvatski radniški savez (Delavska zveza) je imela te dni v Zagrebu občni zbor, na katerega je prišel tudi dr. Vladko Maček. Imel je tudi pozdravni go-

vor. Ko so polagali račune dela, so ugotovili, da je ta delavska zveza letos posredovala pri sklenitvi kolektivnih pogodb. Povišane mezde, ki so se dosegle s temi kolektivnimi pogodbami, dajo vsoto, ki je mnogo višja, kakor pa vsi uspehi ostalih organizacij v zadnjih tridesetih letih. Zveza ima 87 podružnic, v Zagrebu samem pa 56 sekcij. Od spomladi do jeseni je ta zveza vodila 108 stavk, med katerimi je bila največja stavka stavbinskega delavstva, 3000 pa takih, ki so bili člani ostalih delavskih organizacij. Zveza se bori proti levičarskim organizacijam ter je bila zato odklonjena od delavske zbornice, ko je zaprosila za sprejem v Delavsko zbornico. Tam imajo, kakor znano, večino socialisti.

d Sin pokojnega Stjepana Radića Vladimír, ki se je pred nedavnim vrnil iz inozemstva, je objavil, da bo začel pričeti s novim letom spet izdajati štirinajstdnevnik »Narodni val«. List s tem imenom je ustanovil l. 1927 Stjepan Radić, pa je moral l. 1929 prenehati.

d Dr. Maček o marksistični internaciji. Na nekem delavskem shodu je dr. Maček med drugim rekel, da delavci ne smejo biti organizirani brez ozira na narod in da kdor govori o internacionalizmu, ta dela na tem, da postane hrvaški narod suženj drugega naroda. — Gospodom okrog »Delavske politike« izjavi dr. Mačka seveda ni všeč.

d Občina Ščavnica je z ministrsko odredbo preimenovana v »Sv. Ana v Slov. goricah«.

Prav pogodil. Na izprehodu pride mati z malim Tončkom mimo travnika, na katerim se pasejo krave. Mati pokaže na bližnjo kravo in reče: Glej Tonček, to je kravica, ki nam daje dobro, belo mleko. — Tonček hitro pokaže na drugo kravo, rekoč: Ona rjava tam pa nam da gotovo kavo, kaj ne, da?

bi izdatno povečalo in v zadnjem času je morala vlada uvesti posebne tečaje za zaročence, ki so baje natrpali zakona željnih zaročencev in zaročenk. — Hm, kaj, če bi izdala tudi naša vlada slično odredbo!

Etiopski jezik je po ugotovitvah učenj. Harringtona najstarejši jezik na svetu, ki se je najmanj oddaljil od protosemitskega. Stara etiopiščina se je govorila do leta 1600. pred Kristusom, šele potem se je razcepila v narečja. Ohranjena pa je še danes v liturgičnih molitvah in pesmih. Etiopci so prevzeli krščanstvo že l. 200 po Kristu in so najstarejši krščanski narod na svetu. Prvotno narečje Abesincev se je imenovalo »Lezaava«, kar pomeni »jezik svobodnih«. V resnici je bila tudi Etiopija ali današnja Abesinija vedno svobodna dežela.

Nerazburljiva gospa. Milostiva, v jedilnici gori! — No, pa mi pogrnite mizo v spalnici.

Na počitnicah. »Kaj, sobe oddajate po 150 dinarjev? V oglašju pa je rečeno, da imate sobe po 60 in 90 Din.« — »Kaj pa se razburjate? Koliko pa je 60 in 90?«

lasje so mu v gostih kosmih silili izpod usnjene, s kožuhom obšite kape, okrašene z dolgim labodjim peresom, in se mu majali okoli lice; njegovega proti vodi obrnjenega lica ni bilo mogoče prepoznati, kajti zakrivala ga je modrikasta senca — videti je bilo samo, da je mlada brada, nekoliko svetlejša ko temni lasje na glavi obraščala ustnice in lica. Usnjat brezrokavnik, brez barve in ogoljen, je pokrival široke prsi, in neroden pas, na katerem je v lesenem tulcu visel kratek nož, je oklepal ledja. Iz raševine urezane hlače so puščale kolena naga, z jermeni je bila okoli meč prevezana kosta kožuhovina; pri nogah je ležal leseni ribiški lagvič. Pršēja vodna megla, iskreča se mavrično v soncu, je včasih povsem zakrila ribiča.

»Zigenot, hoj!« je zavpil oglar; toda žum vode je požrl glas.

»Ne more te ališati, stopi doli k njemu,« je dejal Ebervaj, in privedi ga gor, rad bi se z njim spoznal!

Agjel je prijel za vejo, da bi lažje zdrsnil navzdol po strmini. Tedaj je ribič dvignil oči, a ne proti obema, temveč v višino ob potoku. Menda je zapazil zgoraj nekaj, kar ga je hipoma pripravilo ob ves mir. Potegnivši trnek k sebi, je spretno skočil na visoko kleč in si prežehl zasenčil z rook oči. Nato se je odgnal nazaj na breg, pograbil jermen lagviča, si optal cedeč se sodeček na hrbet in stekel po strmini navzgor, kakor bi bila gladka ravnina in pot brez truda. Izginil je za zgrinjajočim se vojevjem, skozi katerega se je bil prebil.

»Kaj deš, gospod? Proč je? In tega ne dohite več moje stare noge,« je momljaj stavec. Tedaj je opazil, da se ozira kvišku tudi Ebervaj. »Kaj hudimana bi bilo gori?« je vprašal in razgrnil vsaksebi vejo, ki so mu zapirale razgled.

Visoko zgoraj se je na skalnem previsu, ki je štrlel ven nad zevajočo tesen prikazal konj — vranec, ki je nosil rdečo Reko. Konj se je ustrašil prepada in je zaprl, toda udarec s šibo ga je prisilil, da je skočil. S podvitimi kopiti je splaval čez globino, na njem dekle z dvignjeno roko in razpletenimi lasmi, da so ji vihrali okoli glave kakor rdeč pajčolan. Še v skoku sta izginila konj in jahalka za gostim grmovjem. V tesen je zabobnelo kamenje in preglušilo pri padcu žumenje vode. Agjel je stopil nazaj na stezo. »Zdaj gospod, povej sam... ali ima ta tu zgoraj peroti ali ne?«

»Peroti ne, toda grešno misel, ki skuša Boga.«

»Priti mora tod mimo, nima druge poti.«

»Pa počakaj!«

Molče sta stala. Čez čas sta začula od strani iz gozda jasen, pojoč glas, ki se je izgubljal. »Gospod, zaman sta čakala,« se je zasmel oglar. »Odjezdila je naravnost skozi, najde ta še vedno dovolj prostora za celega konja!« skozi, najde ta še vedno dovolj prostora za celega konja!

Ebervaj se je molče obrnil, in zopet sta odšla po svoji poti. Pol urice sta se spuščala proti dolini, potem se je steza med sončno obsijananim drevjem tako zarnavala, da sta mogla složno hoditi.

Tibo sta koračila naprej, ko se je z jase, ki se je svetlikala iz bližnje gozdne drage, začulo glasno govorjenje.

»Gospod, tvoji ljudje so prišli!« je dejal Agjel čez ramo.

Zastonj zidate cerkve in šole in zaman prirejate misijone, ako ne znate uporabljati orožja katol. časopisja.

NESREČE

d Dva požara. V Studencih pri Mariboru je zgorel velik kozolec posestnice Terezije Virt, popolnjen s senom in slamo. Škode je 40.000 Din. Zažgali so menda otroci, ki so izmaknili doma vžigalice. — V Brezju je zgorela hiša in gospodarsko poslopje posestnice Jožice Pepevnik. Škoda znaša 15.000 Din. Vzrok požara je menda slab dimnik.

d Ko so razkladali stroje. V Mariborski tekstilni tovarni so razkladali stroje z voza. Pri tem je težak stroj stisnil 28 letnega tovarniškega ključavničarja Eriha Filipčiča s tako silo, da mu je zdrobilo levo nogo pod kolonom.

d Najbrže ji bodo morali noge odrezati. Strašen primer nesrečne usode brezdomstva je bil te dni odkrit v mariborski okolici. V bližini Betnave se nahaja kozolec, iz katerega so začuli otroci, ki so se v bližini igrali, slabotno stokanje. Šli so pogledat ter našli pod kozolcem ležati oslabela ženo, ki se ni mogla več dvigniti. Bila je vsa premrzela in sestradana. Obvestili so o tej nesrečnici upraviteljstvo betnaveškega posestva. Dobri ljudje so se zavzeli za nesrečnico, spravili so jo na toplo in jo okrepčali, ko so pa uvideli, da ji more pomagati samo zdravniška pomoč, so poklicali reševalce, ki so revico zapeljali v bolnišnico. Strašna usoda je zadela ubogo ženo. Piše se Kata Prelčec, doma je iz Krapine ter je stara 46 let. Preživljala se je kot služkinja, pa je delo izgubila. Napotila se je od doma peš proti Mariboru, v upanju, da bo spotoma ali pa v mestu vendarle dobila kje streho in zaslužek. Pa se je hudo prevarila. Povsod, kjer je trkala, je dobila isti odgovor: ne rabimo vas, in šla je dalje, vsa obnemogla od dolge poti. V temni noči je pritavala do bližine Betnave, kjer se ni mogla v megli znajti in se je naposled zatekla pod odprt kozolec, kjer je našla otep koruznice. Na njem je prenočila. Hud mrz, ki je pretekle dni vladal, pa ji je bil v pogubo. Ponoči so ji noge v premočenem obnavljanju zmrznile in jutraj ni mogla več vstati. Kozolec stoji na samoti in tako je minilo mnogo dni, predno so jo otroci našli. Ubožica pravi, da je ležala pod kozolcem osem dni brez jedi in brez pomoči. Ko so jo v bolnišnici pregledali, so ugotovili, da so ji noge tako zmrznile, da jih bodo morali najbrže odrezati, če ji hočejo rešiti življenje.

d Ko je hotel granati odvzeti vžigalno kapico. V Crni Bari pri Sremski Mitrovici je kmet Marko Sevič v neposredni bližini svoje hiše našel staro granato, ki je tamkaj ležala še iz svetovne vojne. Prav okrog te vasi so se takrat bile hude borbe. Kmet je granato nesel v šupo in ji hotel odvzeti vžigalno kapico. Toda granata je nenadno eksplodirala ter kmata raztrgala na drobne kosce. Kmet je tako zapustil ženo in šest nepreskrbljenih otrok.

d Ko se je sukala okrog ognja. Ljubljanska bolnišnica je sprejela triletno Antonijo Kosec, kočarjevo hčerko iz Rašice v občini Šmartno pod Šmarno goro. Otrok se je sukal okoli ognja, da se mu je vnelo krilce. Dobil je hude opekline po nogah.

d Bala mu je stisnila prsi. Huda nesreča se je pripetila v tekstilni tovarni Doctor in drug v Mariboru. V skladišču bombaža sta bila zaposlena pri skladianju težkih bal pomožna delavca Josip Aljančič in Ivan Žgavc. Stala sta na dva metra visokem odru, ki se je pa

naenkrat porušil ter sta oba padla na tla. Pri tem pa se je zavalila 360 kg težka bala bombaža na Žgavca ter mu stisnila prsi. Nezvestnega so reševalci prepeljali v bolnišnico.

d Zopet smrtna nesreča rudarja. 52 letnega rudarja Franca Borštarnja je oni dan v angleškem svinčenem rudniku pri Sv. Heleni pri Mežici zasulo. Ko je dopoldne šel Borštarn v svoj rov in ko je začel kopati, se je naenkrat nad njegovo glavo odrušila večja skala ter ga stisnila pod seboj. Obupen rudarjev krik in pa trušč, ki je nastal, ko je zasipala zemlja rov, je priklital iz sosednih rogov druge rudarje, ki so z velikimi napori izkopali Borštarnja — mrtvega. Po mnenju strokovnjakov je nastala nesreča najbrže na ta način, da je kaka nenadna vodna žila razrahljala skalo, ki se je nato v usodnem trenutku zrušila na nesrečnega delavca. Nesreča je tem žalostnejša, ker zapušča pokojni Borštarn devetero otrok, ki jim je pred dvema letoma umrla tudi je mati. Rudniška uprava je svojem sporočila, da se bo za otroke briga rudnik vse do časa, ko bodo lahko sami zaslužili.

d Ko je popil vino, železniški uradnik Martin Romih iz Poljčan je prišel oni večer v Drogenikovo gostilno ter naročil za sebe in tovariša pol litra vina. Komaj pa je vino popil, mu je postalo slabo, da se je vlegel na tla. Gosti so mislili, da je Romih tako pijan ter so ga pustili v miru, češ naj se malo prespi. Ko pa so ga pozno zvečer le začeli klicati in drami, so ga s strahom opazili, da je mrtev. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da je Romih umrl zadet od srčne kapi. Bolehal je že dolgo na srcu ter mu je zdravnik zaradi tega prepovedal uživanje alkoholnih pijač.

d Nogo mu je popolnoma zmečkalo. Huda nesreča se je pripetila v Splošni stavbeni d. d.

na Teznu pri Mariboru. Z žerjava je padel na tla velik, 800 kg težak kos železa na 26 letnega delavca Ivana Bajerja. K sreči se je ta še v zadnjem trenutku umaknil, vendar ga je železo zadelo na nogo ter mu jo je popolnoma zmečkalo.

NOVI GROBOVI

d Vzela vse je bela smrt. V Celju so pokopali ravnatelja hotela Evropa Slavka Bergeza. — V Studencih pri Mariboru so pokopali šolskega upravitelja v p. Mateja Kavčiča. — Rodbini dr. Alfonza in Francka Terseglav na Jesenicah je umrl sinček Kresek. — V Mariboru je zapel mrtvaški zvon trgovcu Vilku Legatu. — V Metliki so položili v grob poročnika fregate Danila Gangla. — V Bevkah je odšel k Gospodu po večno plačilo tamošnji dolgoletni dušni pastir Anton Poljšak, rodom iz Vipave. — V Bistrici pri Trzinu je preminula posestnica Marija Erlih. V slovenjgraški bolnišnici je umrla Marija Šerbec roj. Trstenjak. — V Mariboru so pokopali soproga trgovca Amalijo Murko. — V Novem mestu je umrla inženjerjeva soproga Lenčka Medic roj. Splihal. — V Zalcu so pokopali vdovo po zdravniku Franjo Bergmann roj. Robnik. — V Celju je odšel v večnost Josip Kveder. — V Dornbergu na Goriškem je umrla vdana v božjo voljo cerkovnikova žena Rozalija Brce. — Na Golniku je odšel v večnost duhovnik g. France Velič, doma iz Skrilj na Vipavskem. — V Ljubljani so umrli: železničar v p. Pavel Straunik, Didi Hribar, Marija Jakopič, soproga poslovodje Julija Rant, strojni mizar Franc Bučar, bivši postojnski župan Josip Lavrenčič, odvjetnikova soproga Maša dr. Svigeljeva. — Naj počivajo v miru!

RADIO

Program Radio Ljubljana od 24. dec. do 31. dec.

Vsak dan: 12: Plošče. 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored. 13.15: Plošče. 14: Vreme, borza. 19 in 22: Čas, spored, vreme, poročila. — Četrtek 24. dec.: 18: Božično zvonjenje. 18.10: Našim malim za sv. večer. 19.30: O jaslicah. 20: Zvonovi naših cerkva pojo... 20.30: Trnovski cerkveni zbor poje božične pesmi. 21: Pastirska idila za flavto in klavir. 22: Nagovor. 22.10: Božični akord. 24: Prenos polnočnice iz cerkve sv. Cirila in Meloda. — Petek 25. dec.: 9: Koncert godbe na

pihala. 9.45: Verski govor. 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve. 11.15: Božični zvoki. 11.30: Božič otrok. 12: Operni speli. 12.45: Vreme, poročila. 13.15: Koncert Radijskega orkestra. 16: Koncert tamburaškega zbora. 16.45: Narodni slavijo Božič. 17.30: Marijino Oznanenje — misterij v štirih dejanjih. 19.05: Narodni slavijo Božič. 19.50: Zvonjenje. 20: II. del Bachovega božičnega oratorija. 20.50 Plošče. 21.20: Radijski orkester. 22.15: Plošče. — Sobota 26. dec.: 8: Vesel pozdrav. 8.30: Telovadba. 9: Čas, spored. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 9.45: Verski govor. 10: Koncert Radijskega orkestra. 11.30: Otroška ura. 12: Koncert vojaške godbe. 16: Prenos z razstave kanarčkov. 16.20: Pisan spored. 19.30: Nac. ura. 19.50: Pregled sporeda. 20: Pisan večer iz starih časov. 22: Večer za naše izseljence. 23.30: Svojeji pošiljajo pozdrave in čestitke izseljencem. — Nedelja, 27. dec.: 8: Vesel nedeljski pozdrav. 8.30: Telovadba. 9: Čas, poročila, spored. 9.15: Veselo nedeljsko jutro. 10.45: Verski govor. 11: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 11.30: Otroška ura. 12: Plošče. 12.10: Koncert Radijskega orkestra. 13: Čas, vreme, poročila. 13.15: Plošče po željah. 16: Fantovska ura. 17: Kmet. ura. 17.30: Operna glasba. 19.30: Nac. ura. 19.50: Slovenska ura. 20.30: Koncert poveljskega moškega zbora z Ježico. 21.15: Plošče. 22.15: Lahka glasba. — Ponedeljek 28. dec.: 18: Zdravniška ura. 18.30: Slovenske narodne pesmi. 18.45: Slovenska nar. pesem. 19.30: Nac. ura. 19.50: Zanimivosti. 20: Verdijeva ura. 22.15: Instrumentalni dueti. — Torek, 29. decembra: 18: Pester spored. 18.40: Filozof. predavanje. 19.30: Nac. ura. 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20: Venčki narodnih pesmi. 21: Ura variacij. 22.15: Za ples in oddih. — Sreda 30. decembra: 18.40: Slovenščina za Slovence. 19.30: Nac. ura. 19.50: Plošče. 20: Popoprana inventura. 22.15: Citaristične točke. 23.30: Vesel pohod v novo leto 1937. Oddaja se prenaša iz velike unijske dvorane. — Konec sporeda ob 0.30.

Mornarjev božič

Stari kapitan Matej ni hotel iz svojega otoka, ki je ležal majhen in osamljen blizu obale. Imel je hčerko in zeta ter ljubko vnučico Angelo. Rad je prihajal k njim na obiske, a ostal ni nikoli dolgo. Spet in spet ga je gnalo nazaj na zapuščen skalnat otok, kjer je samoval v kamniti koči, gledal na morje, vlekel svojo pipo in sanjaril. Najrajši je pa odpel svoj čoln ter jo mahnil na prostrano morje. Tedaj je bil spet nekdanji kapitan. Ponosno vzravan in ves silen je stal v svoji jadrnici, dočim je sluga Jože vesljal. Često pa tudi njega ni maral. In tako je sam plul na valeh, prisluskoval šepetanju in se smejal predse ves zamaknjen v morje, ki ga je ljubil kot svoje življenje.

»Striček, na sveti večer vendar prideš k nam,« ga je vabila nečakinja, a njena mala hčerka ga je vlekla za rokav in prosila, naj pride k nji za božička.

Starec se je otepal, a ker mu nista dali miru, je samo na pol obljubil.

Za božič pa je poslal slugo domov, ker je fant vse tiste dni vrtorepil okoli njega in gledal kakor zaboden vol. Kapitan Matej, ki je svojega slugo poznal kot slab denar, je takoj vedel, kje fant čevlji tišči. Dal mu je nekaj denarja in ga nahiril, naj zgine in ostane doma magari 14 dni, saj si zna sam bolje postreči, kakor mu zamore ta capin.

Sluga se je vdano klanjal. Poznal je jezo svojega gospodarja, pobral je denar in se zahvalil ter zginil skozi dver, prav ko je hotel starec broniti vanj svojo copato, ki se je zdaj zaletela samo v zaprta vrata in občepela naposled na tleh vsa široka kakor siva koklja.

— Mu bom že pokazal, se je kapitan še nekaj časa usajal. Ko pa je sedel in si prižgal svojo pipo, se mu je takoj obraz razjasnil, zadovoljno je pokimal in vzel v roke časopis.

Sveti večer je trkal na duri. Kapitan je sedel sam v svoji hišici in premišljeval:

»Ali naj grem, ali ne grem? Kaj naj storim?

— Gumbi naj odločijo! Je naposled zaključil, segel po svojem starem telovniku in jel šteti:

— Grem! Ne grem! Grem! Ne grem! Grem! Ne grem!

Torej ne grem in konec!

Obsedel je, se trenutno zamislil in potem zamahnil z roko. Odkoracal je iz hiše v klet, kjer mu je Jože že pripravil majhno jelko za božični večer.

Kapitan je drevce prenesel v sobo in ga nekaj časa ogledoval. Njegove misli so splavale po morju, daleč v tuje kraje. V duhu je spet preplul vse dežele, kjer je doživljal svoj božič.

— Koikokrat sem ga preživel doma?

Kakor blisk mu je prišla ta misel in se mu zasadi v možgane.

— Koikokrat sem ga preživel doma?

Nasmehnil se je temu vprašanju. Da doma ga je preživil samo kot otrok in potem nikoli več, dokler ni postal »stara barka«, nepotrebna, kapitan v pokoju, razvalinal!

Kakšen bi moral biti ta božič? Koliko lepote bi bilo moralo biti v njem in koliko sreče?

In stari, zagrizeni samec se je mahoma spomnil na svojo mladost na lepo blondinko, ki ga je ljubila in se mu žrtvovala.

In že mu je pred očmi zalebdelo krasno plavalaslo dete, njegov otrok. Kakšen je bil tisti božič? Ali bi ne bilo same lepote in čara v njem? Saj bi bil božič ljubezni, miru in sreče!

In stari kapitan je spet hotel zamahniti z roko in misel prepoditi. Pa je ta večer ni mogel. Čutil je, da se je vedno globlje zagrizel vanjo.

Da in ona je kmalu umrla kot žena drugega in otroček je umrl in vse je umrlo. Morje življenja je še strahotnejše kot morje, na katerem je križaril po svetu in ga je nosilo in srečno prineslo po desetletjih spet nazaj v objem domače zemlje.

Franjo Neubauer:

Reši nas!

*Zoeličar prispetil
v božično si noč,
in z lučjo nebeško
prišel na pomoč.*

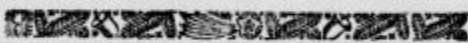
*Doigujemo prsi,
olresamo mrak,
duši in mori nas
teman in težak.*

*Ti luči Očeta
edini si Sin
razgnal ose oblasti
peklenskih temin.*

*Le Ti naša luč si,
naš up si svetel,
ki v noč si božično
nekaj posijal.*

*Glej, zopet je zemlja
zavita v teme
in žarek nobeden
megla ne predre.*

*Razgrni nebesa,
posveti nam spet!
Edino po Tebi
ves svet bo otel!*

Kapitan je še in še premišljeval. Potem je mahoma začutil silno neugodnost. Hipoma mu je postalo dolgčas in tega čustva se je prestrašil. Sam, sam, nočjo, na sveti večer!

In kakor je bil prepričan še pred pol ure, da bo praznoval vesel božični večer v samotni s svojimi spomini, tako je zdaj spoznal, da mora med ljudi, da je v njegovi bajti nočjo nekaj zatohlega, kar ga duši in drasti, da postaja otožen.

Že je spet odšel iz hišice in se zazri v nebo.

Vse je bilo oblačno, morje je nemirno bučalo. Tema je ležala na okoli.

Stari kapitan se je ni bal, ni se bal mraka, ni se bal oblakov, ne morja. V njem je vse to že zadobilo tako jasno obliko, in vse je tako doznal, da je bil vsemu približan in domač, kakor bi sijalo najlepše sonce.

»Pa grem! Da, grem!

Morje je bučalo, a smehljalo se mu je.

Menda me nočjo ne boš zavrglo in utopilo v svojem koritu? Že je hotel vstopiti v čoln. Potem se je spomnil na svoje božično drevce.

»Škoda, da je tak veter, prižgal bi ga!

Vendarle je šel ponj in ga odnesel v svojo malo jadrnico ter ga postavil na dno in ga varoval proti vetru in našgal svečke.

»Pa pojdimole!

Mali motorček je zaropotal in že je čoln zdrčal po vodi. Kapitan je sedel pri krmilu in strmel pred se.

In ko je tako gledal v mratino, so se spet jeli porajati pred njim spomini in spet je začel kakor v šepetu valov vprašanje: Kolkrat sem praznoval božič v domovini?

»Da, domovina mu je dala svoj kruh, za domovino se je vozil po svetu. Njen služabnik je bil, a nje same ni poznal, njenim navadam se je odtujil, njene običaje je prezrl.

Nocoj pa misli na njo, na božič doma misli in mora misliti!

Zagledal se je v svečke, ki so jim plameni plašno goreli, pojemali in trepetali.

Potem je nenadoma pred njim zasijal lep in bled obraz, da se je stresel. Ali ni bila ona, Kristina, njegova ljubljenska? Spet je obraz zasijal otožen in resen, se nagnil nad drevce in upihnil prvo drobno svečko ter zginitil.

Kristal!

Zašepetal je ime, ki ni nikoli že čez štiri deset let zdrknilo preko njegovih ust, zdaj ga je zašepetal in se stresel. Kristal! Da, ona mu je bila lučka, prva lučka ljubezni v življenju. Zdaj je vedel, da je brez tiste drobne lučke plul okoli in ni bil srečen, čeprav si je vedno in vedno vsiljeval misel, kako srečen je bil.

In spet je vztrepetalo pred njim in komaj vidno sfrfotalo. In zagledal je drugi obraz, majhen, otroški in lep, kot bi zazrl pred seboj oblike samega malega božjega novorojenca. Pogledale so ga velike, modre oči zagonetno in vprašaje.

»Oče, zakaj te ni bilo? Oče, oče!

In že so se rdeča usteca napihnila in ugasnila svečka.

Kapitan je sedel nepremično. Čutil je, da se čoln maje, vedno bolj guglje, a ostal je miren kakor kip. Njegove misli so se poglabljale v mladost in niti vode ni čutil, ki je brizgala čez krov. In potem je zazrl pred seboj svoje prijatelje iz nežnih otroških let, a pred njimi sta se žalostno smehljala njegova starša, oče starček in mati starka. Vsi so ga komaj slinno izpraševali:

»Zakaj te ni bilo nikoli nazaj?

In že se je obraz za obrazom sklanjal in ugasnil lučka.

»Saj sem moral v tujino! Nikoli ni bilo prilike!« se je hotel zagovarjati, a spomnil se je, da laže samemu sebi in je utihnil. Da, res včasih ni mogel, a drugič bi lahko prišel, prav lahko.

In svečka za svečko je ugasnila.

Kapitan je strmел v jelko in molčal. Zadnja svečka je brlela. In videl je spet obraz svoje matere, ne več kot preje zamišljen in lep, temveč ves naguban in bolan, trpeč in koprneč in čul je besede, ki jih je čital v njenem zadnjem pismu:

»Sin, samo to stori, pridji, da te še enkrat vidim! Pridi letos za sveti božični čas, saj me ne boš potem videl nikoli več!

In kapitan vidi tresoč se popolnoma belo glavo, ki se sklone in ugasne lučka.

Starec se prime za glavo. Ali sanja ali bdi.

Tema zija pred njim in morje, njegovo morje, ki ga pozna kakor nikogar drugega, to morje mu hipoma postane tuje in sovražno. Kako dirje buči, kako se njegova jadrnica guglje in zdaj, zdaj lahko strmoglavji.

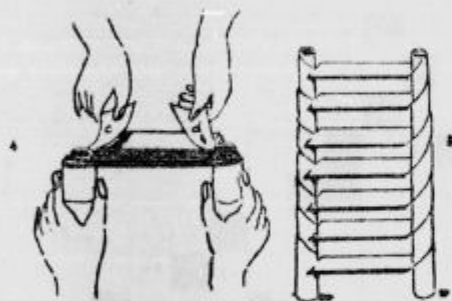
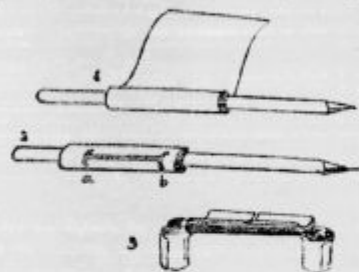
Kapitan pa mirno okrene krmilo nekoliko vstran. Da, samo minuto, pa bi zadel ob čerl.

Carodej Hokus-pokus

Za božične praznike je prišel na počitnice študent Janez, ki je v mestu hodil v črne čole, kot so pravili na vasi: Stara Koširka. Janezova mati je bila vsa srečna, ko je videla, kako se vsi vaščani spoštljivo ozirajo v njenega sina. Najlepše pa ji je bilo, kadar so ga prišli obiskat fantje iz vasi in potem po cel večer presedeli v hiše ter se razgovarjali in uganjali mladostne neugnanosti. Kako jim je z veseljem postregla s suhihi bruski in orehi. Še božičnih dobrot jim je prinesla na mizo. Toda Janez tudi ni bil kar tako. V mestu se je poleg čole privadil najrazličnejšim umetnostim in umetnostim, ki jih je zdaj rade volje razkazoval svojim nekdanjim ljudskošolskim tovarišem in prijateljem iz mladih dni.

Lestvica iz papirja.

Nekega dne, ko se je v hiši nabralo tudi precej otrok, jim je pokazal, kako si sami lah-

ko naredijo lestvice iz papirja. Dolg trak papirja, je navil na svinčnik, kot razločno pokaže naša podoba št. 1. Ko je še konec nekoliko prilpil z navadnim močnatim lepilom, je zvi-

se spomni, a ni mu odleglo. Tako nesrečnega se vendar čuti nocoj. Potem pa spozna, da bi bil moral že doseči pristanišče, a morje je še vedno tako divje, torej ni v zaklonu. Pogleda na uro in se strese. Silen val ga vrže skoraj s čolna, vendar krepko spet seže po krmilu in čuti, da je zavozil proti pristanu.

Ko kapitan vstopi v dom svoje nečakinje, je bled in prepaden. Zamisljen sede k mizi in dolgo časa molči. Ko pa zasije pred njim prijazno božično drevesce, objame hčerko svoje nečakinje in komaj slšno vzdihne. Potem se obrne k oknu:

»Morje mi je požrlo mojo mladost in mi pogoltalo mojo ljubezen. Morje mi je vzelo najlepše, družino, mojo družinico, saj si nisem nikoli ustvaril domačega ognjišča in spoznal družinske sreče! Zdaj ostanem med vami in vas ne zapustim nikoli, nikoli več!»

Težka solza mu je zdrknila v živo brado in stisnil je k sebi malega otroka.

G. Strniša.

tek na dveh krajih do svinčnika prerezal in še oba ta prereza zvezal z novim podolžnim prerezom, kakor to kaže podoba št. 2. Medtem je pravil, da je treba predvsem na to paziti, da je papir prav do svinčnika prerezan. Zdaj je potegnil zvitek s svinčnika in zavihal oba konca zvika navzdol, kot pokaže podoba št. 3. Zgoraj listič papirnatega žleba je potem prestrigel na dvojce, kot je razvidno iz podobe št. 4.

Zdaj so bile menda njegove priprave končane, ker je naprosil nekoga od otrok, da je z vsako roko prijel za en konec papirja, on sam pa je držal oba navzdol zavihana dela zvika. Končanov Vladko je bil ves srečen, ko mu je Janez rekel, naj počasi poteguje oba konca navzgor. In kako so se potem v začudenju odpirale oči ne samo njemu, ampak vsej družbi, ko je pod njunima rokama zrastle lestvica, kakršno vidite upodobljeno na naši podobi št. 5.

Seveda so zdaj otroci brž hoteli poskusiti, če tudi sami znajo to umetnijo, pa jim sprva ni kaj posebno šlo izpod rok. Jemali so premehak ali pa pretrd papir, ga niso lepo trdno navijali na svinčnik in ga le napol prerezovali. Toda sčasoma so se delu privadili in kmalu je imel vsak svojo lestvico, ki jo je potem odnesel domov, kjer je mlajšim bratom in sestram razkazoval svojo učenost.

Nekaj otrok pa je še ostalo pri Koširjevih. Na vsak način so hoteli še kaj zvedeti od Janeza. Ta se je nekaj časa branil, navsezadnje pa jim je obljubil, da jim bo še nekaj lepega pokazal, toda morajo prej rešiti neko uganke. Otroci so bili seveda pripravljeni storiti vse, samo da bi zvedeli še kako stvar in Janez jim je zastavil tole uganke:

Vojaki v čolnu

»Pri vojaških vajah so prišli trije vojaki do globoke reke. Nikjer niso mogli dobiti nobenega mostu. Našli so le majhen čoln, v katerem sta sedela 2 dečka in s trnkom lovila ribe. Vojaki so kmalu uvideli, da je čoln premajhen, da bi se mogli vsi obenem prepeljati v njem čez reko. Mislili so, da bo čoln držal vsaj enega od njih in enega dečka, pa je tudi to bilo pretežko in se je čoln precej začel potapljati. Kako so potem naredili, da so se kljub temu prepeljali na drugo stran reke?»

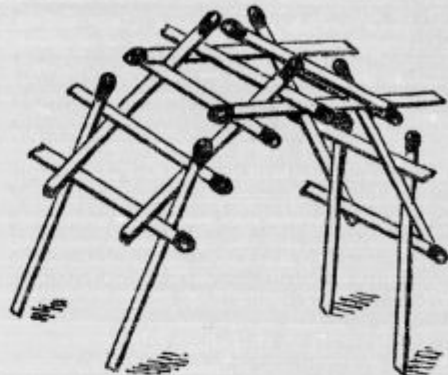
Otroške glave so bile vsedostej napeto uprte v Janeza, zdaj pa so se v zadregi povešale. Skrivalj so se spogledovali in zmigovali z rameni. Svetinov Martin je sicer poskusil rešiti uganke, pa se mu je kmalu ustavilo. Janez je sprevidel, da je zastavil pretrd oreh, zato jim ga je sam zdrobil.

»Stvar je precej preprosta, vendar pa je treba šestkrat prepeljati čoln čez reko. Poglejte: prva vožnja: Oba dečka veslata čez reko. Eden ostane na oni strani, drugi se vrne s čolnom k vojakom. Druga vožnja: Čez reko se odpelje eden od vojakov. Tam prepusti čoln dečku, ki ga prepelje nazaj na ta breg. Tretja vožnja: Spet se odpeljeta oba dečka čez reko in spet ostane eden tam, drugi pa pripelje čoln nazaj. Četrta vožnja: Drugi vojak se odpelje čez reko in deček se spet vrne s čolnom na to stran. Peta vožnja: Oba dečka se vsedeta v čoln in odveslata tja čez, vrne se pa samo eden s čolnom. Šesta vožnja: Tretji vojak se odpelje čez reko in deček privesla nazaj na to stran. Vidite, tako so vsi trije vojaki prišli na drugo stran, dečka pa ste lahko nadaljevala svoj ribolov.«

Most iz vžgalice.

Oči vseh so bile uprte v Janeza in v njih je bral začudenje, veselje in čuden strah. Hitro

je sprevidel, da je vsem hudo, ker niso uganili njegove naloge in zdaj ne bodo od njega nič več zvedli. Zato je opustil svoj prejšnji sklep in segel v žep po škatlico vžgalic. Stresel jih je na mizo in v kuhinjo svoji sestri zavpil, naj mu jih da še iz kuhinje. Otroci so že vedeli, da so jim spet obeta nekaj. V težkem in nestrpnem pričakovanju so se presedali po klopih ob mizi. Vsak je hotel biti čim bliže. Janez pa je počasi začel postavljati vžgalice in pod njegovimi rokami je kmalu zrastle most, kakršnega vidite na

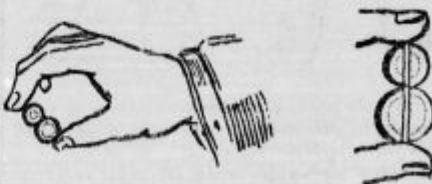
naši podobi. Otroci so seveda sprva mislili, da je to nekaj lahkega in nič posebnega, pa so kmalu sprevideli, koliko potrpežljivosti in vaje je treba za to umetnijo. Poskušanja ni bilo ne konca ne kraja. Vsak je hotel postaviti most, da je kmalu začelo zmanjkovati vžgalic. Začelo se je tekmovanje, ki pa ni imelo posebnega uspeha, ker se je vsakemu pred koncem most podrli. Janez jih je potolažil, da bodo doma v miru laže dovršili to nalogo kot pa tu. Kjer premalo pazijo in hočejo le čim prej postaviti. Opozoril jih je samo, naj si dobro zapomnijo glavno stvar tega mostu: pravilno vezavo vžgalic, potem bodo že doma lahko poskušali svojo srečo in mirno roko.

Dva dinarja med prsti

Janez ni čakal, kako bodo sprejeli otroci njegovo umetnijo. Že je potegnil denarnico iz žepa in iz nje dva novca. Prijel ju je s kazalcem in palcem tako, da sta se dotikala z robovi ter ju pokazal otrokom.

»Kdo zna takole narediti?«

»Nič lažjega kot to!« so si mislili otroci, toda nihče ni mogel novcev tako postaviti, kot jih je postavil Janez. Prosili so ga, naj še enkrat naredi, da bodo potem mogoče že znali. Janez jim je rad ustregel, toda ni jim dosti pomagal. Njihovo poskušanje je bilo spet brez uspeha. Že so ga mislili prositi, da bi jim povedal, na kakšen način se to naredi, pa jih je bilo sram vprašati. Navsezadnje se je Andrejč-

kov Ivan le ojunail in Janeza poprosil. Ta se je nekaj časa obotavljal, potem jim je pa le povedal in pokazal, kako je treba to narediti. Obenem z vžgalicami je treba vzeti iz denarnice tudi kosček žice, ki mora biti prav tako dolga, kot merita polmera obeh novcev skupaj. S to žico se potem med prsti lahko opreta oba novca. Seveda je potem treba paziti, da gledalci vidijo samo sprednjo stran, ne pa zadnjo, če ne

umetnijsa nima nobenega pomena. Čarovnja je približno takale, kot jo vidite na naši podobi:

Namesto žice lahko vzamete tudi primerno dolgo vžgalico, samo teže jo je skriti pred radovednimi gledalci. Otroci še niso mogli vsi poskusiti te umetnosti, ko je Janez že nadaljeval:

Zamotana kupčija.

»Ker je danes prišlo toliko gospodinj, bom pa najprej gospodinjam uganko zastavil,« je začel Janez.

Gospodarji so se hudomušno muzali, češ, le da jih, le zaveži jim jezik! Janez pa je začel:

»Nekoč je neka gospodinja prodajala v Ljubljani na trgu jajca. Prišla je prva kupovalka, ki je od gospodinjke kupila polovico jajc in še polovico jajca. Druga kupovalka je kupila polovico ostalih jajc in še polovico jajca. Zdaj je gospodinjki ostalo samo še eno jajce, pa je kmalu tudi tega dobro prodala. Zdaj vas pa vprašam: Koliko jajc je gospodinjka prinesla na trg? Koliko jih je kupila prva kupovalka? Koliko druga? Na kakšen način je bilo mogoče, da sta prva in druga kupovalka lahko odnesli obe polovici jajca domov, ne da bi beljak in rumenjaki iztekla iz njega? To je prav za prav pri vsej zadevi še najbolj čudno!«

Med gospodinjami je bila začuda velika tišina. Potem so začele ugibati sem in tja, a pravega ni nobena pogodila. Celo Trobentarjevka, ki je skoraj vsak dan prodajala jajca v mestu, si ni znała pomagati. Janez je spoznal, da je najbolje da sam razreši uganko:

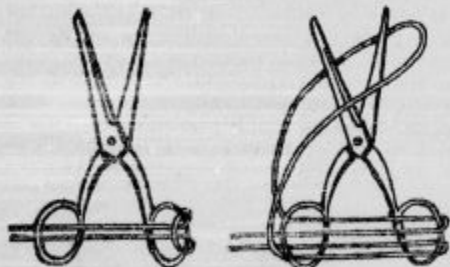
»Gospodinja je prinesla na trg sedem jajc v košari. Prva kupovalka je kupila polovico jajc: to se pravi tri in pol in še polovico jajca, kar je natančno štiri jajca. Gospodinjki so ostala še tri jajca. Druga kupovalka je vzela polovico jajc in še polovico jajca, kar je enako dva jajca. Torej je gospodinjki še ostalo eno jajce. — Saj ni tako težka naloga, kot ste si mislili, kaj ne?«

Gospodinjam se je skoraj za malo zdelo, da tako preproste uganke niso znale rešiti, pa kaj češ, je že tako Janez pa je že nadaljeval:

»Pa poskusimo kaj lažjega!«

Škarje na vrvice

Pa je imel že spet drugo pripravljeno! Iz majnice je vzel velike škarje in precej dolgo vrstico. Nato je vrstico tako vpletel v škarje, kakor je razvidno iz naše prve podobe ter oba konca obdržal v svojih rokah

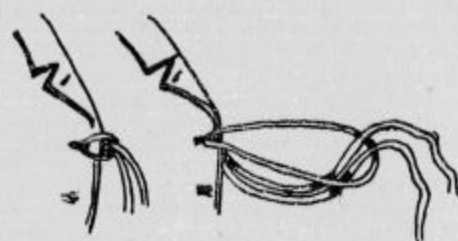
»No, kdo mi zna škarje odmotati s te vrvice, ne da bi jaz spustil oba konca in ne da bi vrvice prestrigel?«

Krivčev Stefan je to že od prej vedel in se je kar brž postavil s svojim znanjem. Naredil pa je takele, kot je natančno narisan na naši drugi podobi.

Vrvice v gumbnici

»Telo, kar vam bom zdajle pokazal, je gotovo že marsikomu znano, pa vam pokažem samo radi mlajših, ki najbrž še ne poznajo te umetnosti.«

Janez je privlekel iz žepa dolgo vrstico, jo položil v dve gube in jo nespeljal skozi gumbnico svoje suknjice, kakor je razvidno iz priložene podobe. Oba konca je potem dal v roke Kovaču, češ, zdaj pa le krepko držite, da se ne bom mogel zmuzniti z vrvice.

»Kdor že zna to umetnijo, naj molči, pa naj jo rajši tisti poskuša uganiti, ki je do zdaj še niso videli. Clejta, tukaj me imate trdno privezanega s to vrstico. Oba konca drže Kovačev oče v rokah. Povem vam pa, da se bom oprostil te vrvice, ne da bi jo pretrgal, pa tudi Kovačevemu očetu je ves čas ne bo treba izpustiti. Toda na žalost moram to storiti v sosednji sobi, če ne, boste precej vsi vedeli, kako to gre in potem bo moje slave konec. Vi vsi ostanite tukaj in držite trdno oba konca vrvice, jaz pa se kmalu vrnem prost nazaj!«

Odšel je v čimnalo, pa se kmalu res vrnil čisto prost. Vrstico je odvezano prinesel v rokah. Kako je le to naredil?

Ko je odšel v sosednjo sobo, je vzel s se-

boj precejšen kos vrvice, kar seveda ni vzbudilo nobenih pomislekov in sumničenj. Ko so zaprta vrata prikrivala njegovo nadaljnje početje, je razahljaj voz pri gumbnici in naredil tolikšno zanko, da je lahko stopil vanjo. Potem je razširjeni del vrvice potegnil po hrbtu navzgor čez glavo, potegnil vrstico iz gumbnice in se tako oprostil. Če bi slučajno ne mogel narediti dovolj velike zanke, da bi sam lahko zlezel skozi, bi lahko slekel suknjič in samo z njim naredil opisano razvozlanje. Zadeva je sicer precej preprosta, toda kdor ni poučen s nje, jo bo le s težavo razrešil.

»No, to sem vedel, da boste uganili! Vem pa tudi, da tegale ne boste, kar vam bom zdajle pokazal.«

Janez je isto vrstico spet potegnil skozi gumbnico suknjice in jo zavozlal in oba konca dal Novakovemu Jerneju v roke.

»Vidite, zdaj se bom oprostil, ne da bi pretrgal vrstico in ne da bi potegnil oba konca iz rok Novakovemu ali pa celo raztrgal gumbnico. Kako bom torej to naredil?«

Vsi so seveda pričakovali, da bo umetnija razrešena na kak podoben način, kot je bila prejšnja, toda Janez je mirno slekel svoj suknjič in se s tem razrešil.

»Čisto jasno je, da je samo na tak način mogoče rešiti se. Je torej vse skupaj bila le navadna šala in nikakšna umetnija ali čarovnja, kakor ste gotovo pričakovali.«

Vsa družba se je pošteno nasmejala potegavščini, ki si jo je Janez privoščil. Seveda mu tega ni nihče zameril.

Križanica „Jaslice“

Vodoravno: 1. domača žival, 4. najsvetejše ime, 8. paradiz, 11. se poje, 12. drug izraz za studenec, 13. čuden človek, 15. drobno kamenje, 16. trda snov, 18. mlečen izdelek, 20. ptič, 21. ploškovna mera, 22. vstavi se, 24. nam daje krava, 26. izraz za jarek v mestu, 27. zakonec, 28. števniki, 29. drug izraz za aliko, 31. osebni zaimsek, 32. Jezusov rednik, 35. drug izraz za oglaš, 38. kraje: slabša cesta, 39. osebni zaimsek, 40. grenka rastlina, 41. drug izraz za predor, 43. vstavi blac, 44. prejšnji ruski vladar, 46. vstavi »je, 47. vstavi »je, 48. osebni zaimsek, 50. drug izraz za večji jarek, 52. drevo, 55. žilo, 56. prva žena, 58. rastlina, iz katere delamo platno, 59. nikalnica, 60. obdaja sorbo — mesto o i, 62. kamor ne svedli luč, 64. drug izraz za glasnik, 65. bukla, 66. oče, 67. vstavi jajec.

Navpično: 1. nas napolnuje o Božiču, 2. domača žival, 3. drug izraz za zdravilo, 5. glej 56. vodoravno, 6. letni čas, 7. priprava, ki nam kaže čas — množina, 8. popolna pijača — kot dodatek k čaju, 9. prvi človek, 10. napravimo za božični čas, 11. del noge, 14. gora, ki je znana po pripovedkah, kamor so jahale coprnice, 15. se napravi

tudi na mleku, 16. drug izraz za bob, 17. se razprostira nad nami, 19. izraz za kupe zemlje, iz katerih vojaki streljajo, 20. zvezda, ki naznanja jutro — dan, 21. končuje molitev, 23. drug izraz za ritem — pevalski izraz, 25. drugače za tako velik, 26. tvorita dve steni, 30. glej 66. vodoravno, 33. gori v cerkvi v večni luči, 34. bukov sad, 36. nam svetli, 37. pokrije pozni drevje, 40. nasprotno — krivica, 42. izraz za kosti Sloveške glave, 45. tek pri jedi — tuljka, 49. naziv za papeževega poslanca v Beogradu, 50. prebivalec Orčije, 51. glej 55. vodor., 53. števniki, 54. drug izraz za jok, 57. žensko krstno ime, 58. nasprotno: priden, 60. drug izraz za strast, 61. predplačilo: tuljka, 62. okrajšava: sklon, 63. turški oblastnik.

Podgorica. Na splošno željo naših kmečkih mož in fantov se bo tudi pri nas ustanovila Kmečka zveza. V nedeljo, 27. dec. ob 8 popoldne bo sestanek v dvorani Prosvetnega doma v Sv. Jakobu ob Savi. Val možje in fantje, ki vam je pri sreči, da se naše razmere izboljšajo, pridite na občni zbor Kmečke zveze. V slovi je moč!

PO DOMOVINI

Do pri Ljubljani. Na praznik Sv. Stefana priredi naš novi pevski odsek božično akademijo, ki se pod spretim vodstvom kaplana G. Rotta prav lepo razvija. Na sporedu je 16 novejših božičnih pesmi, v katerih se opeva vsa božična skrivnost. Vmes uprizorimo dvodejansko spevoigro »Sveta noč«, ki je časa primerna in socialnega značaja. Prijatelji lepega petja in svetega božičnega veselja vljudo vabljeno! Vstopnina bo malenkostna. — Silvestrov večer priredi tudi letos naše prosvetno društvo to pot brez gostilne. Zato pa bo poskrbljeno čim zabavnejši spored, kjer bomo igrali znano veseloligro »Razočarani svatje« in še kaj. Nastopijo tudi pevci in tamburaški zbor. Ze danes opozarjamo vse naše prijatelje, da nas tedaj obiščejo.

Ig. Tudi letos priredi naše Prosvetno društvo božičnico v četrtek, 24. decembra ob 9 zvečer. Sv. večer naj povsod obhajajo doma in družini, nato pa v dvorani, ki bo zakurjena in odprta od 8 dalje. Začetek bo ob 9 in konec ob polnoči, ko bo treba iti v cerkev k polnočnici. Vse točke programa so izbrane prav za sveti večer. — V Prosvetnem društvu je sedaj že drugi gospodinjinski tečaj. Prvi je končal s novembrom, ko so dekleta na slovesen zaključek v okrašen dvorani povabile zlasti svoje starše. Pri tej slovesnosti so dekleta prvega tečaja same stregle povabljenim gostom, pa tudi lepo zapelo. O pomenu dekliške vzgoje in gospodinjiske izobrazbe pa je prav za izbranimi besedami govorila Francka Skarza. — Tudi drugi tečaj je polno zaseden in bo trajal do 10. marca. — Ob priliki gospodinjiskega tečaja je prišla na Ig iz »Dečjega doma« v Ljubljani gđ. Tomšičeva, ki je imela 10 dnevi tečaj vsak dan ob 3 za dekleta iz obeh tečajev, zvečer pa za matere. Tudi ta tečaj je velike važnosti, in so se ga povabile matere in dekleta z veseljem in v velikem številu udeleževale. Saj je vzgoja in skrb za majhne otroke prevažna narodova zadeva. Da se vršita na lgu kar dva gospodinjiska tečaja, gre glavna zabava sedanjih banki upravi, ki tako zelo širi skrb za pravo izobrazbo kmečkih mladine. Prosvetno društvo dobro ve, kako je bilo v tem oziru prejšnja leta, zlasti leta 1933 in 1934: razpust Prosvetnega društva, prepoved prosvetnih tečajev, prepoved Miklavževega večera itd. Zato pa sedanjih banki upravi za njeno veliko skrb za resnično kmečko izobrazbo izražamo javno najlepšo zahvalo!

Skocijani pri Turjaku. Dne 8. novembra smo blagoslovili v vasi Mali Ločnik novo kapelico in podrug meter visok kip Kristusa Kralja. Kip je izdelal velikolaški kipar Bavdek. Kapelica stoji na veličastni cvetlični terasi, kar je vse izdelal na lastne stroške poštvovalen gospodar Anton Podlogar. Blagoslovu so prisostvovali cerkvene organizacije in mnogo ljudi. Domači pevski zbor, topiči in govor g. župnika so povzdigovali vaško slovesnost. — Dne 30. nov. je umrl posestnik Janez Petrič iz Malih Lipelj. Bil je vzgleden krščanski mož, član Apostolstva mož in dolgoletni naročni »Domoljub«. Ob vnetju slepiča je iskal pomoči v bolnišnici, pa je bilo prepozno. Noč in dan so prebili njegovi, globoko žalostni sinovi 10 dni ob njegovi postelji v bolnišnici. Vsem so se smilili. Na prizadevanje dobrega sina Jožeta, ga je prepeljal rešilni avto na dom, kjer se je poslovil od domačih in takoj izdihnil svojo blago dušo. — Tudi sicer je pri nas odprla pljučnica več novih grobov: umrli so: Marija Bradač, Marija Kračevac, Jera Pečnik in dobra mati našega cerkovnika Franciška Lunder. Naj jim sveti večer na luč in krščanskim družinam naše sožalje. — »Prosvetac« v Skocijani priredi 30. decembra ob pol 8 igro »Živ pokopanc«. Nastopa 17 oseb. Igra je prizor iz svetovne vojne in je zelo zanimiva. Vabimo na obilo udeležbo.

Moravce. Naši nasprotniki so po zadnjih občinskih volitvah, ko so bili tepni po notah, popolnoma izgubili živce. Vsaka malenkost jih vznemirja. Tako se je pred nedavnim neki Moravec iz Društva kmečkih fantov in deklet na vso moč razrepenčil nad Katoliško akcijo in našim Prosvetnim društvom. Pa se je najbrže nekoliko preneglil. Prijateljsko društvo delavske mladine iz

Radomelj je namreč zaprosilo, da bi smelo gostovati na odru našega društva, ki je za marsikoga mikaven, odkar je povečan in prenovljen. Nismo imeli razloga, da bi jim odrekli. Dopisnik Kmetijskega lista iz Moravce se zaletava v to prireditve. Toda za drugim grmom tiči zajec! Naši prijatelji iz Radomelj so prišli v Moravce s tisto igro, za katero se menda prav pridno pripravljajo člani iz Društva kmečkih fantov in deklet. Da je gospodo okrog Društva kmečkih fantov in deklet nastop Radomelčanov močno razburil, se vidi iz tega, da sta prišla nad vodjo našega društva nek mlad gospod in gospodična, ki imata sicer s kmečkim stanom budo malo opravka, željna

Sveti večer

Nocoj še zvezde jasne
se v tihi mrak glase,
da priskukuje zemlja,
živali in ljudje.

Že vsi smo napotili
se v tajni božji mir,
da bi Boga častili,
ki se rodi zvečer.

Kako je cerkev tesna,
in v nji naj Bog leži.
In množica o nji resna
naj Jezusa slavi?

Poglejte božje čudo,
že cerkev raste o mrak,
mogočna sveta cerkev
obsega sinji zrak.

In vsi ljudje pobožni,
kar jih okrog živi,
nocoj so srečni, složni,
jih Bog blagoslovi.

Vsi v eni cerkvi božji
so naši tajni mir:
nocoj je ena cerkev
in eden je Pastir!

Na slami v skromnem hlevu
sam o jaslicah leži.
a v sebi svet združuje,
nebesa in ljudil

G. Strniša.

se nad njim znesti zaradi »Miklove Zalec, kakor da bi naše društvo imelo do Društva kmečkih fantov in deklet kake obveznosti! Tu povemo nekaj drugega. Krivico, storjeno nad našo prosveto, pa smatramo za večjo in hušjo od vsake politične krivice. Ne bomo se maščevali s preganjanjem in zatiranjem katerega koli kulturnega udejstvovanja ker tako početje je vredno barbarov, naš pa s doedelnim bojkotiranjem kulturnega dela vseh onih društev, ki so odobraval krivice, zadane naši prosveti. Ne zahteva tega samo naša čast in naša prosveta. Ne zahteva tega krščanska in aršna pravdom, katerih se učimo tudi v Katoliški akciji in ki je krščanski ponižnosti enakovredna čednost. Ta neizprosno terjaja zadoščanja za storjene krivice. Kar so izraelske osebne tiče, ga vam nič ne zavidamo, niti gospodov učiteljev in učiteljic ne. Pribijemo samo, da ima Prosvetno društvo med

svojim odigranim repertoarjem že taka odruka dela, na katera s ponosom gleda in so tudi bila tako odigrana, da se ne bojimo konkurence od nikoder! K sklepu javljamo, da bo naše Prosvetno društvo priredilo za božične praznike igro — »Čvrček za porjce« — in sicer na sv. Stefana dan in takoj nedeljo za tem, obkrat ob treh popoldne v dvorani Ljudskega doma.

Krka na Dolenjskem. Te dni je umrla v Mervah v župniji Krka pri Stični naša najstarejša faranka Katarina Miklavžič, ki je 24. oktobra že dočakala svoje 98. leto. Upali smo, da bo doživela stoletnico, tako je do zadnjega leta ohranila svoje moči, toda letos je pričela naglo pošati in s tem pokopala naše upe. — Pokojna Godičeva mati pa ni vredna spomina samo radi svoje izredne starosti, ampak tudi iz mnogih drugih vzrokov. Bila je mati 10 otrokom, od katerih pa so razen hčere na domu, že vsi pomrli. Vsi reveži so jo poznali kot usmiljeno in rododarno ženo; nihče ni šel brez daru od hiše. Svoje usmiljeno srce je pokazala tudi s tem, da je bila 58-krat za hotro, stvelilo, ki ga gotovo malokdo doseže.

Janec. — Dne 12. decembra smo pokopali vrliga moža Fr. Jelnikarja, bivšega organista in cerkovnika v Stangi pri Litiji. — V najboljši moški dobi 43 let mu je kruta morilka jeli, pretrgala nit življenja. Pokojni Franc je kot dober organist in marljiv pevoval služboval 24 l. V Stangi je bil agilen tajnik Prosvetnega društva. — Bil je vnet katoličan, neomajen v svojem prepričanju ter zaveden Slovenec. Bil je zvest čitatelj in naročnik katoliških časopisov, na »Domoljub« in »Bogoljub« ter na »Glasnik« je bil naročen polnih 24 let, istotako je bil naročnik Mohorjevitih knjig dolgo let. Bil je vedno dobrosočen in iskren. Da je bil priljubljen med ljudstvom, je pričal lep pogreb, katerega se je udeležilo veliko ljudi. — Bog mu bodi v večnosti dober plačnik, katerega je dragi pokojnik z molitvijo in petjem tako vneto častil!

Sv. Kriš na Moravci. V nedeljo, 12. dec. je pri nas g. dekan Janko Cegnar blagoslovil novo šolsko učilnico. Novo šolo smo začeli graditi avgusta meseca na cerkvenem svetu. Razen malih izjem so vsi posestniki šolskega okoliša poštvovalno pomagali pri gradnji šole. Upamo, da bo vsakdo uvidel, da spada šola v središče šolskega okoliša, ne pa na kraj. Zato želimo, da bi tudi glede tega vprašanja prenehali vsi nesporazumi, ki škodujejo enotnosti naše soseske. Zavedajmo se, da je šola zidana za ljudstvo, ki jo plačuje, ne pa morda za koga drugega.

Sodražica. Od ljudstva avobodno izvoljena občinska uprava z županom Petrom Prijateljcem na čelu je prevzela vodstvo naše občine. Te občinske volitve so zadale smrtni udarec liberalizmu tudi v naši občini, kjer je imel po mnenju gotovih magnatov domovinsko pravico. Seveda se ti sedaj kar ne morejo živeti v to, da je naša občina prišla v roke ljudstva potom avobodnih volitev. Volilni boj je bil sicer živahen kot še nikdar, toda brez nasilja. Ni se bilo bati ne žandarja ne glavarja; ljudstvo je moško premagalo celo strah pred našimi denarnimi mogotci. Naš volilni boj ni bil boj za osebe, ampak boj za občino, ki je narodova last. Edino agitacijsko sredstvo naših mož so bile poštene roke in volja delati za narod. Nalog ima nova uprava mnogo: Prepotreben nam je vodovod, Bistrico bo treba regulirati, ki dela leto za letom veliko škodo, naša pota in ceste so potrebne popravila, naša domača obrt rabi opore, da se bo oamovojila, revščina je velika in treba bo občini

posebno pazljivo obrniti na socialno šibke sloje. Vsega sami ne bomo zmogli, zato upamo na podporo oblasti, katerim so tudi naši občani dali oporo s svojimi glasovi.

Pišta. Na dopis o Rdečem križu iz Pšate z dne 16. decembra moramo resnici na ljubo poročati naslednje: Ni res, da bi bilo med 80 obdarovanimi — kolikor jih je našel dopisnik — mnogo revnih otrok, pač pa so se darila razdeljevala zelo pristransko. Vprašujemo merodajne osebe, ki imajo s to stvarjo opraviti, ali spada Rdeči križ v volilno agitacijo, ali se smejo kupovati z moko, katero je kupil Rdeči križ za podporo revnih, podpisati za kandidatsko listo? Predsednik Rdečega križa gosp. Janežič, vprašamo vas, ali je pravilno razdeliti darove med svoje pristaje, in to so bili gruntarji in njihovi sinovi, namesto da bi se razdelili med revne otroke, ki jih je veliko v naši vasi in okolici? Ali smatrate za pravilno tako izvrševanje svojih dolžnosti? Ljudje, ki gledajo to s socialnega stališča, tega ne odobravajo! Želimo, da bi društvo v naprej bolj uspešno delovalo kot dosedaj, da bi v prihodnjem letu Miklavž še bolj bogat prišel in bolj pravičen in socialen, kot je bil letos. Potem boste šele vredni hvale in bo dobilo društvo pri ljudstvu pravi pomen.

Dolenjavas. Malo drzno se bo komu zdelo, pa smo se le pokorajili in naš novi občinski odbor je izvršil skupno željo, da je soglasno z velikim odobravanjem vseh odborov imenoval častnim članom naše občine odlična dva gospoda, ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinoviča in našega bana gospoda dr. Marka Natlačenca. Obema gospodoma smo dolžni zahvalo, zato jima je dal naš odbor najvišjo čast, ki jo more dati ljudstvo zaslужnim možem. Ministrski predsednik se je osebno zanimal za preureditev dr. ceste Ribnica—Dolenja vas in osebno posredoval, da se je delo pričelo in je s tem okrepil našim ljudem zaslužek v času, ko se je zaprla tovarna v Jelendolu in na Glazuti. Osebno se je zanimal za oskrbo z vodo za naše dve vasi. Gospod ban pa si je postavil neporušljiv spomenik s tem, da se je dosledno delalo na regulaciji naših voda. Že doslej se je doseglo, da letos naše polje ni bilo poplavljenno. Nastopila je večkrat povodenj, a voda je poniknila v ponorih ali pa je ostala v poglavljeni strugi. S tem je dosežena petkratna vrednost našega polja zaradi sigurne dobičkanosti. Več kot pol stoletja že trpi naša občina na nesrečni vsakoletni poplavi, sedaj nam je ta nesreča odpravljena, dela se bodo pa spomnili še nadaljevala. Gospod ban nas je poznal pri naših esetah, elektrifikaciji in agrarni reformi, ki je za nas življenjskega pomena! Sklep občinskega odbora je izrazil splošno odobravanje in zadovoljnost! Oba visoka odličnika sta z zadovoljstvom sprejela naše odlikovanje! Še tem potom bodi jima izrečena pristna zahvala za učinkovito naklonjenost!

Buška na Dolenjskem. Pa smo vendarle zopet tudi mi »Buškijanci« prišli do lastne občine, čeprav so nam obetali, da je ne bomo nikdar več imeli! Pri zadnji seji sta oba občinska odbora uredila medsebojne račune in tako smo se po težkih letih robatva otepeli od skrajno odročnega in oddaljenega Studenca, kamor nas je pred tremi leti nasilno priključil JNS-arski režim. Našim odborom kličemo: »Le junaško in resno na delo za dobrobit občine pod vodstvom skrbnega župana! — Tu so bili že od nekdaj jako sloveči semeni. Priprčani smo, da bomo mogli za prihodnji Matijev semen, ki bo v Bučki 24. februarja, postreči z novimi, primernejšimi sejskimi prostori za živinako in kramarsko bingjo. — Tekoče leto je pomembno tudi v organizaciji naše odradajoče mladine, ker sta se obe Marijini kongregaciji lepo poživili. Fantje in dekleta so nastopili po mnogih letih tudi zopet enkrat na odru z nagovori, deklaracijami in predstavami. Med temi so bile najlepše »Lilija Karmelak«, »Marija iz Magdalec« in »Rdeči povračnik«. — Blizajo se božični prazniki in novo leto — čas za agitacijo in naročanje našega časopisa. Mnogi jadujejo, ker je bila letos slaba letina in visoka letina in ni denarja... Ali mi val bomo storili tako, kakor je rekli oke velike družine pri nas: »Domoljuba ne bomo opustili!«

Sv. Jodert nad Laškimi. Stavba novega svetilišča v Gornji Rečici je do strehe dovršena. Les za ostrežje je stezan. Ko bo na pomlad dogotovljen zvonik, dobi cerkev lično pokrivalo. Zidanje je naglo napredovalo. 10. avgusta so začeli kopati temelje in v dveh mesecih je bilo zidarsko delo skoraj končano. Zaposleni so bili domala domačini, moške in fante, pod vodstvom stavbenika Matka

Krivicica

Oznanjajo angeli svete novice, pozdravljajo Dete in Mater — Devico; na nebu se zvezde mu zbirajo v čast, na zemlji pa v mrak se izgublja pošast.

Rojena je svetu pomoč in pravica, po temnih puslinjah pa blodi krivicica; iz krepeljev ušel ji je zemeljski rod, obupno se zvija: »Pomagaj, Herodice!

»Tam v hlevcu je Dete kraljevo rojeno.« Herodežu reče krivicica strupeno: »Tvoj prestol se mije — prisrki mu smrti! Herod je poslušal peklenški našt.

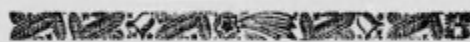
Izdal je povelje — umirajo žrtve... Morilec pa živ je zapisan med mrtve; razpada in gnije mu živo telo, na begu pa Dete varuje nebo.

Krivicica pa spet se odpravi na pot in kliče: »Izdaj jim ga, moj lskarjotke! Plačilo obeta mu v arebru in zlatu. — »Krivično ga sodi! Šepeče Pilatu.

In Judom naroča: »Stežite mu križi! Tako bo zaprla spet pot v paradiz. Istebe naj kri mu iz srčne stranice — Pa glejte, ko sonce mu rana žari.

Oznanjajo angeli rajsko novice: »Zvečrta je svetu prinesel pravico.« — Krivicica pa išče si Judejev — bratov, hudebnih Heredov in plašnih Pilatov.

Limbaraki.

Curka iz Ljubljane. Veliko del so Rečičani in okoličani opravili zastonj, lomili in vozili kamenja, dovažali apno, opeko, cement, les, tesali tramove. Nujna kmetijska dela so opuščali in šli pomagat, da delo pri cerkvi ni zastalo. Za to novo cerkev sv. Antona, Slomškovega zavetnika, ki ji je 20. sept. mariborski stolni prošt blagoslovil temeljniki, so razni dobrotniki prispevali dolejš 60.000 Din, na kolikor je proračuneno zidarsko delo. Upamo, da se bo z božjo pomočjo drugo leto delo veselo nadaljevalo, da se bo številni blazni dobrotnikov in dobrotnice množilo, dokler se dolgoletna želja Rečičanov po božjem hramu ne izpolni.

St. Jurij pod Kumom. Dalje časa še ni bilo poročila od nas, zato naj današnje poročilo nekoliko nazaj. Občni zbor Prosvetnega društva je bil ob polni dvorani, katero je napolnila zlasti mladina in tako pokazala, kako živi v njej veselje do izobrazbe. Kmetje gospodarji so se z veliko vneemo oklenili! Kmečke zveze v pripravljanju, kako potrebne je danes, da je tudi kmet organiziran. Dobro je bil obiskan občni zbor in do malega so se val kmetje vpleali kot člani. — Proslavili smo tudi 8. december. Zjutraj je zlasti mladina napolnila cerkev in pristopila k obhajilu. Popoldne pa je bil slovesen sprejem v dekliško kongregacijo. Ob tej priliki je bilo že 30 deklet sprejetih. Tako je kongregacija najlepše proslavila 30 letnico in poživila ter podvojila svoje vrste, kar bo rodilo trajna sadove in uspehe. Dramatični odsek, ki se je ustanovil na obnem zboru Prosv. društva, bo pa o božiču nastopil z igro »Mir ljudem na zemlji«. Vsebinske igre je lepa, zlasti konec, ki se odigra v božični noči. Upriporjena bo po polnočnici, novitve bo na dan sv. Stefana po 10. maši. — Blizu se novo leto. Treba bo obnoviti naročnino za »Domoljubac«. Ker »Domoljubac« prinaša tako poučne in nujno potrebne članke o vsem, kar mora danes zlasti kmet vedeti, zato naj bi ga v nobeni kmečki hiši ne manjkalo.

Raka pri Krikem. Da je »nepridiprav«, ki ga nazivljajo »stakarski škrat«, v zadnjem dopisu spremeni Grmulje v Guncelj, so čitatelji menda opazili? — Minulo nedeljo je dala občinstvu nekaj razvedrila igra: »Črnošolec«. — Vesele božične praznike si znael želijo v teh dneh. Domoljub pa naj poneso božične pozdrave tudi onim, ki ga bodo praznovali v tujini. Marsikako vest od nas je tekom leta »Domoljub« priobčil, pa upajmo, da bo tudi v bodoče radevolje odstopil pralorček, da bomo pokramljali o dogodkih, ki jim gremo z novim letom naproti. Kakšni bodo, ne vemo. Dal

Bog, da bi bili veseli! Mi pa bomo »Domoljubac« estali zvesti in mu za njegov 50-letni jubilej pridobili še novih naročnikov. Naj se po listu, ki ga najdete na mizi, lahko sodi družina! — Vesel bodi!

St. Jernej. Kakor vsako leto, bomo tudi letos slovesno praznovali žegnanje pri Sv. Stefanu v Dol. Stari vasi, s tradicionalnim sprevedom konjenikov iz St. Jerneja k podružnici sv. Stefana. Naj ne zamre med nami prelepi običaj, da tudi svojo živino izročimo božjemu varstvu. Konjeniki gredo iz St. Jerneja okrog 9. Na čelu jardi sveda »general« šentjernejskih konjenikov. Sodelovala bo tudi cerkvena godba na pihala. V Stari vasi se razvrtijo konjeniki pred cerkvijo, kjer je pred sv. mašo blagoslov živine nato pa blagoslov soli za živali. Vabimo vse častilce sv. Stefana od blizu in daleč, pridite, boste videli, kako bo lepo!

Iz naših društev

Bresovica pri Ljubljani. Naša fara je že popolnoma predmestna. Ima že tudi predmestne znake; delavstva je vedno več, versko življenje ne raste, če celo ne pada; širi pa se šol, kakor po drugih predmestnih krajih, komunizem. Med nami je nekaj komunističnih agitatorjev, ki hočejo voditi in razburjati vse farane. Hočemo se jim postaviti v bran. Še je čas, samo ne čakajmo! Da bo pa naš boj proti komunizmu uspešen, se moramo semantiti s njim. Zato je naša dolžnost, da se v nedeljo 27. decembra udeležimo vsi predavanja, ki bo v kat. domu ob 3. popoldne. Iz Ljubljane pride dober poznavatelj komunizma Frane Gabrovšek, ravnatelj Zadrudne zveze. Razložil nam bo, kaj je komunizem, kako se moramo braniti proti in bo s skiptičnimi slikami pokazal tako zveni komunistični »raj«, ki sedaj vlada v Španiji. Vse predavanje bo spremljalo okoli 100 skiptičnih slik iz Rusije in iz bojev, ki divjajo v Španiji. Zato vsi v nedeljo k predavanju. Vaša dolžnost je, da se ga gotovo udeležite!

Mengoš. V času, ko so naše duše polne božičnega veselja in miru, hočejo tudi na zunaj pokazati to razpoloženje v besedi in dejanju. To se zgodi najlepše na odru. In še kdaj, gotovo za božični čas spada na oder naših fara igra, ki je v ozki zvezi s dogodki cerkvenega leta, ki je tolmač čustva faranov, a obenem tudi uredstvo, da se to razpoloženje dvigne in ohrani. Za to je zelo primeren delo: »Kralj s bebec«, ki ga je spisal g. Gregorin. Na lep način pokaže dogodke iz časov rojstva našega Odrešenika. Predstave bodo 23. dec., 1. jan. in 3. jan. za šolsko mladino. Začetek vedno ob pol 4 popoldne. Sodeluje nad 60 igralcev in tudi fanfara domače mengeške godbe. Oder je za to priliko popolnoma na novo opremljen. Med igro bo petje ljudskih pesmi. Predstave so nastavljene tako, da bodo lahko okoličani od drugod se udeležili. Vsi, ki bi radi videli nazorno pokazan boj Rima in Jeruzalema v tistem času, vsi ki bi radi videli lepe božične dogodke bethlehemske polan in hlevčka žive naslikane na odru, pridite, da bo vaše božično veselje še večje!

Gerje. Naše prosvetno društvo je igralo dne 22. nov. in 13. dec. zgodovinsko ljudsko igro: »Zaklad v Radovnici. Igra je petdejanjska in jo je spisal domačin, mlad fant, ključavničarski pomočnik Jan Maki, ki je igro tudi sam režiral in prav dobro igral glavno vlogo. Tudi drugi igralci so izvrstno rešili svoje vloge. Mlademu avtorju želimo na tem potu še mnogo uspeha. Sopek, ki mu ga je poklonil društveni odbor, naj ne bo zadnji. — Na Stefanovo pa bo naše društvo igralo vojno dramo: »Čez deset let«. — Vsi vlijudno vabljeni!

Sv. Jakob ob Savi. Kat. prosvetno društvo bo priredilo v četrtek, 31. dec. ob 8: Silvestrov večer z zelo bogatim sporedom. Naznanjamo, da se igra »Babilon« na novega leta dan ponovi ob 3. popoldne. K veselemu razvedrilu vas vabimo v obilnem številu. Bog živi!

Sv. Helena. Slov. kat. izobraževalno društvo pri Sv. Heleni vpripori v nedeljo, 27. dec. ob 3 popoldne burko »Utopljenec«. Vsi vlijudno vabljeni.

Sv. Jurij pod Kumom. Prosvetno društvo uprizaro po polnočnici igro: »Mir ljudem na zemlji« in jo ponovi na dan sv. Stefana po 10. maši. Metilka. Nedavno smo imeli ustanovni občni zbor Prosvetnega društva. Navzočih je bilo 50 članov. Društvo je bilo pod Maruščevim režimom razpuščeno in se je ponovna ustanovitev zavlekla.

Za predsednika je bil izvoljen ban. svetnik gosp. Jože Nemanič, za podpredsednika kaplan p. Leon, za tajnika Stjepan Anton, za blaginjske Urh Ivan. Vabimo vse dobre in krščanske misleče ljudi, posebno pa fante in dekleta, da pristopijo v društvo. Za fante so sestanki vsak četrtek zvečer v dvorani hranilnice. Naj bi to prosvetno društvo združilo vse fante naše šolnice pod svoje okrilje.

Ljudskim odrom priporočamo dve novi igrari: »Zagorski zvonočnici« in »Ziv pokopanc«. Pošilja: Kuhar Tona, Reteče 20, p. Skofja Loka.

Sestre. Prosvetno društvo uprizaro dne 23. dec. ob 8. popoldne vojno dramo »Veste« v 4 dejanjih. Pred igrjo in med odmori lahka božična glasba.

Artiste. Za božične praznike se odpre knjižnica Prosvetnega društva, ki bo zelo izpopolnjena s novimi in zanimivimi knjigami, ki bodo razveseljevale za božične praznike in dolge zimске večere. — Marijin vrtec uprizaro v nedeljo, dne 27. t. m. in v nedeljo, dne 3. januarja ob 8. popoldne v narodni šoli »Petrčkove roščice« sajnet, igrjo v 4 dejanjih. Vsi praječi mladinci ujudno vabljene.

Gameljane. Prosvetno društvo »Zorac« priredijo za božične praznike v nedeljo, 27. decembra ob pol 4 popoldne in ob 7 zvečer pevsko Akademijo v šmarinem. Na sporedu je »Mlada Brezica«, igrja iz leta 1472, ko so Turki ropali po Gorenjskem. Pred spevoigro zapoje naš pevski zbor vesele in pol narodnih pesmi. Ker so te vrste priredilve zelo redke, ne zamudite ugodne prilike in napolnite dvorano do zadnjega kotička. Ne bo vam žal!

Ježica. V društvenem domu bo na praznik sv. Stefana uprizorjena narodna igrja »Višarska polenac«, katero je spisal Narte Velikonja. Igrali jo bodo člani igralske družine šentpeškega prosvetnega društva iz Ljubljane. Pri premieri pred tednom dni je igrja žela zelo velik uspeh. Kritika v »Slovenec« je bila zelo pohvalna in pravi, da bo to izvirno delo moralo priti tudi na oder ljubljanske drame. Prepričani smo, da bo isti, če ne še večji uspeh dosežen na Ježici in zato vse ujudno vabimo. Začetek ob 15 popoldne.

Kovite nad Logatecem. Kat. prosvetno društvo uprizaro na dan sv. Stefana in v nedeljo 27. dec. obkrat ob 8. popoldne, božično legendo v treh zgodbah »Trije kraljici«.

Preska. Prosvetno društvo pripravlja za dneve po novem letu božično igrjo »Gobavi vitez«, ki jo je spisal pisatelj Meško. Ker je režija igrje v najbolj-kih rokah, vemo, da bo natančno naštirana. Kakor drugod, kjer se ta božični misterij uprizaro, se tudi naše ljudstvo za to igrjo zelo zanima in jo nestrno pričakuje. — Tudi fantovski odsek se dobro razvija in zelo vneto deluje. — Dne 11. 12. in 13. januarja prih. leta bo v prosvetnem društvu kmetijski tečaj. Predavali bodo kmet. strokovnjaki o splošnem gospodarstvu, živinoreji in zadružništvu. Začetek bo tečaj vsak dan ob 8. zvečer. Člane kmetovalce in prijatelje še vnaprej opozarja odbor društva na ta tečaj.

Nova Gselica. Prosveta »Grič« uprizaro lepo božično igrjo v svojem domu dne 24. dec. ob 8. zvečer. Igrja nam predstavlja poštno in vvesto ljubezen, ki premaga vse, tudi trdosrčnega očeta. Igrja je prav primerna našemu času, zato nas obiščite prav vsi.

Režiserki in maskerki tečaj. Zveze ljudskih odrov se bo začel 4. januarja ob 9. popoldne v Vajenskem domu v Ljubljani. Ta dan je na sporedu predavanje o siovenakem jeziku s ozirom na odrosko izgovarjavo, praktični nasveti za inucenacijo in šminkanje. Na sporedu je še teoretično in praktično o govornem zboru, režija realistične in duhovne igrje in teoretično o režiji. Tečaj se bo zaključil 6. januarja popoldne. Vsakodnevna preiskrba (hrana in prenočnica) znaša 20 Din. Podrobnosti navodila bomo še objavili pravočasno v časopisih. Prijave sprejema Prosvetna zveza, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7a-1.

n Gospodinjki tečaj. Dne 10. januarja 1939 se prične v gospodinjki šoli v Ponikvah nov gospodinjki tečaj, ki bo trajal tri mesece. Za stanovanje in vso oskrbo se plača 800 din mesečno. Bolnike potrebne si vsaka sama preskrbi pri vodstvu tečaja. Dekleta, poljite prošnje za sprejem vsaj do 1. januarja 1939 na gospodinjko šolo v Ponikvah, p. Videm-Dobropolje, kjer se dobijo tudi vsa potrebna navodila in polasnila. —

V VSAKO HISO »DOMOLJUB«!

Božična voščila

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO ZELE TAKO ČITATELJEM »DOMOLJUBA«, KAKOR TUDI VSEM DOMACIM, PRIJATELJEM IN ZNANCEM:

Moers-Meerbeck. Zveza jugoslovanskih in katoliških narodnih društev v Nemčiji, želi vsem svojim članom in članicam, odbornikom, duhovnim voditeljem, zastopstvu kraljevine Jugoslavije v Düsseldorfu, ter vsem bralcem »Domoljuba« v domovini in širni tujini: blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto.

Gojenci Banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu: Cerin Franc, Maribor: Drašar Janez, Nanovec pri Komendi: Hofferle Andrej, Poljane pri Toplicah: Hočvar Tona, Lese pri Krki: Hutar Alojzij, Rožni dol pri Semiču: Jakljevič Franc, Lokvica pri Metliki: Jeglič Jernej, Podbrzeje pri Kranju: Jenko Jožef, Vodice nad Ljubljano: Jerič Stanko, Skočjan pri Krškem: Jager Jane, Kolovrat pri Izlakah: Jordan Alojzij, Zameško pri Krškem: Klinc Milan, Zdenska vas pri Dobrem polju: Klopčič Stefan, Čemšenik pri Trojanah: Lap Martin, Bistrica pri Krškem: Mastinšek Milko, Laporje pri Stov. Bistrici: Mežan Fran,

Knežja vas pri Trebnjem: Miholič Stefan, Kobilje pri Dol. Lendavi: Mrgole Jožef, Telče pri Skočjanu: Novak Jože, Radeč Loka pri Zid. mostu: Paldan Alojzij, Vutja vas pri Ljutomeru: Pavlin Ivan, Družinska vas pri Novem mestu: Plet Martin, Vranovič pri Črnomlju: Rožman Anton, Mengeš: Strle Franc, Osrednek nad Čerknico: Strmole Miha, Vir pri Stični: Šiberlj Janez, Visoko pri Kranju: Schweiger Jože, Črnomelj: Teraš Janko, Boštanj pri Sevnici: Franc Uršič, Maloše pri Beljaku: Vrtačnik Jože, Viš pri Ljubljani, in Zvab Alojzij, Dragonja vas pri Črnomlju.

Slovenski fante 2. pešpolka na Sušaku: Košir Ivan, Gora nad Sodražico: Podbragar Karel, Prapreče pri Vranskem: Reberšek Stanko, Vransko: Pakiš Matija, Ravne: Hiti Matija, Ravnik: Ule Ivan, Lož: Panter Stanislav, Prezid: Zaloker Al., Likovč pri Cvelbar Franc, vai iz Novega mesta: Derša Franc, Gomilsko, Ludvik Gregorič, Nadleske: Grdin Milan, Cateš: Podlogar Alojz, Logarje: Kastelic Ignac, Gornje Prapreče: Koren Franc, Martinja vas: Rupnik Franc in Kovačič Vladimir, Hotoderšica: Trčak Andrej, Horjul in Prijatelj Franc, Sodražica.

Slovenski fante 7. pešpolka v Sombornu: Površ Franc, Dobrava: Dvornik Jože, Skopice, Zuliš Anton, Vratno pri St. Jerneju: Kuhar Miha, Siojanski vrh: Tomič Leopold, Globokice: Cvelbar Janez, Ostrog pri St. Jerneju: Zajec Franc, Velika

Loka: Zagar Martin, St. Jernej: Zlobko Marjan, Cerklje: Vršac Ivan, Elzeljako: Cvetko Edvard, Brežice: Kovačič Anton, St. Jernej: Pišek Janez, Brod pri Sv. Križu: Kokalj Alojz, Kraka vas: Fabinc Franc, Globoko in Jakšek Jože, Brežice.

Slovenski fante pri 9. pešpolku v Srbiji: Smrkolj Franc, Ribče pri Moravčah: Bršan Anton, Drage pri Višnji gori: Skufca Loka, Alojz Samsa, Ivan Košmerlj iz Retij in Alojz Kordiš iz Travnika pri Loškem potoku.

Slovenski fante, zaposleni v hrvatskih gozdovih pri Karlovcu: Košir Karel, Slavec Franc, Lavriš Alojz, Ivan Turk, Janez Turk, Košir Rudolf, Košir Anton in Košir Franc, vai iz Retij pri Loškem potoku.

Slovenca v L'Hospital Moselle, Francija: Orežnik Jakob, Svibno, in Kamnik Jože, Celje.

Slovenski fante 30. pešpolka v Prizrenu: Kastelic Janez, Sad: Zupančič Anton, Pristava: Joraj Jožef, Vel. Gaber: Tratar Anton, Kapla vas: Borštnar Alojzij, Tržičke: Pečnik Jožef, Kamenca: Resnik Ivan, Rogazice: Cimperman Anton, Telče: Repovž Franc, Videm: Jurica Alojzij, Jablanica: Medvešek Franc, Javorje: Zakrajšek Ignac, Vesela gora: Završek Franc, Luče: Medved Franc, Zagorje: Martinčič Jožef, Illova: Liberšan Fr., Stara Bučka: Zupančič Anton, Vel. Dobrava: Prestor Iv., Cirkuše, in Berčon Franc, Obolno.

Slovenski fante granitariji 58. čete v Caribrodu: Ograjšek Ivan, Velenje: Žuraj Franc, Loka pri Zusnu, Turšič Simon, Krško: Verbek Ivan, Slov. Bistrica, in Valonti Franc, Planina pri Raketu.

Slovenski fante 7. artilj. polka v Nevesinju v Hercegovini: Juhant Franc, Moste: Verlič Alojzij, Smlednik: Černe Franc in Suble Ivan, Zg. Pirniče: Ogršar Franc, Medvode: Ivan Černe, Mirna: Ivan Škrjanc, Zellinje: Jože Sever, Vel. Planina, Anton Slak, Podlipa: Prestor Ivan, Zg. Koseze: Mekinda Karel, Borovnica: Ivan Intihar, Kamnik, Modie Jože, Matena: Močnik Anton, Zg. Brnik, Ivan Lukanič, Sora: Lešnik Anton, Medvode: Dimnik Iv., Studenec: Golob Josip, Mirna: Zagar Karel, Jablan: Jenko Janez, Skofja Loka: Kozamernik Jernej, Dobrava: Andrejčič Janez, Dol. Mok. polje: Šurla Alojzij, Zg. Lakovnice: Mikec Janez, Krkka: Križman Martin, Staje: Volf Franc, Podplanina: Strajnar Franc, Selo: Kravcar Rafael, Trebnje: Ramie Andrej, Dobrova: Rihtaršič Ivan, Zgor. Otok: Smolič Ivan, Korito: Šober Jože, Lože: Janez Josip, Srednja vas: Epif Franc, Vrbovec: Kump Josip, D. Bukova gora: Fink Jože, Beli kamen: Fr. Škarja, Senožeti: Filip Jože in Šubelj Stanislav, Domžale.

Slovenski topniške oficirske šole v Sarajevu: kapetan I. razr. Anton Cerar, Moravče: narednik Alojz Klopčič, Kokošnje pri Moravčah: Ernest Janoš, Domžale: Alojz Starič, Novo mesto: Jelen Stanko, Metlika: Škrubej Jernej, Trbovlje: Petrič Josip, Celje: podnarednika Ivan in Alojz Kranjo iz Novega mesta, in Skrabar Ivan, Kamnik.

Slovenski fante 5. pešpolka v Valjevu: Ant. Stergar, Franc Benedek, Franc Abram, Edvard Mikuljan, Anton Štifter, Krenk Jože, Novljan Fr., Jarkovič Jože, Turšič Alojz, Dorenec Martin, Hribar Ivan, Breznikar Anton, Podvrtnik Franc, Sevnikar Franc in Pevec Jože.

Slovenec v II. planinskem polku v Delnicah: Artač Pavle, Borovnica: Meden Franc, Topol: Erbežnik Kristijan, Javorniki rovi: Hrovatin Ivan, Laze: Dejak Ivan, Rakitnica: Levatek Ignac, Dol. vasa: Jakšič Ivan, Fara: Zupančič Anton, Sadija vas: Rupnik Franc, Hotoderšica: Klavžar Iv., Dol. Logatec: Zore Stefan, Gabrje: Zamernik Anton, Luče: Knap Janez, Mahneti: Intihar Alojz, Ulaka: Obreza Ivan, Stična: Jeriček Alojz, Novo mesto: Skolj Alojz, Trebnje: Mule Franc, Otok: Martin Hren, Grosuplje: Možina Stanko, Ziri: Lavriš Lud., Loški potok: Kovačič Franc, Uzmanec: Pevec Jože, St. Vid: Petrič Alojz, Černec, in Lekšan Jože, Klanec.

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Kmetje! Vaša stanovska organizacija je Kmečka zveza. Ali ste že videli potrebo njene ustanovitve vsi? Mnogo je med vami še takih, ki čakajo, kaj bo dobrega prinesla. Nekateri z nezaupanjem gledajo nanjo, misleč, da je rešitev skoro nemogoča, najmanj pa, da bi mogla to do-
seči Kmečka zveza. Napačno je to mišljenje in gotovo osnovno samo pri mladenčih, ki se bojijo dela in ki so se že poslovali v duhu od svoje domačije. Težko je res, celo zelo težko, vendar enkrat je treba nastopiti, če hočemo izvajati svoje pravice. Predpogoj uspešnega nastopanja pa je močna stanovska organizacija, ki bo mogla svoje utemeljene predloge podpreti tudi s številčno izraženimi željami. Vsi vemo, da se danes slabo godi kmetu, vemo pa tudi, da je kmet to vdanu prenasel in se le sem pa tja kdo oglašil in prosil pomoči. Povsem razumljivo, da ni bil skoro nihče uslušan, ker je izvenlo kot osebno prizadetje, ki je pa velikokrat neupravičeno. Če hočemo rešiti kmeta težavnega položaja, moramo skupno nastopiti in gotovo bomo upoštevani. Stanovske zavesti manjka še našemu kmetu, ne zaveda se povsem še, kaj v današnjih časih pomeni organizacija. Odkrito moramo sicer priznati, da je precej boljše kot je bilo še pred kratkim, vendar pravega in odločnega dela pogrešamo.

Mlada je še naša organizacija, pa je vendar kljub vsem okoliščinam, ki smo jih omenili zgoraj, še močno popolna. Vse podoželje je več ali manj pravilno pristihnilo klicu njenih ustanoviteljev, zraslih iz njihovih vrst in oklenilo se je svoje organizacije, pozdravljajoč njen namen in program. Komur ni bilo mar niti toliko, da bi pogledal in poizvedel, kaj naša organizacija hoče, je seveda ostal še do danes izven nje. Dolgo ne bo ostal, zakaj prišlo bo kot poročamo to o belgijski Kmečki zvezi, »da tamkajšnjemu kmečkemu človeku sploh ni obstanka zunaj Kmečke zveze, ker dan na dan čuti na lastni koži, da nikamor ne more, dokler ni njen član. Počasi se bo naša Kmečka zveza tako razrasla, da bo imela vpliv kot v Belgiji, vendar zavisi ta moč od kmetov samih, s kakšno vneto bodo v njej delali in v kolikšnem številu bodo v njo pristopali. Zares ni zadosti, da je samo veliko število članov, če niso delavni hkrati. V čem to delo obstoji, smo že večkrat omenili v okrožnicah in to ponavljamo povsod.

Za božične praznike priporočamo vsem kmetom, da razmišljajo o najuspešnejšem delu v organizaciji Kmečke zveze, da se pripravijo na tečaje in da poiščejo tudi one mladenče, ki od daleč gledajo njihovo delo. Navdušenja je treba vliti v njih, razložiti jim pomen in potrebo stanovske organizacije, kot izraza stanovske zavesti in malokateri bo še vtrajal in ne hotel biti njen član. Ne strahajte se tega dela, zakaj upoštevati morate, da niso vsi za vsako stvar enako navdušeni, da so pa dostopni za iskreno tolačenje ideje, ki je njim samim v prid. V tej želji vložimo vsem svojim članom vesele božične praznike in mnogo božičnega blagoslova pri njihovem delu v Kmečki zvezi.

V začetku tega meseca smo razposlali vsem krajevnim Kmečkim zvezam poleg okrožnice tudi vprašalno pismo, katero naj bi izpolnili in poslali glavnemu odboru do konca decembra. Do sedaj še ni veliko krajevnih edinic teh vprašalnih poslalo. Poudarjamo, da podatke iz njih zelo potrebujemo, ker hočemo napraviti točen seznam vsega kmečkega udejstvovanja in dela pri krajevnih organizacijah. Dejali smo, da bomo mogli samo na ta način imeti vedno opek stik s svojimi edinicami in da bomo informirani o vsem, kar kmeta teži. Z vsakomesečnimi vprašalnimi polnimi je to najpriljubnejše, ker ne nalaga posebnega dela. Na seji, ki jo Ital mora imeti vsaka krajevna Kmečka zveza vsak mesec, se prebrata o vprašanih in nato izpolni obrazec. Po hitro naj torej zakasneli odbori in nam čimprej pošljejo te pole.

Kmečke zbornice. Uresničenje želje kmečkoga ljudstva po svojem stanovskem zastopstvu je vsak dan bližja. Pred kratkim smo dobili v vlogi zadnji osnutek uredbe o kmečkih zbornicah, ki sicer ne odgovarja povsem razmeram našega

kmeta, vendar upamo, da bodo naši predlogi, ki smo jih stavili kot spremembo, upoštevani. Tudi v tem oziru bo imela Kmečka zveza še mnogo dela, zakaj priprave za organizacijo zbornice ne bodo majhne. Čim popolnejše bo naša organizacija izpeljana do takrat, tem boljše si bo uredila svoje zastopstvo. Mislite že sedaj na to in podvizajte se.

Tudi nabava koledarja Kmečke zveze spada v dolžnost člana Kmečke zveze. Vemo, da primanjkuje denarja vsespovod, vemo pa tudi, da se zavravlja velikokrat brez potrebe in za nevredne stvari. Ali ni to že velika propaganda, če ima vsak član tudi koledar svoje organizacije? Saj je to njegova legitimacija in prikojena tako, da jo lahko uporablja povsod in za vsako priliko. Poleg tega pa je v ceni, katero daste za njega vsebovana tudi članarina za glavni odbor, katere letos drugače nismo pobirali. Poskrbite, da boste imeli vsaj vsi člani koledar, priporočite ga pa tudi onim, ki zaenkrat še niso naši člani.

★

»Slovenski mlekarški list«. Zveza mlekarških zadrug v Ljubljani prosi vse, ki so prejeli prvo

P I S A N O P O L J E

Nekaj, kar ne vedo vsi: da ima Avstralijsa kljub svoji razsežnosti prostora za največ 20 milijonov prebivalcev, ker je velik del avstralskega ozemlja neobitljiv; da so že stari Egipčani poznali in študirali sladkorno bolezen; da je v Zedinjenih državah Amerike najmanj šest delujočih ognjenikov, čeprav se navadno imenuje samo eden, Mount Lassen.

Pri advokatu. Koliko sem vam dolžen za dober nasvet, g. doktor? — 300 Din. — Oprostite, ali ni to malo preveč? Saj sem bil pri vas samo pet minut. — Kaj pa dve uri, ki ste ju prebili v čakalnici?

Moderna slika. Svojo najnovejšo sliko bi rad podaril kakšnemu zavodu. Kateraga bi mi priporočili? — Podari jo zavodu slepcev.

Ne more se prijaviti. Pojdite delat, nikar ne beračite. — Gospod, saj bi delal, pa ni nikjer dela. — Kdo pravi, da ga ni? Baš čitam tu v novinah, da sprejemajo v službo ljudi obeh spolov. — Da, toda jaz sem samo možki.

»Izobražena« gospa. Milostiva, ali ste že čitali mojo knjigo: Francoska revolucija? vpraša učenjak soprogo bogataša, pri katerem je povabljen. — Kaj, to je knjiga? Pa sem mislila, da se je to res zgodilo!

Pasja čistokrvnost. Hitlerjeva Nemčija se tako zavzema za pristno arijsko kri, da je kmetijsko ministertvo naročilo ravnateljstvu berlinskega socialnega muzeja, prof. Hiltzheimerju, naj ugotovi »pristno nemško« pasjo plemena, ki so živali na nemškem ozemlju od najstarejše dobe. Prof. Hiltzheimer je odredil razkopavanja na področju nekaterih starih nemških gradov in našel veliko število okostnjakov ter celo posušeni mušji. Zdaj je objavil poročilo o »zajamčeno nemški pasji rasi« ter poznejših tujih vplivih, ki so kvarili pristno domačo pasjo kri. Za plemenite »pasje Arije« so proglašene danske doge, nekoč Bismarkova priljubljena pasma, in kratkodlaki foksterrierji, ki so zdaj v modi. Na pasjem pokopališču iz II. stol. po Kr., blizu kraja Linau, je našel raziskovalec tudi veliko ostankov jaz-

število »Slovenskega mlekarškega lista«, da isto ne vračajo, ker jim je bila poslana na ogled. Tiste, ki so prejeli po več izvodov, prosimo, da jih porazidele med znanee in prijatelje, katere poznajo kot napredne kmetovalce, oz. dobre zadrugarje. »Slovenski mlekarški list« sa naroča pri Zvezi mlekarških zadrug v Ljubljani, Selenburgova 7. II., in stane celoletno prejemnik na »skupni naslov (najmanj 10 naročnikov) 12 din, prejemnik na lastni naslov pa 18 din. Kdor želi list na ogled, naj sporoči po dopisnici na zgoraj navedeni naslov.

n Zborovanja mlekarških zadrug. Zveza mlekarških zadrug v Ljubljani priredi ob božičnih praznikih zadruga propagandna zborovanja pri sledečih mlekar. združenjih: Na Vrhniki: na praznik sv. Stefana po prvi maši v Rokodelskem domu. Doi. Logatec: Na praznik sv. Stefana v Prosvetnem domu ob 10 popoldne. Gorenji Logatec: isti dan ob 2 popoldne v šoli. Hotarije: V nedeljo, dne 27. decembra po prvi maši v Društvenem domu na Trati. Sovodnji: isti dan ob 2 popoldne. Kraj zborovanja bo objavljen z oklocom pred cerkvijo. Ziri: isti dan ob pol 8 zvečer; kraj zborovanja bo razglašen pred cerkvijo. Na vseh zborovanjih govori g. Benko Ivan, banovski strok. uradnik za mlekarstvo in tajnik Zveze mlekarških zadrug, predvsem o pomenu in namenu »Slovenskega mlekarškega lista« ter o načrtih, ki jih ima Zveza mlekarških zadrug glede pospeševanja mlekarstva.

bečarjev, ki so s tem povišani v čistokrvne arije. Stara igralka. »Kako sem ti bilo všeč v vlogi cveličarke? Mladostne vloge mi najbolj pristojne. — Bila si tako mlada, da te sploh nisem spoznal.«

Skromnost kakšnega človeka raste z njegovim pomenom. Samo resnična velikost priznava lastno neznanost. Velike se delajo pred vsem brezpomembni prilikavci.

Dolgi ljudje imajo običajno nekaj višji krvni pritisk nego majhni.

Dežela, kjer ni prehlada. Admiral Byrd je imel nedavno v ameriškem San Franciscu govor, in je omenil, da je Antarktika, namreč kraji okrog južnega tečaja dežela, kjer se človek ne more naleziti prehlada, in Byrd to ve, zakaj preživel je v tistih krajih več dolgih mesecev. V mrazu 80 stopinj pod ničlo, zmrazno, pravi, vsi bacili. Možno pa je, da se te bacile s seboj prinese na nekemu članu njegove ekspedicije se je pripetilo, da si je nalezil prehlad, ko je odprl neki zaboj.

Konservirana kri. Profesorja Pieroni z vseučilišča v italijanski Parmi in Forti z vseučilišča v Modeni sta izumila postopek, po katerem je mogoče ohraniti človeško kri nekaj časa nespremenjeno in tekočo. Klinike in bolnišnice bodo tako lahko vedno razpolagale z neko rezervno krvjo za prenos. Konservirana kri ohrani popolnoma svoje lastnosti. Tako je bilo mogoče v Napoliju izvesti preliv a 350 kubičnimi centimetri krvi, ki so jo pripravili posebno za zdravilke, ki delujejo daleč od medicinskih središč.

Učinki vina. Oče: »Sin, sin! Kaj bo, če se ne odvadš pijančevanju?« — Sin dijaki: »Oče, le bodite brez skrbi! Glejte, dobro vino nareja dobro kri; dobra kri povzroča dobro voljo; dobra volja nam daje lepši misli; lepe misli nas navajajo do dobrih del in dobra dela nam pomagajo v nebesa.«

V restavraciji. Gost sedi že dve uri pri vrču piva, kočno pa vpraša: — Natakari ali imate kakšno čtivo? — Morda bi vam lahko postregel z je diinim listom, gospod.

IVAN ROZINA (preje) Orient' trgovina barv in lakov, Ljubljana

Velika izbira komičnih in oljnatih barv, šolajih, študijah in umetniških barv. Firneži, laki, steklaraki in mizarski klet, belak, spirit donat, lučila »Artic«, tuši, paste le ter sploh vse stikarske in plekarske potrebščine. Velika zaloga vseh vrst vodne svežega maza. Najnižje cene in najboljša posrežba.

PRODAJALNA TYRŠEVA (DUNAJSKA) CESTA 14 poleg trgovine Schneider & Verovšek

Ljudska Samopomoč

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Grajski trg 7-1

poverteljstvo: Ljubljana, Tyrševa c. 33

naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu novembru 1936.

Bela Marija, prevz., Strmec p. Sv. Urban p. Ptuj
Kerner Apolonija, prevz., Sp. Hajdina p. Ptuj
Lipold Ivan, prevzlikar, Mozirje
Čukala Julijana, prevzlikarica, Gomilsko
Maček Marijeta, posestnica, Dol. Logatec
Trošt Franjo, posestnik, Vevče
Pušnik Franc, prevz., Smarno pri Slovenjgradcu
Grobaček Ignac, strojevodja drž. žel. v p., Maribor
Umek Ana, prevzlikarica, Pečica p. Podravske
Klementiš Anton, posestnik, Poštena vas p. Cerkija
Weitz Franc, viš. davčni ofic. v p., Celje
Gros Alojzija, prevz., Zg. Petelinjek p. Bianca
Krošl Jurij, železničar v p., Maribor-Krčevina
Gregorič Marija, prevz., Ambrus p. Zagradec
Grabar Julijana, prevzlikarica, Slapinci
Videmšek Marija, žena sodnega nadsojca, Celje
Zelenko Simon, prevzlikar, Kicar p. Ptuj
Gojšek Anton, pos., Sv. Mihael p. Smarje pri Jelšah
Strajnsak Ludvik, železničar v pokoju, Maribor
Trinlet Josip, žel. delavec v pokoju, Studenci
Knaflit Jurij, čevljarški pomočnik, Maribor
Pukl Terezija, prevzlikarica, Zg. Hoče
Trudenjak Neža, posestnica, Grabonški vrh
Krajnc Marija, posestnica, Vičava p. Ptuj
Kozelnik Julijana, prevzlikarica, Sv. Vid p. Vuzenica
Zagore Jožef, posestnik, Ojstro p. Trbovlje
Pernovšek Justina, sopr. davč. upr. v p., Ljubljana
Schlick Julijana, žena žel. v p. Krško
Weisskopf Ivan, usnjarski pomočnik, Studenci
Souri Neža, prevzlikarica, Bistrica pri Limbušu
Blažič Matevž, mestni nadstražnik Slov. Bistrica
Karič Jožef, mizarški mojster, Maribor
Počivavšek Alojz, posestnik, Črnačevce
Grad Jakob, železničar v pokoju, Breg p. Celje
Poplaj Lucija, prevzlikarica, Slovenjgradec
Oberbauer Elizabeta, vpok. po del. kem. tov., Hrastnik
Lovrenček Janez, posestnik in gostilničar, Lemberg
Fak Avgustin, carinski revizor v pokoju, Maribor
Žnave Marija, pos. Selišče p. Sv. Jurij ob Ščavnici
Bauman Janez, posestnik, Sp. Gasterje
Menci Adolf, valčni mojster, Gaberje
Romih Ana, prevzlikarica, Reče p. Trbovlje
Buchmeister Janez, hvalalec, Ptuj
Detschman Agnes, vdova knzn. nadpaz. v p., Maribor

Po vseh umrlih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku:

Din 310.440

Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo.

Lepa dedščina. Sodnik: Obtoženec, kje ste pa dobili vse to vlomilsko orodje? — Po svojem dragem očetu sem ga podedoval, gospod sodnik.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem želi **blagoslovljene božične praznike in prev. srečno in zadovoljno novo leto** ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost

PIRC FRANJO

trgovina s mešanim blagom v Žužemberku.

Niš ne de. Ela je pa res neumna, da vzame jecliča. — To niš ne de, ko bosta poročena, bo moral itak molčati.

Vesela božične praznike in srečno novo leto želi vsem kmetovalcem in odjemalcem
Kotirjav valjeni mlit — Skofja Loka

DROBTINE

Godba »iz zraka«. Mnogokrat smo že čuli, da so človeški možgani podobni nekaki radio oddajni in sprejemni postaji. Kaj in koliko je na teh trditvah resničnega, bo morda pokazala bodočnost. Ni ravno dolgo temu, ko je angleški major in zdravnik Leonard Avery poročal o čudnem slučaju, ki ga je sam doživel. Major L. Avery se je v neki morišnici dalj časa razgovarjal z bolnikom, ki je zgedal in govoril popolnoma običajno. Edino, kar ga je ločilo iz družbe ostalih splošno navadnih ljudi, je bila njegova lasna trditve, da sliši večkrat tako »iz zraka« najrazličnejšo glasbo, tako dele oper, glasbene in pevke solo točke itd. Pemi, ki jih sliši, so v njemu nezavestnih jezikih. Od glasbe, ki jo je slišal, je mogel po posluhu zapeti par melodij in izkazalo se je, da so te melodije res že komponirane, da pa ni verjetno, da bi jih mogel bolnik poznati radi tega, ker jih je že kje slišal. Najzanimivejše je gotovo to, da se bolnik v ostalem obnaša popolnoma običajno in resno govori o teh svojih zaznankih. Major Avery sam ni imel časa, da bi se še nadalje bavil s tem zagonetnim slučajem, pač pa je opozoril znanstvenike, ki bodo sedaj skušali priti etvarj do dna. Možno je namreč dvojje: bolnik je lahko pretekan slepar, ki s svojim postopanjem skuša obrniti naše pozornost javnosti in iz tega nadalje kovati denar ali pa je pojav resničen in tedaj bo morala človeška znanost rešiti težko zagonetko o čudovitem delovanju človeškega ustrojstva. Kajti glasba, ki jo je slišal bolnik, je popolnoma podobna muzikalnim programom radio oddajnih postaj. Sprejema pa bolnik programe brez aparata, zadošča mu njegovo živčevje. Če se bo pojav rešil in pojasnil v tem smislu, potem moremo danes komaj slutiti posledice, ki jih bo imel.

Moč igralske strasti. Angleški kralj Jurij IV. je pred svojim 21. letom, ko je še bil prave vasiške, zaigral čez 800.000 funtov šterlingov in je prav zavoljo tega poročil kasneje tako nesrečno princeso Karolino, da je mogel plačati svoje dolgov. Prav tako strasten igralec je bil Viljem III., ki je pri eni partiji plačal 4000 funtov. — Henrik VIII. je bil tako strasten igralec, da je večkrat zastavil svoje carinarne in je baže enkrat pri igri zaigral celo akoviti zvon cerkve sv. Pavla. — Prav tak je bil tudi francoski kralj Henrik IV. Njegov kancler je moral vedno plačevati ogromne vsote, ki jih je kralj zaigral. — O raznih bogatih plemičih bi lahko napisali debele knjige, kako so izgubljali svoje lahko pridobljeno premoženje. — Mazarin je igral na smrtne postelji. Ker je bil tako slab, da ni mogel držati kart, mu jih je moral držati nekdo drugi. Neka starka je igrala s svojim nesprotnikom na bolniški postelji za svoje pogrebne stroške.

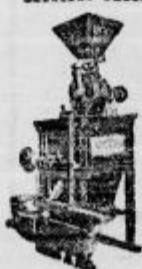
Niagarski slap se nadalje ruši. Trejtkrat tekom par let je izgubil znani ameriški Niagarski slap te dni del svoje skalnate planote. Točnato se je na kanadski strani odkrnil kos skalovja v toči kakih 200.000 ton in zgrmel v šumeče valovje v globini.

Zagovoril se je. — Vi gotovo mislite, da sem že zelo stara, je rekla devica. — Gospodična, nikakor ne, gotovo niste tako stara, kakor se zdite, — pardon, hotel sem reči, da se zdite mnogo mlajša, kakor ste v resnici.

Cerkev obsoja socialistično šolo. Katoliški cerkveni krogi v Mehiki so bili nedavno precej prese-nečeni, da niso državne oblasti nastopile proti njim zaradi ostrega pastirskega lista, ki ga je spisal nadškof Diaz. V listu se javno žigosla vladni vzgojni načrt in katoličani se svarijo, da store smrtni greh, ako dovolijo, da njih otroci obiskujejo šolo, v kateri se daje socialistična vzgoja.

Desetkrat premišli, kaj boš podpisal, ko pogodbe podpisuješ.

Imni kmetovalci in trgovci!

NABAVITE SI NOVOSTVARNI TRUS MILNE. So patentni nemški izdelki. Z mano bodete imeli vse svoje litne pri-delke doma. S tem si prihranite trpljenje, tito, čas in denar. Srešite Vam za določeno štita za krotanje šivalim, za mletje vsega sitnega srna v poljubno fino moko, kakor pšenici in poljubni grta. Za porom mlina zadostuje vaša moč ali mo-tor, ki Vam služi za pogon drugih gospodarskih strojev. — Vzamete se tudi hranilne knjišice v račun. Samoprodaja

Turnšek Stefan

poštni predal 66.
Ljubljana - Alšejeva 22.

HERSAN-CAJ

Vam pomaga, da zadobite zopet zdravje s pomočjo zdravilnih lastnosti bilja.

Ne bodite sam sebi sovražnik!

Bolezni pri meni in bolečine ob mesečnem perile (menstruaciji) ublaži HERSAN-CAJ.

Ali Vas ovira debelost?

Bi bili radi vitki? Tedaj uporabljajte HERSAN-CAJ

Zakaj trpite bolečine revmatizma in protina, ako to ni potrebno. HERSAN-CAJ je sredstvo, ki Vam more olajšati muke.

HERSAN-CAJ pomaga pri arteriosklerozi in hemoroidih (ziati žili).

Ali res še ne veste, da je HERSAN-CAJ dobro sredstvo pri obolenju želodca, jeter in ledvic.

HERSAN-CAJ se dobiva v izvršnih zavojih v vseh lekarnah.

Zahtevajte brezplačno brošuro in vzorec od:

»RADIOSAN«, Zagreb. Dukićaninova ulica šte. 1
Reg. št. 19354/33

Dobro je povedal. Radoveden sem, kaj bom videl na tvojem polletnem izpričevalu. — Vse je odvisno od tega, oče, ali ga boš gledal kot dobro-gled ali kot črnogled.

Brinje, rozine, slive in dalma-tinske fige oddaja po ugodni ceni trdka

Ivan Jelačin, Ljubljana, Aškerčeva 1

V šoli. Janezek, zakaj se pa smeješ? — Na nekaj sem mislil, gospod učitelj. — Zapomni si, da med mojim predavanjem ne smeš na nič misliti.

Pred sodiščem. Torej tepec je vam rekel obto-žene: Je to res? — Res, gospod sodnik.

SADJARJI

ne zamudite ugodne prilike!

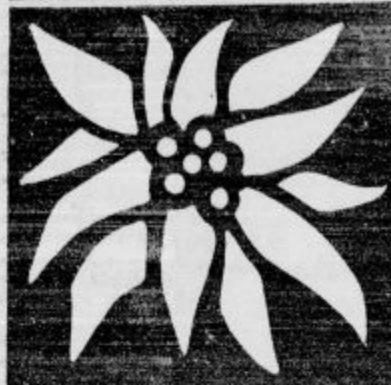
Zaradi opustitve drevesnice prodam več tisoč visoko- in nizkodebelnih ja-blanovih in hruskovih dreves za polovično ceno!

Samo, dokler traja zaloga!

IVAN SAVNIK, KRANJ

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

Težka zimsko hrana

in premalo gibanja sta v zimskem času često vzrok slabe prebave želodca, čestih omotič, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni se vsled mraza zopet izraziteje pojavijo: hemoroidi, motnje v želodcu, zaprtie, zastrupljenje, črevesna obolenja, splošno in prehitro debeljenje, glavobol, nespečnost, napetost telesa ter omotica. Posebno zrelejši in starejši osebe so tem nadlogam podvržene.

Planinka čaj-Bahovec čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje. Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj-Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v zaprtih in plombiranih zavitkih po Din 20[—], polovičnih paketih po Din 12[—] in poskusnih vrečkah po Din 3⁵⁰. Pišite po brezplačen vzoreček proizvajalcu: Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana, Kongresni trg 12. S. br. 29550-35.

Božično darilo

si nabavite ugodno in poceni v manufakturni trgovini

Oblačilnica za Slovenijo

Ljubljana, Turseva cesta 29
(Hiša Gospodarske zveze)

Državnim uradnikom nudimo blago tudi na mesečne obroke.

Do preklica si izberete blago deloma tudi na hranilne knjižice članic Zagružne zveze v Ljubljani.

Brinje, fige in slive

dobite v najboljši kakovosti v Javnih skladiščih v Ljubljani, Turseva, v obalnici, cesta št. 33, pri trdkci Fran Pogačnik d. s. o. z.

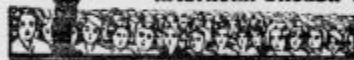

Ne samo čaj . . .

„Naš čaj“

je najboljša domača
zeliščna krepiča pijača.

NAŠ ČAJ dobite v špec. trgovinah.
KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

AL. PLANINŠEK, lastnik trg. agenture za bančne
in kreditne poste v Ljubljani, Beethovnova ul. 14/1.
Telefon 35-10.

Vam izposluje vnovčenje terjatev pri denarnih zavodih nakulantneje tako v gotovini.

Važno!

MESTNA HRANILNICA

Važno!

v Radovljici,

da obrestuje nove, vsak čas razpoložljive vloge po 3% letno, vezane vloge na 3 mesečno odpoved po 4%, na daljšo vezavo po dogovoru.

Za varnost vlog jamčita Mestna hranilnica v Radovljici in mestna občina radovljiška z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

DA SO NOVE VLOGE IZPLAČLJIVE NA VSA-
KOKRATNO ZAHTEVANJE VLAGATELJA, JAMČI
OSEBNO UPRAVNI ODBOR HRANILNICE.

Ne zametujte lahke prilike
za zaslužek!

Poslužite se prilike in računajte, da je
MESTNA HRANILNICA V RADOVLJICI
izplačala svojim vlagateljem že nad
16.000.000 — DIN NA OBRESTIH.

Mali oglasnik

Vseka drobna vrstica ali ne prostor večje za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plaš jo samo polovico ako kupujejo kmetijske potrebšline ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vnaprejšnjih in naroče.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Zimske suknje

suknjiče, Hubertuse, to-
plo perilo in vsa prak-
tična oblačila Vam nu-
di po reklamnih cenah
Presker, Sv. Petra c. 14.
Ljubljana.

Hlapca vernega za vsa
kmetijska dela s
surovimi. — Naslov v
uravni Domoljuba, pod
št. 18 355.

Svalinske kože kupu-
jen po
najvišji dnevni cen, ter
preznamen vsakovrst-
ne kože v stroje, je.
Usnjarna Babnik Franc
Vernek — Kresnice.

Kroinl tečaj za mo-
strove in
mojstra prireditelja v
Frankfurtu diplomira-
na strokovnjakinja. Si-
stem zelo lahke! Rešimo
in krojimo v normalni
velikosti, na vse mere.
po vseh modelih. Pri-
četek 15. januarja 1937.
— Modni salon Kurneli
Jožica, Zidovska ulica
št. 3/III, Ljubljana.

Med in vosk kupuje
Oroslav Dolenc, Ljub-
ljana, Wolfova ulica 10.
Prodaja vseh vrst sveč
in slastice.

Hlasca postenega in
prdnega kmetijskega
fanta za kmetiške dela
sprejme Sojar, Vič 36,
Ljubljana.

Brinjevo oje

po najvišjih cenah ku-
puje drogerija Kant,
Ljubljana Zidovska ul.
št. 1.

Kuharice samostojna,
dekleta za
vse hišne dela dobe
službo v posredovanju
Wolfova 10. — Bre-
poselna dekleta dobe
prenosiče.

Kravo brejo, dobro
mekarico, pro-
dam, Jakomin Marja,
Brezovica 71 pri Ljubli.

Šivalne stroje

Gritzner, Kaiser, Vesta,
Pfaff zelo poceni pri
trdkci Plevel v Preski,
p. Melivode, za ogre-
niti 2- od 2000 Din
daje. Pridite kupiti!

Smokve dobite najco-
ne še in naj-
boljše pri M. Kompara,
Ljubljana, Pogačarjev
trg 1, in v Skočjani
pri »Komparetur«.

Nože divjačine plačam
Pfalt zelo poceni pri
cene L. Rot krznarstva,
Ljubljana, Mestni trg 5.

Breja svinja na pro-
daj, Mi-
šade št. 3 — Podnart.

Posestvo arondirano,
na prodaj,
Tešner, Besnica 5, p.
Hrušica pri Ljubljani.

Enostavno. Gospodar hišnici: Kako to, da je
ograj na stopnišču še prašna? — Ker se noben
najemnik ni šel iz hiše.

Doslovno. Kaj niste čitali, da je tu prepo-
dano plavati? — Da, čital sem, toda jaz ne znam
plavati.

Ženinom in nevestam

priporoča trdkka

F. I. Gorlčar, Ljubljana

svoje novo odprto špeciialno trgovino s platnami
in pralnimi blagom ter opremami za neveste na

Sv. Petra cestl 30

n. pr.: krasna izbira prešitih odev, civilna za mo-
droce, posteljnih in namiznih garnitur, platna za
ruhe in kapne itd., kakor tudi že svojo staroznno
trgovino z blagom za moške in ženske obleke,
plaščo in kostume po globoko znižanih cenah!
Nikjer drugod ne dobite tako velike in lepe iz-
bire kot v naših dveh trgovinah, poleg tega pa
dajemo na vsak večji nakup lepa darila! Pri vs-
kupih se odločujte na naš inšerat v Domoljubu!

»Domoljuba« stane 38 Din za celo leto, za muženstvo 60 Din. — Izhaja vsako sredo. — Doptise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba« tel. 25 48.
Prostor ene drobne vrstice v vsakratnem delu stane 10 Din. — Naročnino, inserate in reklamacije sprejema uprava »Domoljuba«, telefon 29-92.
Izdajatelj: Dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čed.